332
57

2882/57

332/57

1

Ad libros 8. de auscultatione physica multiplex liber apendix sup.^x libris Aristotelicis ty de generatione ty de corruptione ty de Coelo et Mundo, ty de Metheoris. Triunfanti in Coelis societati nostrae dicatum opus toto cordis affectu.

Auth. R. P. Philipo Lopez Societatis Jesus scriptag.^c à Francisco Xauerio Lopez Rodriguez.

Incepta die 16 Junij anno Dni 1760.

Præfatio.

Universalis phisicę parti cularis andificabit simul, et illustravit. Arles sub nequ libris de auscultatione hoc maximé, quorum doctrinę exponere eo modo suscipimus. Quid enim vero non præstat ad noticię corporis naalis perfectissime doctrinę de generatione, et corruptione substaali, et accidentali, de accretione, diminutione, nutritione? Quid mixta, quid simplicia corpora, quid Cœlestia, quid metheora, sive admirabiles effectus penitus agnovisse in sublimi præsertim edito sublunaris Mundi regione?

Atqui hęc omnia præsens rerum, insti tutum amplectitur, Arlis doctrina prælucente. Materies profecto digna scitu, atque per se jucunda. Qua prop nulla pungit me cura meos admonendi Auditores, sui cujusque diligentię collocent in relegendis, quas subjun cię disputationes. Satis ipsa materies lectorem alicit, et ad se trahit. Dignaque ante alias, quę glorioso Jesuadum agmini tota nuncupetur, et sub eorum auspicijs pertractetur.

Equidem Borgię vanitas illa eximia augus tum incinerem veluti ex corruptione progenita jure non dicat sibi librum de generatione et corruptione. Librum sibi

de Cœlo Ignatio, cujus vel extima Cœlorum facies sic oculos, mentem totumque ag recreabat, ut exclamaret sæpius:
// heu quam sordet terra, dum Cœlum aspicio? Sibi Metheora
Panegyrim, miraculorum ipse quasi delegatus à Deo Author Universalis. Aliquos prætereo Cœlites Ignationi multis
de nominibus hic commemorandos. De partitione operis, hujusque methodus describendæ hic erant, nisi quæ hucusque
servavimus, scribendi morem qui ulteriora non observarem.

Liber V.

De generatione et corruptione acidentali.

Quæ tenuit Arles, posthinitorum librorum ordine, initium justum de causis po nimus non quidem à libris de Cœlo, sed ab iis, qui de generatio ne et corruptione. Atque ex horum mora præmitti deuent, generatio et corruptio acidentales; non tamen quæ prælibent aliqua de generatione et corruptione in communi acceptis,

Sectio 1.ª

Generatio et corruptio in communi.

1 Olim dicimus stricte accipi generatio nem pro rei productione dependenti â subiecto presupposito; corrup tionem pro destructione rei, manente subiecto, â quo presupposito pen debat ejusdem rei productio. Predictus generationis conceptus traditur pro generatione effectiva, hoc ê, ad effectum terminata, sive ad terminum limi tatum perfectionis. Hinc coerentur fit, quod non conveniat generatione divi ni Verbi.

2. Ad effectivam generationem non requiri mutationem physicam, transmutationem, seu physicum transitum subiecti de non habita forma ad istam habendam, alibi jam probavimus contra Thomistas ex ratione ista: nam quando corruptis accidentibus Eucharisticis, genera tur vermis non invenit talis physica mutatio, sed tantum logica; non enim precedit materia pro tali aliquo ad formam vermis, sed in eodem instanti tali et creatur â Deo materia 1.ª et forma ver mis inducitur.

3. At reponunt Thomistae, materiam 1.am panis ad ge nerationem formae vermis precederet non in se, sed in quantitate panis, quae munus gerit subiecti ad generationem formae vermis. Contra ê 1.º nam gratis omnino, et sine fundamento attribuit

quantitati ista vis generativa. 2° licet calor jx Thomistas haberet substantiale munus in agendo substantiam, habere tamen nequit substantiale munus, quod in constituendo substantiam, seu totum substantiale: neque enim debet in se substantia, quod substantiam constituat.

4. Probo: Forma accidentalis habens munus substantialis formae non potest cum materia prima compositum substantiale constituere. Atqui si quantitas posset munus habere materiae primae quoad esse subjectum formae substantialis, posset etiam habere quoad constitutionem substantiae: constituit siquidem forma substantialis compositum substantiale cum subjecto, ex quo educitur: quantitas ergo habere nequit munus materiae primae quoad esse subjectum formae substantialis. Aliter Palanus reponit: veram generationem in illo casu saltem exactive esse mutationem: licet enim non supponat actu, atque formaliter subjectum cum privatione formae, illud tamen exactive supponit.

5. Sed est contra Palanum: vel generatio exigit metaphysice subjectum praesupponere actu et formaliter cum privatione formae, vel tantum id exigit physice? Primum evincitur falsum ex vera generatione in praedicto casu. 2° si dicatur est ad hominem contra Palanum, quod iuxta ipsum generatio est essentialiter actio productiva entis sub ratione entis talis ex non tali; sed conceptus iste juxta eundem Palanum importat essentialiter subjectum sub privatione talis, hoc est, sub privatione formae, per quam constituitur in esse talis entis: ergo ge

neratio exigit metaphicè subiectum sub privatione formae.

6. Dicunt alij thomistae, mag. [?] generationem transire de substantia in potentia tantum ad substantiam in actu; et inde inferunt mutari. Et confirmant ita: generatio versatur inter terminum a quo et terminum ad quem; sed quod ita versatur est quod per illam fiat mutatio amisso termino a quo, et acquisito termino ad quem: ergo. Confirmant iterum: ad strictam alterationem requiritur mutatio phisica subiecti: ergo et requiritur ad generationem strictam. (En el dia 17 de Junio de 1760. dia Martes en la tarde Dn. Paulino Ruiz del Castillo y Dn. Bartholome Herar hicieron una puesta sobre si sabia, ó no sabia en nuestro Castellano, que significaba esse caracter ôt y gano Dn. Herar comino dulce.)

7. Ad argumentum dico, transire vel logicè vel phicè, non verò determinatè phicè: Unde mutatio exit non determinatè phica, sed vel phica vel loga. Ad confirmationem 1.am distinguo maiorem generatio versatur inter terminos vel positivos, vel negativos a quo et terminum ad quem, concedo: inter terminos determinatè positivos a quo et ad quem, nego maiorem: satis est, si versetur inter negationem formae in subiecto, et formam in ipso subiecto.

8. Ad quoque distinguo:

ē, q. p. illg fiat mutatio determinatē phica; ngo: vel phica, qua deserat tnus positibus aq. Vr, vel loqa, qua deserat (decertione in pp.riā) tnus ngatibus āq. Vr; dō. Disparitatis 2. Disso anti; cog ngo. Disparitas: ng subty alterari ē, ut constabit ex dicendis proximé, ipsq nunc se hauere sic, et anteá n̄ sic: Unde, q. alterat, q fuerat in instanti xali anti; at prg pduci dependenz à subto presupposito n̄ dicit xalg presedentiā subti.

9\. Generatio, et corruptio diuiditr in substaals, et accidentals; dista n̄ qui dq intrinica, et entitatiba, qua una sit accidens, alia substāā; sed dista denominaōnis desumpta à tīō vel substaali vel accidentali. Substaalis generatio diuiditr in vitalg, et n̄ vitalg. ē vitalis, qua entitas viuens viuentg generat entitatg; vg. Equus Equy. Ero n̄ vitalis, qua entitas n̄ viuens, seu viuens etig generat entitatg n̄ viuentg. Notandy veró hic ē, q. licet generaoni tg substaali, qug accidentali conueniat pprié conceptus generaonis; commune tamg Phorg placitu, nomg generaonis usurpat p. sola generaone substaali; accidentali veró generaōni attribuit nomg alteraonis.

Sectio 2.a

Alterationis natura explicatur.

10. Accidentalis generatio de q.a hic liber ē utiq.e jr Phos, et apellat alteratio. Et p hujus ecentia explicanda notandū ē 1.o nomē alterū, unde altaō, diversē ēē significaonis ap.d Phos ac Arle ac nomē aliud: nā q.do 2positū mutat substaaliē, mā videlicet transeunte ab una fma substaali ad aliā, v.g. ā fma ligni ad fmā ignis, tunc 2positū dicit fieri aliud: q.do vero 2positū manens subs taaliē idē transit ad havendū aliq.d accidens, tunc dicit fieri alterū. Hinc notandū 2.o altaonē latte, atq.e univer salissime sumptā ēē phicā mutationē subti ad aliq.d accidens havendū.

11. Non sumit altaō in presenti ita late, sed strac tius p motu subti ad qualitatē havendā: strictior hęc usur patio Authore hic Arle, qui lib. 5. phicorū. cap. 2. al
11 teraonē definit: motus ad qualitatē. Quadrat menti Phi, q.d hic nomine motus n̄ actio quęvis, sed eductiva intelligat, significetq.e transitus ā privaone ad fmā. Ita quidē ista devet ēē qualitas, ut det altaō. P.r q.d al teratio discernit ā reliquis motibus terminatis vel ad substaā, vel ad accidens, q.d n̄ sit qualitas; v.g. ad quan

tiraz uel ad ubicaonẽ.

12. In corruptibq, et perfectibq alzão diuidit̃. ē corruptiba motus ad qualitatẽ hauentẽ ɔtrã-riũ; ad calorẽ vg. aut frigiditatẽ. Perfectiba ē motus ad qualitatẽ ñ hauentẽ ɔtrariũ; vg. motus Aeris ad lucẽ hauendã. Insup.t alzao diuidit̃ in simplicẽ, intensibq, atq.e extensibq. Simplex ē alzao motus q.o subtũ tran-sit ad qualitatẽ 1.o hauendã.

13. Intensiba ē motus q.o subtũ qualitatẽ hauens transitad augmentũ illius hauendũ in eadẽ sui pte. Extensiba ē motus, q.o transit subtũ adha-uendũ qualitatis augmentũ in sui ptibus diuersis. Exẽplũ omniũ actio, qua 1.o pducit̃ calor in aqua, ē simplex altera-tio; actio qua deinceps calor auget̃ in eadẽ aquę parte, ē alzatio intensiba; eademq; actio, qua nobẽ pres aquę ca-lesiunt, ē alzatio extensiba.

14. Oponit̃ alzaoni simplici cor-ruptio simplex, aut simpliciũ talis, quę tunc datur, q.do subtũ totã prorsus qualitatẽ amittit. Intensibę al-terzaoni oponit̃ remitio, quę tunc dat̃, q.do in eadẽ pte subti qualitas diminuit̃. Extensibę alzattoni oponit̃ ɔtractio, quę tunc dat̃, q.do subtũ qualitatẽ retinens in una sui pte, eandẽ qualitatẽ amittit in aliq.

15. Hinc rogabis, distinguat'ne realiter alteratio a generatione substantiali; vel an potius per eandem realiter actionem educantur producantur simul in subiecto qualitates quae substantialis forma? Certe non procedit dubium circa alterationem, quae non habeat sibi coniunctam generationem substantialem; ut se habet productio caloris in manu, quae, ut certum est, realiter distinguitur a substantiali generatione. Procedit tamen de alteratione, quae sit coniuncta cum generatione substantiali; uti se habet productio dispositionis ultimae in subiecto ad formam substantialem.

16. Nostrates communiter et communis aliorum sententia contra Thomistas aliquos respondent, eiusmodi actionem alterativam realiter esse distinctam ab actione generativa formae substantialis. Probatur haec responsio: nam dispositio ultima v.g. calor summus ad formam ignis, intelligitur existens prius prius natura ad generationem formae substantialis; cum talis dispositio constituat causam materialem in esse proxime potentis causare materialiter substantialem formam: ergo ea ultima dispositio producitur per actionem distinctam ab eductione formae substantialis: ergo actio alterativa, sive alteratio distinguitur realiter a generatione formae substantialis. Diximus hinc alia questiuncula, cui respondendum est, alterationem esse natura priorem generatione substantiali sibi adiuncta.

17. At observandũ 1°, q.d si generatio accipiat 2.° ea omnia, quæ ad ipsã concurrunt, dicit etiã alteratio, et in hunc sensũ accipiendum ē Arles docens, unã generationẽ posse ēē alterationẽ velotiorẽ. Significat etiã nomine generationis aliq.do sola alteratio; et in hoc sensu dicit Arles, id, q.d generat, ñ ēē q.do generat, id ē, q.do solũ dant aliquæ previæ qualitates disponentes ad generationẽ. Observandũ 2.° D. Thomã opusc. 42.

|| dicentẽ cũ Arle, generationẽ ēē finẽ alterationis, dantẽ do-

|| cere, q.d alteratio ē finis, ad quẽ alteratio ordinat.

Sectio 3.a

Definitur, et dividitur qualitas alterationis terminus.

18. In predicamentis cap. de qualitate Phus more suo p.a nomine decretũ ita quali-

|| tatẽ explicavit: qualitatẽ dico, qua ~~quales~~ quidã quales

|| dicunt. Neque definitio ñ prorsus inutilis, si quale defi-

nitum precederet aut saltẽ ipsã subsequeret. Vsitũ Auth.s -dũ quærunt, quisq.e suã edit qualitatis definitionẽ. Veli quis hoc loco præmissis, eaque ñ inutilẽ nunc expendã, et enucleabo, quæ inter omnes Auth.s invaluit ñ parũ

Ergo qualitas ex mente acepta, ut è unum ex decem predicamentis sic definiuntur: accidens terminativum, ingenere phisico, et independens à loco, et tempore naturaliter penetrabile cum alio ejusdem rationis.

19. Accidens ponitur, ut substantia excludatur à qualitatis conceptu, et designetur genus, per quod qualitas cum predicamentis alijs conveniat. Ponitur terminativum ut designetur differentia qualitatis ab actione ubicationis, et unione accidentali; quæ = quæ distinctæ sint à suis terminis: hæ namque via sunt et causalitas phisica ad aliud; qualitas verò ut talis non è via, aut causalitas; sed è terminativa seu terminus causalitatis.

20. Ponitur in genere phisico penetrabile, ne recedat à ratione qualitatis cognitio (si fortassis possibilis sit) verè et essentialiter enuncians, non esse aliquam qualitatem in subiecto, in quo ipsa è. Ponitur deindè independens à loco et tempore, ut videlicet à ratione qualitatis excludantur ubicatio, et duratio. Indè si possibilis sit albedo essentialiter annexa loco huic, aut tempori, quibus impenetrabilis sit cum alia albedine essentialiter affixa loco alteri, aut tempori; erit nihilominus qualitas; namque posset adhuc penetrari cum alijs qualitatibus; impenetrabilitas autem cum illa aliat albedine proveniret ex affixione ad locum, vel ad tempus.

// 21. Ponit deniq. naaliz penetrabile ex alio
// ejusdē raonis, ut ā qualitatis raōne quantitas exclu
datr. Arles, Veteresq. Phi qualitatē diuisere 1º. in hab
itū, et dispositionē. Habitus hic accipit p qualitate
dificile mouili ā subīto, atq. faciliante ad actus similes
illis, a quibus ē genita. Dispositio p qualitate facile
mouili a subīto, illudq. preparante ad substaalē frā reci
piendā. 2º. in poā, et inpoā. Hic sumit poa p qua
litate p. se 1º. ordinata ad operationē; inpoa autē acci
pit n̄ quidē ngatiuē p ngaone poē, sed vero positiuē
p poa debili ad agendū.

22. 3º. in passionē, et passibilē
qualitatē. Passio ē qualitas scito transiens, v.g. palor
ex metu repentino pueniens. Passibilis ē qualitas diu
permanens in subīto, ut palor ex naali repletione
Corporis. 4º. in figurā et frā. Figura dicit terminas
ultima quantitatis, v.g. curbitas, rotunditas. Frā
dicit figura ~~ut afecta~~ aliq. determinato colore. Alię sunt
apd. alios hauē diuisionē explicaones.

23. Ex P. Duiedo
notari hic debet, in istis diuisionibus plures enim
merari species, quę pprie qualitates n̄ sunt; sed
tamē in vulgari loquendi mdo subtē denominant quale.

Philini Neoterici 1.° dividunt qualitatẽ in 1.am et 2.am 1.a ē, quæ n̄ fit ex alijs qualitatibus, ex ipsa autẽ aliæ fi unt qualitates. Qualitates 1.æ recensent calor, frigi ditas, humiditas, siccitas. 2.a ē, quæ ex primarũ qua litatũ commixtione resultat, v.g. color.

24\. 2.° dividunt in corporeã, et spiritualẽ. Corporea, quæ exigit communi cationẽ cũ sensibili, ijs à nobis dicta p. diversũ corpo ris metaphicé sumpti. Spiritualis, quæ ejusdẽ communi caonẽ n̄ exigit. 3.° in vitalẽ, et n̄ vitalẽ, de quibus infra. 4.° in naalẽ, quæ nimirũ naæ debetur, v.g. calor; et sup.ªnaalẽ, cujus existencia omnẽ naæ conectionẽ, atq. exigentiã superat, v.g. gratia sanctificans. Deniqᵉ. in perfectibilẽ, quæ nimirũ n̄ ht contrariũ, lux v.g.; et in corruptibilẽ, quæ contrariũ ht ut frigiditas.

25\. Qualitatis 3. designant proprietates, habere contrariũ, eē funda mentũ similitudinis, capacẽ eē intentionis, et re missionis. Non tamẽ sunt proprietates in 4. modo, sive quæ omni, et soli qualitati conveniant. Etenĩ luci habere contrariũ n̄ convenit; similitudinẽ et dissimilitu dinẽ fundare convenit etiã substantijs; et caracter sa cramentalis, ijs communẽ Theologorũ sententiã qualitas,

capax nō ē intentionis et remitionis.

Sectio 4.ª

Qualitatum intentio, et remitio in quo consistat?

Subsectio 1.ª

Dificultas proponitur, et aliquæ sententiæ de qualitate non vitali impugnant.

26. Communis tradit explicatio intentionis augmentum qualitatis ejusdem in eodem præsubto; remitionis vero, decrementum qualitatis ejusdem. Augmentum hoc et decrementum in quonam consistat de facto, dificilis ē controversia. Unum ē apud omnes firmum in hac materia, nempe de facto dari intentionem, et remitionem qualitatis. Equidem experientia docemur, eundem aerem mane esse parum lucidum, meridie magis illuminatum; eandem aquam aplicatam igni nunc tepidam esse, postea ferventissimam.

27. Quo stante supponimus, agendum prius esse de qualitate non vitali, quæ scilicet tanquam forma non denominat subtum actualiter vivens, et de hujus qualitatis intentione, et remitione non efectiva, seu consistente in actione, sed quidem de formali; seu stante in ratione ipsa actionis dificultatem procedere. Quali

tatis vitalis cujus naa specialis et specialis ingerit dificul

tatem ad sectatores sententiae nitimur pertractandam: q intensionem fieri de facto per productionem qualitatis perfectioris

destructa imperfectiori remissione aut per productionem in

perfectioris qualitatis. Perfectiori destructa tenent Durandus, et non pauci, quos refelit Eximius Doctor disp. 46. phiae

sect. 2.

28. Sententia ista impugnat. Theologice ratione

Doctoris Subtilis: in ipso instanti, in quo homo justus actum

elicit meritorium, intenditur gratia habitualis sanctificans;

sed in eo instanti reali non destruitur remissior gratia precedens.

g. Dn. dubium non est. Min. probatur: in instanti illo reali remissior gratia precedens causat actualiter illum actum meritorium: g. Deus eam non debet existere causa in instanti ipso,

in quo causat.

29. Respondet ex P. Ituiz, q licet gratia remissa coexistat gratiae intensae dum haec existit; non tamen

eo instanti est necessaria est remissior gratia ad causandum

actualiter actum meritorium; destruitur tamen, ut pote superflua,

in 2o instanti existentiae gratiae intensae. Vera est 1o. q.

si in aliquo instanti reali coexistunt gratia intensa, et

remissa; ac proinde intensio qualitatis non vitalis (qualis

est intensio gratiae sanctificantis) potest fieri saltem in

aliq. instanti sine destructione qualitatis imperfectioris. Adde hucusque ignotum esse theologis gratiam per aliud destrui vel expelli quam per peccatum mortale.

30. Eadem sententia impugnatur 2º philosophicè: datur remissio caloris in casu, quo aqua calida, remoto omni agente calefactivo, frigiditatem reddit vi agentis aplicati simul omnibus aquae partibus; sed fit talis remissio, quin producatur calor imperfectior: ergo remissio caloris non fit per productionem caloris imperfectioris, perfectioris destructo. Est ratio minoris: quia nulla tunc datur causa, cui philosophicè atribuatur productio caloris imperfectioris.

31. Aquae certè non potest atribui, aut agenti frigefactivo aplicato, nec calori perfectiori aquae: ista enim ut sententia Durandi non potest coexistere calori imperfectiori ejusdem aquae; non enim potest producere ipse, dum non existit. Nec Deo ut causae universali producenti ad exigentiam naturae: quod enim exigit productionem non aqua calori videlicet repugnans; non calor perfectior, sive dum est destructus, sive ante quam destruatur. destructus siquidem nullam habet exigentiam; et ante destructionem habere non potest exigentiam, ut producatur calor, cui non valet ipse coexistere. Sic enim aperet destructionem sui.

32. Restat

nunc evertere geminum Durandi fundamentum. 1.um est; qualitas intensa est perfectior remissa: ergo intentio fit per productionem qualitatis perfectioris. Ratio cons: quia res indivisibilis, et simplex est perfectior divisibili et composita. Nego cons. argumenti. Omitto rationem cons., quae falsa quidem est: quis enim dicat, calorem indivisibilem esse perfectiorem hone divisibili et composito? Praedictaque ratio vera tunc erit, quando supponatur, quod caetera sint paria. Cons. nullitas ex eo patet, quod qualitas intensa posset esse perfectior remissa, quambis divisibilis sit, et composita.

33. 2.um est: intentio est motus, sive transitus a qualitate remissa ad intensam; sed in transitu physico terminus a quo destruitur, adveniente termino ad quem: ergo in intentione destruitur qualitas remissa, intensa qualitate adveniente: ergo intentio fit ut. Maj. distinguo: a qualitate remissa reduplicative ut remissa; Do: a qualitate remissa specificative sumpta; nego maj. Concessa deinde min., 1.ae cons. est excipiendum data dist.e et neganda est ultima cons.

34. Sensus est: quod qualitas remissa reduplicative ut talis est dicit positivum ipsius qualitatis, et negationem qualitatis ulterioris, negatioque ista est terminus a quo in motu intensivo, et deperditur per acquitionem qualitatis ulterioris, quae est terminus ad quem: qualitas autem remissa

sumpta specificatione fuit 2.a positibus suis entitatis non est terminus

agi; Unde non desinit per adventum termini ad quem. Fateri hoc

debent Adversarii in motu extensibo qualitatis, atque in

35. aumentatibo quantitatis. Inferes 1.o, quod licet in motu simpliciter

simplici decurrat nil praeter terminum agi, terminum ad quem, et mobile

sive subjectum transiens; in motu tamen plurimum aumenta

tibo debet etiam decurrere id, quod dicit augeri per transitum;

quamvis istud nec sit terminus formalis agi; ut pote non amissum

per transitum; nec terminus formalis ad quem, ut pote non aquisitum

de nobo; nec denique subjectum transiens, ut pote non recipiens

terminum aquisitum de nobo.

2.o inferes, non omnem motum fieri inter

36. contraria positiba, seu positive talia; ut fiunt v.g. calor et frigiditas. Patet hoc in aere transeunte a privatione lucis ad lucem ipsam. Fit autem inter contraria privativa, seu privative talia; quatenus transit subjectum a negatione, seu privatione formae alicujus ad ipsam formam; ut etiam in intensione transit a privatione nobi caloris v.g. ad ipsum calorem habendum. Inferes 3.o in motu locali ideo unum ubicationem deficere; adveniente alia, quia localis iste motus non est aumentatibus praecedentis ubicationis; sed est potius successibus, et cujus pars una nequit aliam coepisse. E contrario vero se habet motus intensibus.

Subsectio 2.a

Opugnantur Ægidij suorumque placita.

37. Intentionem qualitatis consistere in expulsione qualitatis contrariæ à subiecto; remissionem que in oppositione, sive magis admixtione qualitatis contrariæ docuit Ægidius quodlib. 2 qu. 4. et lib. 2. de generatione qu. 18. 2.a hæc sententia V. rejicitur argumento theologico: Ex tridentina Sinodo sess. 6. cap. 10. in homine justo qualitas gratiæ sanctificantis augetur, atque intenditur meritorijs operibus; sed intentio hujusmodi non fit per expulsionem contrarij, scilicet, peccati lethalis; ergo quidquid supponitur expulsum per V. gratiæ: ergo.

38. Objectioni factæ respondet Gavardi, gratiam intendi non per expulsionem contrarij privativi, scilicet, peccati mortalis, sed per expulsionem contrarij positivi, inclinationis videlicet ad vitia. Rogo tamen Gavardium, sit ne inclinatio ista voluntaria, aut potius involuntaria? Si voluntaria, gratia in homine justo intenditur per expulsionem contrarij privativi, quod negat ipse Gabardi. Si vero involuntaria, etiam non expulsa, sed manente tali inclinatione, potest homo justus mereri gratiæ augmentum: ergo absque expulsione illius inclinationis fiet intentio gratiæ.

39. Oppugnat 2.º philosophicé: intentio caloris ē augmentum caloris; sed sola frigiditatis destructio n̄ ē augmentum caloris: ergo. Rursus: plures sunt qualitates n̄ habentes contrarium; sed hae intendunt, ut ē evidens: ergo. Gauardi respondet huic rationi, lucem habere contrarium, scilicet densum, quod causat ab opaco. Resp.º ista militat contra receptissimam philosophiam. Sed contra ipsum ē praeterea, quod lux, et densum illud n̄ opponunt circa subiectum, sicut aliae qualitates, quas ad invicem contrarias nobiscum.

40. Ægidij fundamentum hoc ē: subiectum habens frigiditatem ut quattuor et calorem etiam ut quattuor, nec calidum ē, neque frigidum; si vero auferat ab eo aliquid frigiditatis erit intense calidum: ergo intentio caloris consistit in ablatione contrarij. Confirmat V. ex D. Augustino dicente in tractatu 9. ad Epistolam S. Joannis: minor charitas, maior timor, maior charitas, minor timor: ergo charitas, pariterque qualitates reliquae, augetur per diminutionem contrarij.

41. Ego ant arguti: nam et si vulgariter loquendo n̄ dicat frigidum nisi id, quod in frigiditate excedit, tamen loquendo philosophicé, frigidum ē, quidquid frigiditatem habet. Aliter posset dari forma in subiecto capaci denominationis, quae ipsi tribueret suam denominationem. Confirmationi dico S. Augustinum n̄ loqui in

sensu veri identitatis, sed solius concomitantiae; ad modum quo dicitur, generatio unius oppositi esse corruptio alterius; ut frequenter accidit: quia nimirum generationem oppositi unius frequenter comitatur alterius corruptio.

42. 3.a sententia, quam Egidiistae recentiores defendunt, Egidioque etiam tribuitur, asserit, intensionem fieri per additionem gradus ad gradum in essentia, seduti per additionem gradus ad gradum in esse. Dictum explicant Authores citati: non fit, inquiunt, intensio per hoc, quod gradui unica loris v.g. addatur gradus alter, qui sit essentialiter calor; fit autem per hoc quod alter gradus addatur, qui sit aut magis disponens subjectum ad recipiendum ipsum calorem, quem habebat antea; aut sit removens contrarium quod impediebat esse caloris in subjecto.

43. Unde per hoc qualitas intenditur, quod acquirat magis esse in subjecto, quatenus subjectum fit magis dispositum, aut minus habeat de qualitate contraria. Savardinus qu. 2. artic. 3. num. 8. sic explicat sententiam, quam sententiam officiosa contrario, et M.^ris radicationem a Thomistis desumit; ab Egidio remotionem contrarii; ab Scotistis et Jesuitis additionem gradus ad gradum.

44. Addendum est expli cationi, non doceri a citatis DD. Doctoribus intensionem qualitatis

differe fraliz in md.ae dispositione, aut in remotione
draarij, sed differe fraliz in ipsa qualitate, quæ ma-
nens indivisibiliz eadē nunc md.a ē, qa dat dispositio
md.a, nunc ē mj, qa dat mj dispositio. Unde calore v.g.
eodē prorsus manente, dari potest md.a, vel mj intentio
caloris.

15. Sed ut hinc incipiat impugnatio senaae hujus,
dico 1.o ēē prorsus inperceptibile, q.d p.r accessu, vel recessu
solius cognotati, manente eadē omninò qualitate, detr.
md.a, aut mj intentio qualitatis ejusdē; quis enj benè ca-
piat, augeri, vel minui eundē calorē v.g. quī ex aliq.a sui
pte augeat, vel minuat, hoc ē, quī augeat vel minuat
ipse calor? Profectò hæc ē implexa nimis Cognotato-
rū doctrina, sanè philosophiæ pernicies, quā hic invehit
predicta Coëxistanū meditatio.

16. Dico insup. 2.o siccitas, quæ
jx. Pauardiū ē dispositio ut calor inducat, intendit ipsa
p.r additionē gradus, qui sit ecentializ siccitas: ergo calor inten-
dit similiz. Ans pbat: calor jx Pauardiū ideò n̄ inten-
dit p.r additionē gradus, qui sit ecentializ calor, q.a intendit
p.r md.s dispositionē in siccitate existente; sed intendi n̄
potest siccitas p.r md.s dispositionē subtu: ergo intendit
p.r additionē gradus, qui sit ecentializ siccitas. Mj si

rget Gauardi sic inferg: q sicitas intendit p.r m.dm dispositionem ad siccitatem; et deinde sub inferg: q m.du illa dispositio intendit, p.r aliam ad se dispositionem, et hæc p.r aliam sicq.e in infinitum.

47. Occurrit Gauardi respondens, siccitatem n. intendi p.r m.dm dispositionis subiecti; etenim sicut n. datur rad. radicis, nec janua januæ; ita nec datur dispositio ad dispositionem: siccitatem vero dispositionem ee, et ideo aliam n. habere dispositionem. At occursus iste n. infringit vim rationis factæ de eo, qd. siccitas intendatur p.r additionem gradus ad gradum. Et deinde contra se ht, qd. sicut siccitas e una ex l.is qualitatibus, similiter et calor: q sicut siccitas e l.a dispositio, ita e calor: q sicut nulla dispositio datur ad siccitatem, ita nulla datur dispositio ad calorem.

48. Postmodum dico, in eodem aere æque dispositio lux modo e intensior, modo remissior: q in universum qualitas n. intendit p.r hoc, qd. acquirat magis esse in subiecto, quatenus hoc sit magis dispositum. Ad hæc reponunt Adversarij l.o lucem ee qualitatem intentionalem, quæ magis dependet ab obiecto efficiente, et ejusdem conservante quam dependet á subiecto; eorum autem sententia procedere de qualitatibus realibus et phisicis subiective producibilibus, et habentibus ee materiale in subiecto, á quo proprie dependent.

49. Exotica resp.º quis enim vero dubitet, lu[x]

est ex illis qualitatibus, quae ab emortuo principio efficiuntur,

recipiuntque in subiecto emortuo, nec concurrunt ad ullas species

ad actus intentionales? Inde quo lux habet, quod sit qualitas

intentionalis nisi affictione adversariorum? Adde quod si aut ad

versarij singunt lucem habere pro obiecto eam efficientem, eodem si

mili jure fingere quivis poterit calorem habere pro obiecto eam

efficientem, eamque qualitatem intentionalem.

50. Reponunt 2.º lucem inten

di pro maioris agentis dispositione: qualitates vero reales pro maioris

subiecti dispositione. Contra tamen est: aerem magis illuminari non est

quid extrinsecum aeri, sed intrinsecum pro unione: agens autem magis

quam disponitur, maior quo dispositio agentis est quid aeri extrinsecum.

Egidianorum juniorum hoc est apud Gauardi fundamentum: sicut v[ir]

tus agentis habet se ad agere, ita fere se habet ad communicatam

eam esse, sed agens operatur minus in subiecto, quo magis in illo

resistentiam invenit: ergo fere minus communicat esse, quo magis

in subiecto invenit resistentiam.

51. Sed quo minus dispositum

est subiectum, eo magis invenit resistentiam: ergo quo subiectum est minus

dispositum, eo minus fere communicat esse. Ratio ista sic re

torquetur; vel implicat, quod posita tota agentis actione

non ponatur totus effectus producibilis pro tali actione, quamvi[s]

aut dispositio absit, aut contrarium adsit: quod implicat, quia posita unione formae ad subjectum non ponatur totus effectus producibilis a forma in tali subjecto, quamdiu desit aliunde dispositio vel adsit contrarium: quod unione posita caloris v.g. ad subjectum, praestare calor debet effectum intense calidi, quamdiu desit subjecti dispositio et contrarium non removeat.

52. Dixere, dissensum modi et praecisa similitudine in conceptu agendi, et communicandi esse intrinsece, omissaque modo (neque per aliquod agens non minus, sed segnius operatur in subjecto resistente) negamus cons. Agentis quidem virtus potest in modo vel magis effectum explicare sese per diversas circunstantias; forma autem, dum subjecto unitur, non potest non communicare se totam, totamque praebere denominationem, quam et potest ipsa dare, et subjectum accipere.

Subsectio 3.ª

Refellitur Thomisticum placitum.

53. Dominicanorum sententia est qualitatem, partibus licet careat intensibilibus, sitque indivisibilis venturis intentionis, intendi totam, dum ipsa magis subjectum actuat, perfectiusque denominat, quin augeatur ullo modo. 2.º entitatem suam: remitti autem a contraria, quin minuat ipsam.

Et hoc apellant intecne consistere in maioritate radicatione; remissione in vi ejusdem qualitatis intrinsece innuari, atque Dum autem ciatur D. Doct. explicare magis conant radicationem istam, magis videntur implicare sese et cuique sua est mens diversa.

54. Alij dicunt, maioritatem radicationem esse nobilem et perfectionem qualitatis existentiae; alij qualitatis ejusdem maioritatem eductionem; Alij, maioritatem inhaerentiae, sive perfectionem unionem qualitatis ad subjectum; alij, peculiarem modum, qui maioritatis radicationis dicatur; alij, terminationem qualitatis ejusdem penes magis esse in subjecto; alij, denique maioritatem radicationem non esse quid distinctum á qualitate pichauita, sed explicari per extrinseca cognota sa. Minoritatem radicationem pariformiter explicatam intellige, servata minoritatis ratione;

55. Rejiciendae sunt omnes singulatim explicationes istae, cum ipsaque radicatio thomistica, quae non dum egit activis radices. Omissa nunc distinctione ecentiae ab existentia, est contra 1.am explicationem, quam ex Capreolo defendit Asfudillo, et simul contra 2.am quam tenet Cayetanus: neque existentia neque eductio sunt capaces majoritatis aut minoritatis: existentia siquidem est ratio formalis, qua res est in rerum natura; eductioque est ratio formalis, qua producitur forma dependenter á subjecto presupposito; Deceptus cum isti non sunt intendibiles: non quoniam posui

acipere magis et minus.

56\. Explicatio 3.a ag.a sent Palancus magna cum Thomistarum pte sic rejicit 1.o cum maxima pars Thomistarum non agnoscat unionem distinctam ab extremis, ergo m.a unio, quam tum unio, et inhærentia qualitatis ad subjectum non erit aliud in eorum opinione præter subjectum et qualitatem ipsam omnino invariatam; nullaque proinde assignabilis erit diff.a inter remissionem, et intentionem qualitatis.

57\. 2.o Dicta Palanco et aliis admittentes unionem distinctam ea majoritas, atque melioritas unionis diserne vel est prædatum de formali ratione uniendi, vel non? si non est, deservire nequit, ut subjectum denominetur magis calidum v.g. quemadmodum si calor ut unum subjecto uniatur unione supernaturali, subjectum non erit magis calidum; quam si calorem eundem haberet unione naturali; quia videlicet prædatum supernaturalitatis non est de ratione formali uniendi.

58\. Si vero est de hac ratione ea majoritas atque melioritas unionis, quod absstrahit impossibile. impossibilis namque est physica unio informativa magis alia informali ratione uniendi: probatur: ratio unionis physicæ informativæ est exigentia metaphysica intrinseca mutuæ penetrationis formæ cum subjecto; sed impossibilis est unio physica informativa magis alia informali ratione exigentiæ metaphysicæ

intrinsecè, ac mutuo penetrationi sui cum subiecto: quia
59. Major ratio
est: nam ut una unio phisica excedat aliam in formali ratione
exigentiæ ad mutuam penetrationem suorum extremorum
necessarium est, quod una unio phisica magis exigat penetrationem, aut penetret magis subiectum cum forma, quam alia
unio phisica informatiba penetrat; hoc autem impossibile est: implicat siquidem exigentia major, quam
exigentia metaphisica: et similiter impossibilis est,
una penetratio mutua major alia penetratione eorundem extremorum. 3.º rejicitur; quia valde dissonum est, dicere, gratiam habitualem Virginis Beatissimæ, et etiam
Christi Domini independentem ab unione, et ingestione
non esse, majorem quam habitualis gratia alicujus hominis
justi; dicendum tamen est predictam explicationem.
60. Quarta et
5.ª explicatio rejiciuntur simul: modus ille superadditus (terminatio dicitur à Magistro Prado) ab unione et actione distinctus ex se habens (ut loquuntur Carmelitani Complutenses) non ut distinctibus, sed exigens
quasi additio, ut qualitas magis perficiat, actuetque
subiectum, absumitur ipse quidem superfluè, et ad minimum
implicatorium; etenim absque ipso qualitas informatis

atq. actuat; et deinde md.a ea informatio, et actuatio
pbat implicatoria ex dictis primi: q implicat modus ille md.i radicationis, et illud magis ee in subto.

61. Reji

ciunt 3.o si modus aut terminatio illa e purus requi
situs ad intentionem, nunc satisfit praesenti dubitatione,
in q.a intentionis essentia quaerit. 2.o modi md.i et in
intentionis vel sunt diversi, vel sunt ejusdem speciei,
vel diversi inter se? si ejusdem et solo num.o distincti;
cur unus e potius remissionis et alter potius intensionis?
et in q.o differunt calidum ut duo, et calidum ut quatuor? nec
in prado abstrahens modos illos num.o tantum distinctos. Si
diversi necessarium e qualitates intensas per tales speci
differre a remissis; hanc autem specificam diffm Compluten
tenses non admittunt.

62. 6.a demum rejicit: nam si illum mi

nuer calidum ut tale, ipso non diminuto ex ulla sui pte,
aut dstitutivo, augebitur ipso non aucto. Sequela prox
sus intolerabilis, ut ipsi significantissime dixere Complut
tas. Nunc dixere omnes simul explicationes: noba epist.a
perfectio, noba eductio &c. qualitas ejusdem vel
dservat, vel non dservat cum praecedente. Si dicat, non
dservari, occurro: q q.o remittitur, paulatim calor v.g.

aquę prius calidę, in 1º remitionis instanti perit tota unio caloris qui datur in aqua, peritque simul totus calor; quod apertè ê contra experientiam.

63. Nec valet aliquod respondere, produci tunc novum modum, minusque perfectum existentiae, eductionis, unionis, etc. nam contra insurgit eficacius argumentum factum in sententia Durandi; quaeremus siquidem quonam agente producatur nova existentia, eductio, aut unio, dum calor ille remittitur. Si vero dicatur, conservari; alias occurre sic: quod fit intentio qualitatis per additionem existentiae ad existentiam, eductionis ad eductionem, et sic de alijs: cur quod non fit per additionem gradus ad gradum qualitatis? et si 1.i Thomistae non fugiunt, cur quomodo possunt infringi eorum argumenta? cur hoc 2.i fugiunt tantopere?

Subsectio 4.a

Quae favent radicationi Thomisticae solvuntur

64. Pro sua radicatione arguunt 1.º Thomistae: eadem qualitas realiter indivisibilis esse potest divisibilis virtualiter, atque per diversas uniones subiectum denominare modo magis modo minus extense quale: quod qualitas

eadem realiter indivisibilis esse possit virtualiter divisibilis, per diversos gradus unionem denominare subiectum idem modo magis, modo minus intense quale. Rectores patitur: sicut enim de facto admittant in qualitate virtualem divisibilitatem quoad intentionem; cur etiam non admittunt divisibilitatem virtualem quoad extentionem?

65 Dixerit igitur ipse antiquus ego. Audi disparitatem: virtualis divisibilitas quoad extentionem stare potest absque distinctione virtuali reali: non enim verificaret, quod aliquid eiusdem entitatis sit, et aliquid non sit in hoc determinato loco; ut patet in Angelo, atque aliis rationali virtualiter divisibilibus quoad extentionem. Divisibilitas autem virtualis quoad intentionem stare non potest in entitate sine distinctione virtuali reali, quam in creatis admitti non posse iam alibi ostendimus. Stare quidem non posset: quia verificaretur, quod aliquid eiusdem entitatis communicaretur, et aliquid non communicaretur eidem subiecto.

66. Instant Adversarii: cum indivisibilitate entitativa quoad extentionem non minus pugnat virtualis divisibilitas magis et magis participabilis quoad extentionem ab eodem spatio, quam pugnat cum entitativa indivisibilitate quoad intentionem divisibilitas virtualis magis, et magis participabilis ab eodem subiecto. Sed de facto Angelus indivisibilis

entitatibus coad extensionem modo participat magis, modo participat minus ab eodem spacio: ergo et qualitas entitatibus indivisibilis coad intensionem participavit modo magis et modo minus ab eodem subiecto. Ex dictis ad argumentum, nego minorem consequentiae.

67 Virtualis divisibilitas coad extensionem non arguit, ut dicimus, in entitate realiter indivisibili distinctionem virtualem realem, hanc vero argueret virtualis divisibilitas coad intensionem. Effectus denominatio magis extensi in simplici entitate provenit ab ubicationibus; entitas autem ipsa secundum se totam est in toto spacio, et in qualibet hujus parte etiam secundum se totam; ut manifestum est tum in Angelo, tum in anima rationali. Contra denominatio magis intensi provenit formaliter a qualitate ipsa; quae si esset divisibilis virtualiter coad intensionem, subiecto communicaret secundum aliquid sui, et secundum aliquid sui non communicaret; quod repugnat entitati creatae realiter simplici, qualis ab Adversariis supponitur qualitas non vitalis.

68. Arguunt 2.º quantitas augetur in rarefactione v.g. quando cera liquescit per additamentum novae extensionis absque nova tamen quantitate: ergo qualitas augetur in intensione per novum modum absque nova qualitate. Sub infero contra objicientes: ergo qualitas augetur in extensione per novum modum, absque

nobis qualitate. Deinde ante omisso, quod alio in loco est examinandum, nego cons.

69. Disparitas: in aduersariorum sententia quantitas fit magis extensa per nouum modum superadditum, quia per modum quendam fit simpliciter extensa tamquam per formam extentionis; sed subiectum in communi sententia non fit quale, v.g. calidum simpliciter per modum aliquem tamquam per formam calidi: ergo nec debet per ipsos subiectum fieri magis calidum per nouum modum tamquam per formam magis calidi. Itaque ad magis calidum non solum requiritur, siue unio, sed nouus etiam calor, seu noua forma calidi.

70. 3.° Arguunt: qualitas eo fit intensior, quo fit perfectior; sed fit perfectior per modum radicationis consistentem in modo unionis perfectioris: ergo. Minor probatur: qualitas fit perfecta per radicationem consistentem in modo unionis: ergo fit perfectior &c. Probatio cons. desumitur ex ploquio illo,

71. sicut se habet simpliciter ad simpliciter ita magis ad magis. Confirmant: unione perfectiori posita, calor v.g. redditur magis operatiuus; sed non est magis operatiuus, nisi sit magis intensus: ergo unione perfectiori posita calor redditur magis intensus.

71. Distinguo maiorem argumenti: quo fit perfectior in linea qualitatis, siue in linea intendibilis; Odo: quo fit perfectior

in aliâ linea, radicatę v.g. sive unitę; ergo m.^tas eadę dist.^e
m̄ ē excipienda, et ans pbaonem. Quia, ut calor inten
tion fiat, debet reddi perfectior in linea caloris; n̄ vero sufficit,
q.^d perfectior reddat^r in linea radicati, aut uniti: etenī calor
est, qui intendit^r n̄ unio, aut radicatio. Confirmis ergo
m.^tas etenī calor n̄ reddit^r magis operatibus nisi p.^r m.^tas
virtutę; unio autę perfectior n̄ ē major virtus operatība
caloris; sed solū m.^r calor, sive plus caloris ipsius
ē m.^r virtus operatība caloris: ergo n̄ p.^r uniong perfectiorę,
sed p.^r plus ipsius caloris calor reddit^r magis operatibus.
72. Argu.^r 2.º
effectus fralis crescit, cū magis comunicat^r fra subto; sed subtū
ēē calidū ē fralis effectus caloris: ergo subtū reddit^r magis
calidū ex hoc precise, q.^d calor magis comunicet^r subto.
Sed dū magis radicat^r, comunicat^r magis: ergo p.^r m.^tas ra
dicaonę caloris ejusdē subtū reddit^r magis calidū. Argu.^to
ngandū ē l. suppositū m.^tas, q.^d videlicet in comunicaône
p.^r unionę ejusdē frę ad subtū idē dět magis et minus.
73. 2.º respon
dendū est, omisso m.^tas supposito, nē atrag.^e absolute m.^tas gug
ngare tenent Thomistę, et objiciens Palanus; ipse enī lib.
11 4. phisicorū, qu.^e 3. num. 15. asserit, sup.^r licat, multiplicari
11 effectū fralē, n̄ multiplicata frā; et p.^r Thomistas solemnis

ē acceptó hujusdi. Itaqe uel omisso, q. fra possit magis 9mu-
nicari, unirique informatibẽ subto eidē magis p.x unā unio
nē, quā p.x aliā, adhuc ñ cresceret effectus fralis; cū fra ñ
9municet plus subto p.x unā unionē, quā p.x aliā: hoc enī
eet implicatoriū, ut supradictū est.

74 Instant: quo perfectior est causalitas caẽ efficientis, eo m.is pducit effectū; q. g.o perfectior ē causalitas caẽ fralis, nempe unio, eo m.is effectū prestabit: q. crescit effectus fralis, dū fra subto 9municat magis. Falsū ee aût, ostendit in Eucharistica quantitate, quæ cū eadē sit ante et post 9secrationē; dominat tamē post 9secraōnē perfectionē causalitatis, actionē videlicet creatibæ. Si vero inst.a loqueret de causalitate perfectiori in frali raone pducibe ra g.o respondendū eē instantiæ, 9cesso añti, et negando coñ.a omisso hujus falso supposito.

75 Disparitasqe eet assignanda hæc, q.o fralis caa ñ aliā suū causat effectū, nisi quatenus illi 9municat suā entitatē media unione; eaq. ñ sit m.tr entitas caẽ fralis, quambis m.tr sit causalitas illius, sive unio; fit inde, q.o eūq data m.ri unione, m.is effectū fralē ñ prestat. Cęterū caa efficiens cū aliā se haueat, potest p.x causalitatē perfectiorē in raone frali pducibe ra g.o effectū m.is prestare.

76 Arguunt 5.° subiectum est magis calidum ex hoc precise, quod habeat magis calorem; sed habet magis calorem ex hoc precise, quod calor magis radicetur in subiecto: ergo ex hoc precise est magis calidum: ergo intensio caloris fit radicatione. Omitti potest integer sillogismus, et 2a. consequentia negari. Nam ut infra probabimus, dari non potest radicatio materialis qualitatis, sed maior entitativè qualitatis: est enim maior radicatio nova pars unionis terminata ad novam partem qualitatis.

77\. Sed distinguo maiorem ex hoc precise, quod habeat magis calorem, li magis appellante supra solam habitionem, nego: appellante supra habitionem et calorem, concedo maiorem, et minorem distinctam vicesversa, et consequentiam nego. Quid denominatur magis calidum et dicit formam denominantem, et denominandi exercitium. Forma denominans est calor, exercitium est habitio, sive unio caloris ad subiectum. Intellecta precise maioritate exercitii, non intelligitur formaliter, sed concessibe tantum denominatio magis calidi; quatenus exercitium maius connectitur cum maioritate formae denominantis. Doctrina constat in extensione, in qua a maiori habitione non est formaliter denominatum magis extensum, sed a maioritate formae, mediante habitione maioritatis qualitatis sive nova parte unionis.

78\. Replicant:

// ppto hęc: subiy A haūet magis caloz quā subiy
// B, n̄ Ɔparat uny caloz cū alio, sed iny haūtio
ny cū alia: q̄ ad sui veritay soly requirit diversos
modos haūendi. Antir ratio est: q̄a Ɔparatio inz
modos haūendi supponit, ez haūita esse eandz. Subin=
ferunt: q̄ cy dicit, subiy haūere magis caloz lima=
gis apellat tanty supra haūitionz. Disting. ant: n̄
Ɔparat expresse, et ꝑaliz uny caloz cy alio; Ɔdo: im
pliciz illatibe; ngo ant.

79. Pbaonz quoq. disting: supponit, ez
haūita esse eandz specifice; Ɔdo: esse eandz numericè;
ngo. Ɔparat quidz ppto illa caloz intensy et remissiy,
qui Ɔveniunt in Ɔceptu caloris. Et Ɔparatio in
volvit necessario Ɔparationz caloris cy calore: ng cy
idz numericè calor n̄ possit ab eodz subto nunc magis
haūeri, nunc minus; nt. proeterea inventio involuit
... caloz. Dicendy est idz a Ɔtrarijs, si Ɔplicatio
// replicaone aberrat in hac pone, subiy A haūet ma
// gis extensibe caloz, quā subiy B.

80. Arguunt 6.° eadz
fra indivisibilis denominare potest magis aut minus
ob diversy mody, q.° haūet: q̄ qualitas eadz indivisi
bilis potest similiz denominare. Pbat ant: minerta

// sanitas Dei infiniti sanctum denominat; humanitas vero, Christum Dominum licet denominet sanctum, non tamen infinite; sed haec diversitas provenit ex modo diverso, quo habent eandem sanctitatem, a Deo videlicet per identitatem, et ab humanitate illa per unionem. Ergo

81. Firmatur 1°

anima rationalis operatur perfectius in una, quam in alia parte corporis, quia perfectius uni communicatur, quam alteri: ergo qualitas eadem poterit perfectius denominare subjectum, cui perfectius communicetur. 2° idem subjectum, quamvis in toto actuatum potest actuari magis sine additione potentiae actuabilis: ergo et poterit magis actuari sine additione potentiae actuantis, id est, formae. Distinguo antecedens: potest denominare magis, aut minus ob diversum modum, quo habet, arguens diversas dispositiones vel subjecti capacitatem diversam, concedo: non ita arguens, nego antecedens, cujus probationem, nego.

82. Secundo

dicitur, eandem formam posse uni subjecto tribuere denominationem, quam alteri tribuere non potest. Hoc fit manifestum in gratia sanctificante tribuente homini puro justo denominationem // filii adoptivi Dei, quam Christo Domino non potest tribuere: ea namque denominatio competere solum potest extraneae personae, id est, personae, quae non sit filius naturalis. Nec

dubitat praeterea diversos modos habendi formam posse arguere diversas denominationes in subiectis, quatenus arguat in ipsis capacitatem, aut dispositionem diversam in ordine ad talem formam.

83. Sic habitio per identitatem sanctitatis increatae arguit denominationem infinite sancti in Deo, quae denominatio non arguit in Christo Domino habitio per unionem ejusdem sanctitatis ad humanitatem ipsius. Ex his autem quid pro radicatione thomistica, quae stat cum eadem subjecti capacitate absque dispositione, neque diversa arguit. Ad 1um operationem ergo animae procedit ejus causalem; nam diversitas illa operationum non ex diversa communicatione oritur, sed ex diversa dispositione tunc substantiali, tunc accidentali subjecti.

84. Operationis 2ae Confirmatio animae, nego consequentiam. Est disparitas: cum subjectum per eandem rationem potentiae possit esse capax habendi simul plures actus, seu formas, poterit magis actuari, quia ipsi potentia actuabilis sive actum receptiva addat; si modo habenti unum actum actus alius super addatur, tunc cum novo etiam actu dabitur forma novae actuationis. Ut si subjectum ipsum sit, forma quae seu potentia actuans maneat eadem, quia nova addatur non dabitur forma sufficiens sui

actuatiori; cu̅ inde n̄ poterit magis actuari subtu̅.

85\. Instant: possibilis est calor ut octo indivisibilis entitative: ergo possibilis quoque est una unio, qua ille calor comunicetur subto per correspondentia̅ ad calore̅ ut quatuor; alte̅ aq. unio; qua calor ide̅ comunicetur eide̅ subto per correspondentia̅ ad calore̅ ut octo; et sic stabit intentio in ni. hac unione, calore prorsus invariato. Concesso anti, nego conq.

86\. Rao est: quia supposita subti capacitate, calor indivisibilis ut octo sic comunicaretur subto per quamlibet unione̅, ut nihil in comunicatu̅ maneret. Inde quaelibet unio illius caloris esset exercitiu̅ calefaciendi ut octo; et per quamlibet calor ille praestaret tota̅ sua̅ denominatione̅ subto. Inferes hinc, unione̅ quamlibet caloris indivisibilis ut octo ad subtu̅ capax totius denominationis equivalere octo unionibus octo graduu̅ caloris; quoru̅ quodlibet esset calor ut unu̅. Arguments denique ex D. Thoma seu Angelici Doctoris mente̅ exponemus infra.

Subsectio 5.ª

Vera sententia, ejusque probationes proponuntur.

87 Definitio intensionis qualitatis non vitales fieri per additionem partis, seu gradus qualitatis ad praeexistentem gradum qualitatis ejusdem in eodem subiecto; remissionem vero fieri per amissionem alicujus gradus, sive partis qualitatis docent omnes Scotistae cum D.D. Doctore Seraphico, et Subtili, nominales cum Ocamo suo, Baconistae cum suo Resoluto, et nostrates fere omnes cum Eximio et Acutissimo. Hanc nos sententiam veram sentimus et amplectamur.

88 1.a ejus probatio opportune desumitur ex impugnatione aliarum sententiarum; etenim intensio et remissio qualitatis non vitalis fit aliquo ex modis, quos jam retulimus; sed non fit modo durandino nec Egidiano, nec thomistico; ergo fit intensio qualitatis non vitalis per additionem gradus ad gradum, remissioque per amissionem gradus alicujus. Minor negari non potest ab Authoribus Peripateticis quibus cum nunc agimus. Et jam constat ex subsectionibus praecedentibus. Probatur ulterius directe hac Theologica ratione.

89. Intentio gratiae sanctificantis fit 2º, quod per additionem gradus ad gradum gratiae: ergo similiter fit intentio aliarum qualitatum non vitalium. Ut autem probetur, supponendum est, Tridentinum sess. 7. decreto de Sacramentis canone 7. anathematizare eum, qui dixerit non dari gratiam per hujusmodi (hoc est, novae legis) Sacramenta semper, et omnibus, quantum est ex parte Dei, etiam si rite ea suscipiant, sed aliquando et aliquibus.

90. Nunc probatur: homo justus digne accedens ad Sacramenta recipit gratiam; sed non gratiam, quam antea habebat: ergo novam gratiam: ergo gratia augetur, et fit mutatio intensive per additionem gradus ad gradum gratiae: ergo intentio gratiae sanctificantis, etc.

91. Respondebis cum Magistro Prado: homini justo accedenti ad Sacramenta conferri novum modum, sive novam denominationem gratiae, quae denominatio gratiae est quidem gratia. Contra est: novus modus sive denominatio gratiae vel est gratia, et potest denominare hominem justum, et filium Dei, vel est solum exercitium gratiae ita denominantis? Si primum, ergo homini justo accedenti ad Sacramenta non solum confertur nova gratiae denominatio, sed nova quoque gratia formaliter talis: ergo gratia tunc augetur per additionem novae gratiae.

Si dic̃ q̃ homi justo accedenti ad Sacramenta n̄ semper cferri gratiã, potens denominare hom̃ jus,,
tũ et filiũ Dei: q̃ n̄ sper cferri gratiã, de qua loquit̃
Tridentinũ; ea namq̃ gratiã est forma, qua homo
denominat̃ justus, et filius Dei;

92. Pbat̃ ulterius rao
ne philosophica: intentio phica est aumentũ phisicũ
qualitatis; sed phicũ qualitatis augmentũ fit p̃
additionẽ gradus ad gradũ: q̃. Mj ex ipsis t̃nis
videt̃ cstare; si quid n̄ auget̃ phicẽ id, q̃d destruit̃,
autq̃ aliũ unit̃, aut educit̃; sed id, cui addit̃ aliquid
permanentis cũ ipso. Pbat̃ m̃. ex eo, q̃d Phis̃ cmune
est apellare intentionẽ motũ augmentationis. Cfirat̃:
quantitas auget̃ p̃ additionẽ ptis ad ptẽ; qualitas
auget̃ extensivẽ phicẽ p̃ additionẽ qualitatis ad
qualitatẽ in diversis ptibus subti: q̃ qualitas
auget̃ intensivẽ &c. Cstat aparitate cõis: nẽutro
bique est phisicũ augmentũ.

93. Huic rani Thomistæ res,,
pondent, intentionẽ n̄ esse phicũ qualitatis augmentũ
in abstracto, nẽ calor p̃ intentionẽ n̄ est magis calor:
esse utiq̃ augmentũ phisicũ qualitatis in concreto,
atq̃ ut inest, inhæretq̃ subto, q̃d p̃ intentionẽ caloris

sit quid magis calidum. Presuppano respontionem istam rationem prime a nobis factam. Et Contra ipsam ulterius additur: calor per intentionem crescit, et augetur in esse virtutis productivae; sed non potest augeri ita sine augmento phisico caloris in abstracto: ergo intentio phisica caloris est augmentum phisicum caloris etiam in abstracto.

94. Pro maiori stat experientia, qua sentimus, calorem intensum producere in manu aplicata maiorem calorem quam producit remissus; non autem ita produceret, si calor intensus maiorem virtutem non haberet, quam remissus habet. Probatur minor: nam virtus productiva caloris propria identificatur realiter cum calore; ac proinde calor non potest augeri in esse virtutis productivae, quin augeatur ipse in abstracto, sive per consequens essentia phisica caloris.

95. Notabis hic, falsum esse propositionem istam, calor intensus est magis calor, quam remissus: denotat enim, calorem intensum esse maiorem in conceptu essentiali caloris correspondente huic expressioni calor; hoc autem falsum est, sicut est falsum, unum hominem esse magis hominem, quam alium, mayoritate in ratione essentiali hominis. Non ergo est dicendum, calorem intensum esse magis calorem, quam est remissus: sed dicendum est

esse m.^s et perfectiorem calorem in integrali scilicet,
et graduali perfectione caloris; sicut una linea m.^or
est aliâ, et unus homo alio perfectior.

96. Est etiam contra predictam responsionem ratio precedens philosophica si conformata per nostra doctrinâ: calore v.g. dum intenditur de facto, subjectum fit magis calidum; sed non sine additione caloris ad calorem: ergo defacto calor intenditur per additionem caloris ad calorem. Probatur maior: subjectum non potest fieri magis calidum nisi a maiore calore; sed de facto non datur in subjecto calido maior calor sine additione caloris ad calorem: ergo. Ratio maioris est: quia de facto non datur in subjecto maior calor per productionem caloris perfectioris, imperfectiori destructo, ut supra firmavimus. Minor probatur: subjectum non potest fieri calidum nisi â calore: ergo non potest fieri magis calidum. Ratio conseq: nam si umquam aliàs, nunc valere debet paralogismus, sicut se habet simpliciter ad simpliciter &c.

97. Secundo probatur contra nos Doctrina, verum est ad authoritatem Angelici Doctoris argumentum hac super re esse dubiam tempore Cajetani, Thomista in 2.2ae qu. 24. artic. 4. ad 3um. Qui pro nobis sit obstendunt sequentia testimonia. Primo sit ex 2.a 2ae qu. 24. artic. 4. ad 3um ibi: quidam dixerunt

// caritas non augeri secundum suam essentiam, sed solum secundum radi
// cationem in subiecto, vel secundum fervorem; sed hi proprias voces
// ignoraverunt. Secundo sit ex qu. 1. de virtutibus artic.
// 11. in corpore: ponere quod, quod aliqua qualitas non augeatur
// secundum essentiam, sed secundum radicationem in subiecto, vel secundum intentionem
// actus est ponere contradictoria simul.

98. Insuper in eodem
// articulo: quod movetur ad quantitatem perfectam, dicitur augeri;
// et ipsa quantitas perfecta dicitur magna seu imper
// fecta: ita et, quod movetur de qualitate imperfecta ad qua
// litatem perfectam dicitur augeri secundum qualitatem, et ipsa
// qualitas perfecta dicitur magna seu imperfecta. Sit
// 3.º ex 3.ª parte qu. 7. artic. 12. in fine: hominum, qui sunt
// pure viatores gratia potest augeri, et ex parte gra
// tiæ; quia non attingunt summum gratiæ gradum, et ex parte
// subiecti; quia nondum pervenerunt ad terminum.

99. Occurrunt
Thomistæ dicentes, nihil aliud esse in praxi D. Thomæ
qualitatem augeri secundum essentiam, nisi augeri secundum suum esse in
subiecto, sive secundum essentiam in concreto; proveneatque secundum radi
dicationem, et unionem ad subiectum; ipse namque Doctor Ange
licus post authoritatem 1.º loco a nobis allegatam inquit:
// cum enim accidens sit (charitas scilicet) cuius esse est in

// esse; nihil est aliud, ipsam charitatem augeri, quam eam ma=
// gis in esse subto, quod est eam magis radicari in subto.

100. Respon=
tio ista mentem D. Thomae a censu vero detorquet. Negat
Sanctus Doctor consistere intentionem in sola materiali radicatione,
excluso qualitatis augmento charitatis ipsius quali=
tatis; ut constat aperte ex 1.a authoritate. Neque id ipsum
negamus. Afirmat esse implicatorium, augeri qualita=
tem quoad radicationem in subto, et non augeri quoad essentiam. Hoc
ex 2.a authoritate. Afirmamus neque idem, qui materialem quoque
radicationem agnoscimus in hoc, quod addatur noba unio, et unio=
ni huic nobae nobam partem qualitatis sic necessario responde=
re tenemus, ut sit implicatorium, quod augeatur unio quali=
tatis ad subtum idem, qualitate non aucta.

101. Deinde quambis
esse accidentis sit in esse radicale, hoc est, exigentia ad
unionem cum subto, non vero sit in esse actuale, sive actua=
lis unio ad subtum (alioqui cum accidentia miraculose
conservantur absque unione ad subtum, non haberent suam
essentiam) nihilominus cum non augeatur magis quoad esse
radicale, sive quoad essentiam, quin simul augeatur unio,
aut in esse actuale subto; ideo Sanctus Thomas afirmat,
nihil esse aliud charitatem quoad essentiam augeri (augmento

flicta facto jp nag accidentis] gug eam magis in esse subto, aut magis in subto radicari: ubi duo ista necessario includuntur, nimirum augeri charitatem 2.m suum in ēē radicale, et 2.m actuale, sive 2.m unionis, aut radicationis.

102. Perspicua hæc videtur explicatio textus, quam firmat Doct.r Angelicus addens post verba recitata ‖ ā Contrarijs: Unde idem est, ipsam augeri 2.m essentiam, ‖ et ipsam habere efficaciam ad producendum ferventiores ‖ dilectionis actum. Certum n̄ stabit hæc efficatia, sive virtus ad ferventiorem actum, si charitas præcisè cresceret quoad unionem. Hinc facilis est hermana resp.o ad D. Thomæ authoritates multas, quas allegant in nos Thomistæ.

103. Ad authoritates alias, in quibus videtur s.tus Doct.r docere, intentionem n̄ fieri p.r additionem qualitatis ad qualitatem, sive gradus ad gradum, quoniam gradus ejusdem nequeunt esse specie distincti, neque numero tantum; nos quidem fatemur, intentionem qualitatis n̄ fieri p.a gradus solo num.o distinctos dist.e sensibili, et quoad nos; et hanc contendimus esse mentem Doct.s Angelici in locis, ubi insignuat,

n̄ fieri intentionē p.ʳ additionē gradus ad gradū, nume
rice tantū distinctū. Ubi autē nō agat de gradibus pluribus
numericè distinctis, docet quidē accidentia n̄ subordinata
n̄ posse constituere inventionē.

104. Observandū p alijs res
pontionibus Thomistarū l, Angelici Doct.ᵐ in verd
bis posterioribus, quę nō adduximus supra ex qu. l.
de virtutibus n̄ loqui de augmento quantitatis in
rarefactione: istud siquidē n̄ est motus quantitatis ad
quantitatē, sed à mj.ᵗᵉ ad m.ᵗᵉ extentionē localē (ex
plicandā alibi) quantitatis prorsus ejusdē.

105. P.ᵗ ex ipso
textu 2.º Phy lib. 8. phisicorū text. 80. comparare qui
dē rarefactionē cū intentione, n̄ tamē instituta compara
ne (deg) inter quantitatē et qualitatē, sed inter earū
subiecta dicens, q.ᵈ ex denso fit rarū, quin subiectū sup.ʳ
addat.; sicut ex frigido fit calidū, et ex calido ma
gis calidū sine additione subti. Demū p Sancti Tho
mæ m.ᵗⁱ explicatione sup.ʳ hac consequentia consulendus
præcipuè P. Hurtado in tota sect.ᵉ 5. disp. ij 5.
de generatione.

Subs.° C.a

Fit satis Objectionibus contra sen-
tentiam nostram.

106. Supra dissolvimus, quæ directe fuerunt contrarijs sententijs, et nunc opugnant indirecte: alia modo solvenda sunt, quæ directe nos tangunt. 1.a objectio est hujusmodi: essentia consistit in indivisibili: nam
|| ut prologuium species sunt sicut numeri: ergo augeri nequit essentia qualitatis: ergo in intentione non crescit qualitas contra essentiæ: ergo non intenditur per additionem gradus ad gradum. Inferunt similiter contra Aversanos nec quantitatem, nec qualitatem crescere contra essentiæ in augmentatione et extensione.

107. Directe ans distingue, et concede de essentia Metaphysica rei, nega vero de essentia physica et penitus ruit objectio. Metaphysica rei essentia est collectio prædicatorum, a qua si quid detrahatur, aut supra quæ si quid addatur, aliud utique constituetur: sicut aliqua unitate si detrahatur ab aliquo determinato numero, vel alicui determinato addatur, alium numerum constituisti: proveniat

in hoc sensu bene dicit, quod species sunt sicut numeri; cui locutioni Philosophus assentiri in 10. Metaphisic. text. 5. ut significat Eximius Doctor apud P. de Ulloa in prodromo. Cæterum physica essentia rei potest esse physice composita, sed inde desinere non debet in indivisibili per indivisibilitatem extendentem partes, rationes distinctas.
108. Objectio

2a. accidentalis forma est actus carens compositione partium; sed qualitas intensa est forma accidentalis: ergo caret partium compositione: quia non intenditur per additionem gradus ad gradum. Confirmatur: si componeretur intensio ex partibus, pars una haberet se per modum actus, altera per modum potentiæ: sic enim compositio ex actu et potentia, sed partes intensionis non se habent una per modum actus, et altera per modum potentiæ: ergo intensio non componitur ex partibus. Objectio, et confirmatio retorsionem quoque patiuntur in extensione. Distinguo maiorem objectionis: est actus carens compositione partium essentialium; do: partium
109. integralium; nego. Compositio, quæ excludit actus, sive forma accidentalis, est compositio partium essentialium, quarum videlicet una sit subjectum, et altera sit forma ejus, non vero excludit compositionem partium integralium, ut in quantitate manifestum est. Ex his negari debet minor confirmationis cum probatione assumpta. Nec obstat, quod per intensionem qualitas

perficiat: etenim unus gradus n̄ perficit p.^x modũ prog
phicé recipientis alterũ gradũ; sed uterque perficitur
in esse intendibili, quatenus cũ altero gradu constituit
totum integrale, quod est intensior actus ejusdem subjecti, et hoc
denominat magis quale.

110. Objectio 3.^a p.^x additionem gradus
ad gradũ neque intenditur precedens calor, nec calor sup.^x
ueniens, nec conjunctũ ex utroque: ergo ita n̄ fit intentio.
Probatur 1.ª pars et 2.ª: nec precedens calor gradus, nec
sup.^x ueniens fit in.^{or} aut perfectior p.^x additionem alterius:
eadem siquidem manet tũ illius, quã alterius entitas. Probatur
tũ 3.ª pars: nã qualitas, quae intenditur, prius erat re
missa; conjunctũ autem n̄ erat prius remissũ.

111. Confirmatur: calor
v.g. redditur p.^x intentionem actibior, quam antea; sed ita
n̄ redderetur, si fieret intentio p.^x additionem gradus ad
gradũ: ergo. Major probatur: gradus de nobo adueniens n̄ addit
aliquid intrinsecũ calori antea existenti, nec hic calori
sup.^x venienti; sed ut calor reddatur actibior p.^x inten
tionem deuet poni aliquid intrinsecũ, uel in calore antea
existente, uel in superueniente: ergo ita n̄ redderetur actibior.
Ratio tũ est: nã in.^{or} actibitas est virtus intrinseca, conse
quenter q.^e est quid intrinsecũ calori.

112. Reddit quoque inefficax objectio ista ex eo, quod probat qualitatem non extendi per additionem gradus ad gradum, ut perpendenti constabit. Dicere respondetur omnino distinguo 1.o atque 2.o prop. antecedens: Non intenditur calor praecedens nec supervenienes 2.o ratione individualis, concedo: 2.o ratione specificae, nego. 3.o autem parte absolute concedo. Dico quoque per additionem gradus ad gradum intendi calorem v.g. 2.o ratione specificae caloris, quatenus per talem additionem ratio caloris specifica est in eadem parte subiecti per plura sua individua sive per gradus plures numero distinctos.

113. Distinguitur etiam probatio utriusque partis: nec gradus praecedens, nec supervenienes fit per additionem gradus ad gradum magis aut perfectior in se formaliter, atque intrinsece per identitatem; concedo: sed hoc tamen combinata ratione adjuncta determinative et intrinsece per unionem; nego: quia ita fit additio in intentione caloris v.g. ut et magis perfectior dicatur gradus ille, cui alius gradus additur; et perfectior per unionem ad gradum additum.

114. Ita Auth. communiter; et licet ex doctrina sua reputent liberius tamen nego 1.o et 2.o antecedens prop.: nam de quovis gradu caloris bene dicitur intendi per hoc, quod ipsi alius gradus uniatur in eadem parte subiecti, sicut

m. fieri dicit ex eodem capite; et sicut quoniam benedicit extendi per hoc, quod ipsi uniatur gradus alius in diversa, sed immediata parte subiecti.

115 Et ubi calor superveniens non erat prius remissus, ut potest non existere antea, sumpto li erat in vi verbi; erat tamen remissus, li erat accepto in vi dantis copulae, quatenus verificatur, quod si gradus ille existat non unitus intensive alteri, erit unus calor, qui erit de nominative si uniatur ita.

116 Adde pro 3.a parte antis illius, quod intendi, et remitti videntur denominationes, quae non cadunt in totum, sed in partem uel ut unitam, uel ut separatam ab alia parte. Hinc ratione dices, quod intensione facta per additionem gradus ad gradum, calor precedens actibior in se realiter, atque intrinsece, per identitatem non est, sed actibior denominative et intrinsece per unionem, quatenus ipsi additur calor alius qui etiam est actibus caloris.

117 Obiectio 4.a opus bonum redditur magis meritorium de condigno per m. gratiae habitualis, quae sane non est meritum: ergo subiectum reddi potest magis calidum per m. radicationis, quae non sit calor. Ergo nego, concesso antecedenti. Ex hoc solum infert, quod sicut bonum opus fit meritum magis condignum per id, quod non est meritum condignum, subiectum pariter fit

magis calidum p.x id, q.d n. est calidum. Hoc autem verum est;

118. Non

enim p.x novum calidum sed p.x novum calorem subjectum calidum fit magis calidum. Et inde robur accipit sententia nostra, eformata sic argumentatione: quia gratia habitualis est forma denominans meritum condignum, meritum reddi non potest magis condignum, seu majus meritum de condigno, nisi p.x majorem gratiam habitualem: sicut quia sola qualitas est forma denominans subjectum quale, subjectum reddi non potest magis quale, nisi p.x qualitatem majorem.

119. Instabis: subjectum redditur formaliter magis merens p.x id, q.d non est formaliter majus meritum: sicut subjectum redditur formaliter magis calidum p.x id, q.d non est formaliter major calor. Ut probetur antecedens prius supponamus Petrum justum ut quatuor sive habentem quatuor gradus gratiae elicere unum actum charitatis, et Paulum justum ut sex actum alium charitatis omnino similem, et eque intensum elicere. Nunc probatio: ~~(in hac suppositione)~~ in casu posito Paulus magis meretur, quam Petrus; atqui non p.x majus meritum, cum utriusque actus supponantur omnino similes, sed majorem sibi condignitatem sive p.x hoc, quod Paulus supponatur cum majori gratia, quam Petrus. Sicut subjectum redditur formaliter magis etc.

120. Ad instantiam respondeo antecedens,

cujus probationis distinguo maiorem: Paulus reddit magis merens
de condigno (hoc est, attenta dignitate, sive proportione ope
ris 2.i se) quam Petrus; nego: magis merens de condigno;
subdistinguo: li magis appellante supra merens; nego: ape
llante supra dignitatem, concedo: Minorem distinguo et
subdistinguo consequentiam deinde nego. Paulus existens talis ac
tu reddit magis condigne merens, sive magis merens de
condigno, quam Petrus, li magis appellante non quidem supra
denominationem merentis 2.i se, praecindendo quoque à dignitate,
sed li magis appellante supra dignitatem tantum; nam bonum
opus 2.i se est in utroque equale, tantumque invenitur excel
sus Pauli supra Petri in gratia habituali, seu forma dig
nificante opus bonum, quae maior est in Paulo, quam in
Petro.

121. Itaque utrumque est merens ratione sui actus, actusque
unius, quam alterius est meritum de condigno quidem ratione
gratiae habitualis: caeterum actus Pauli ratione gratiae maioris,
quam supponitur in ipso, est magis de condigno, quam actus Petri
habentis minorem gratiam. Quae doctrina roboratur sic nostra sententia:
quia gratia habitualis est forma condignificans meritum, homo
non est merens magis de condigno absque gratia habituali
maiori: sicut quia calor est forma reddens subiectum calidum, subiectum non est
magis calidum absque maiori calore.

122. Objectio ultima: in Metaphisicis datur majoritas perfectionis, v.g. perceitas, quae non est formaliter perfectio: ergo similiter in phisicis dabitur majoritas caloris, v.g. major unio, quae non sit phisice calor. Cbibratur hoc relege a nuis recentioribus transcendisitas & intranscendisitas. Cludio tamen, sinegetur ans ejus non nullis asserentibus ut alibi notarbimus ultimorum diff.e entis, quambis non sit formaliter ens, esse formaliter perfectionem. Sed omiss. cog. nego. Est disparitas: virtute intuitu praescindentis ens a suis differentiis datur in Metaphisicis majoritas perfectionis, quae non est formaliter perfectio.

123. Sed in phisicis nulla est capita, ut huiusque. & hoc ... observasti est, ex quo dari possit phisica majoritas majoris caloris, quae non sit phisice calor. Redi ad nostros logicos ubi agitur de intranscendentia entis, et relege, quae ibi sunt dicta. Nunc observa duo: 1º Phy dicentem in lib. de praedicamentis cap. de qualitate, solum dicere, non bene abstracta accipere magis et ~~mi~~ minus.

124. Ex S. Augustini lib. categoriarum cap. 11. docente, qualitates ipsas magis et minus non posse suscipere, nobis minime opponi sed potius expresse confirmare, quae supra dedimus doctrinam de eo, quod bene dicatur magis calidum, non vero magis calor. 2º.

ux minime dovise fieri magis calidu intensibe; addito nobo calido, seu noba pte subti; sed utiq.e fieri, adbeniente noba pte caloris eius subto, et hoc ipsu ab Arle
significatu fuisse cu dixit in 8. phisicoru text. 84. ex
calido fit magis calidu, nullo facto in mta calido, q.d. prius
erat calidu, q.o minus erat calidu.

Subsectio 7.a
Questiunculæ aliquæ.

125. Hic inter alia quæstiones examinanda quæritur 1. circa unionem requisitam ad intensionem qualitatis et virtutis. Pro hac quæstione supponitur 1. ad intensionem phisicam denominantem subiectum magis quale, hoc est ad intensionem phisicam in Decreto requiri essentialiter phisicam unionem qualitatis cum subiecto. Probatur suppositum: quia
qualitas intensa denominat ut sic phisica subiectum ma-
gis quale; sed ad subiectum denominandum sic phisica requi-
rit essentialiter unionem phisicam cum subiecto: ergo.

126. Supponitur 2. non posse dari naturaliter intensionem absque unione qualitatis ad subiectum: nam gradus omnes qualitatis intensæ sunt accidentales, et exigunt produci naturaliter per eductionem; eductio

aug exigit ut diximus in suo loco unionem sui tri cum sub

to. 3.º supponitur, quolibet gradum qualitatis in intensione dicendum

esse unitum subto, mediante unione distincta ab unione alteri

us gradus ad subtum: nam cum gradus omnes non simul producant

se, nec se destruant simul, unio 1.i gradus ad subtum est

separabilis a 2.º gradu, a quo separabilis non est unio ejusdem grad

us 2.i cum subto: distinctae ergo sunt uniones hujusmodi.

127. 4.º suppo

nitur, intensionem 2.am se consideratam non requirere essentialiter physicam

unionem qualitatis ad subtum; probatur hoc: intensio 2.a se consi

derata neque constituitur per physicam unionem qualitatis ad subtum,

neque illam exigit metaphysice: ergo. Ante paritate constat: nam ex

tensio 2.a se considerata neque constituitur per unionem predictam, nec

illam exigit metaphysice, quantitas si quidem in Eucharistia

est extensa absque unione sui ad subtum. Deinde in contrarium fa

cit, intensionem esse augmentum qualitatis in eadem parte subti;

sicut non est contra extensionem 2.am se consideratam non requi

rere essentialiter unionem partis qualitatis ad diversas partes

subti, quibus extensio sit augmentum qualitatis ejusdem

in diversis subti partibus: etenim utraque explicatio sic

accipienda est, ut non significet esse de essentia intensionis,

aut extensionis unionem ad subtum, sed ipsam dimensura

bilitatem, correspondentiamque partium qualitatis in intensione

ad eandem per subaj; et in extentione ad diversas subti potes; talis autem Immensurabilitas stare potest absque illa unione.

126. Post hec statuendum est, quenam requiratur unio ad intentionem phisicam qualitatis in abstracto. Dico, ad talem intentionem de se considerataem requiri essentialiter phisicam unionem graduum, exigentes penetrationem eorum inter se. Sic fere omnes recentiores nostri cum Eximio Suarez. Atque ita Abel, explicat Idtio: phisica intentio qualitatis de se considerata dicit essentialiter duo, de materiali unum, et formali aliud. Dicit de materiali augmentum phisicum, sive plures gradus ejusdem qualitatis; et in hoc quidem convenit intentio cum extentione.

127. De formali dicit unionem predictam tamquam rationem formalem, vi cujus augmentum illud constituitur in esse intensibi. Ig ratio Idtnis hec est: ad intentionem qualitatis in abstracto, sive de se, et independentem ab unione sui cum subiecto requiritur essentialiter id, ratione cujus qualitas intensa de se considerata sit proprie una qualitas intensa; sed id, ratione cujus ita considerata est proprie una qualitas intensa, est unio graduum inter se: ergo ad intentionem phisicam etc.

130. Mr. supponit tamquam certa ab Eximio Doct. de disp. 46. Metaphisicae, sect. 1. num. 38. admittit

omnibus qui qualitatis intentionem efficiunt per additionem gradus ad gradum. Quod autem ejusdem unio penetrationem exigat gradum inter se, qui pars erat altera dilemmatis, probatur sic: unio illa debet esse talis, ut ratione illius gradus qualitatis intentionem componentes habeant correspondentiam, et commensurabilitatem proximam ad eandem subjecti partem, sed ut sit talis, exigere debet gradum penetrationis inter se: ergo.

131. Liquet modo, et probatur ex paritate unionis inter partes qualitatis, aut quantitatis componentes extensionem; ejusdem ratione unio talis debet esse, ut ratione illius partes qualitatis et quantitatis componentes extensionem habeant correspondentiam commensurabilitatem proximam ad distinctas subjecti partes: ergo unio inter gradus componentes intentionem, debet esse talis, ut etc. Notandum tamen est, ad intentionem pluries non requiri, quod gradus singuli immediate penetrative uniantur inter se; sufficere vero, quod gradus quilibet uni alteri uniatur immediate et reliquis mediate; quemadmodum ad extensionem non requiritur immediata unio singularum partium ad singulas alias; sed sufficit quod quaelibet uni alteri uniatur.

132. Componentes gradus qualitatis ejusdem inter se penetrati in eadem parte subjecti sine augmento qualitatis, quod non est extensio: ergo est intensio. Sed ut sint ita penetrati non requiritur

unio phisica graduum inter se: ergo talis unio non requiritur essentialiter ad intentionem. Respondeo gradus ita penetratos, etiam absque unione phisica inter se non esse phisicum augmentum, quod sit unum proprie tale, sed unum per aggregationem; augmentum autem per aggregationem neque est intentio, neque extentio ob defectum unionis partium: Unde consequenter negabis iterum et corruit argumentum.

133. Hinc noberis, quod intentio qualitatis non vitalis est augmentum, quod sit forma proprie una integralis composita; cui non fit ratio, nisi per ejus unionem proprie. Noberis insuper qua ratione sit vera propositio minor prioris Silogismi, quo probavimus conclusionem. Ulterius noberis, non sufficere ad predictam intentionem, quod sit una per solam unitatem subjecti; sicut ad similem extentionem sola unitas subjecti non sufficit. Rursus opponitur: duo gradus caloris solum penetrati non possunt effectum producere, quem gradus unicus: ergo sunt calor intensus. Ergo consequenter si tamen sunt penetrati, deficit unitas intensionis essentialis

134 Plura libet ex predictis deducere operis pretium. Subjectum hinc octo gradus caloris, non tamen unitos inter se, nec erit calidum intensibe, nec extensibe ut octo, sed aggregatibus quamvis unitis omnes eidem subjecto, possent equivalenter mediate inter se uniri. Quod est, quia non haberent

unionem requisitam ad formam integralem ut octo proprie unam: Ca-
si quidem unio debet esse talis, ut ex octo gradibus nullus
sit non unitus immediate alicui gradui, et talis insufficiens, ut
quidlibet sit unitus reliquis saltem mediate ob immediatam
unionem, quam habeat cum alio gradu.

135. 2do non sufficit ad intentionem
physicam qualitatis in abstracto, quod gradus abstrahant ordinati
onaliter ad eandem partem subiecti, appetenterque penetrationem inter se-
se cum ordinatione tali, atque appetitur stare posset supernaturaliter se-
paratio graduum, quae cum intentione est metaphysice impossibilis.
3tio nec sufficit, quod gradus omnes eadem ubicatione gaudeant:
hac enim posita, nondum staret unitas essentialiter requisita.
His occurrit adversis opinionibus.

136. Quaerit D. alia terminus
magnitudinis, qui appellatur maximum quod sit, terminusque parvi-
tatis, qui minimum quod sit nuncupatur, ex principiis a nobis
alias iacta, et stabilita non implicat intentio cathegorematice,
seu actu infinita. Et hinc dicimus intentionem qualitatis
vitalis non habere terminum magnitudinis, saltem in ordine ad
Deum supernaturaliter operantem, in ordine vero ad agentia
naturalia, subtraatque providentiae huius asserimus, intentionem
qualitatis demum substantiae (de non demum, parum utilem
curandum) certam habere terminum magnitudinis.

137. Hoc probatur: quia non deuen[i]t qualitas substantijs ejusdem speciei in limitata proportione, in qua si haberent qualitatem deuiniret [illegible] talis substantia ex agentia quambis aplicata non procedunt sine [illegible] in noba qualitatis augmentatione, sed solum conservant tantum. Nota ob vitandum in explicationibus, et disputationibus confusionem, intensa qualitas in summo a Philosophis imaginatione dividi in solas octo partes.

138. Tertius paritatis assignatur (de qua placet cum Zenone loqui admisso puncto indivisibili) complex indivisibilis gradus qualitatis componens intensionem ut duo: nam infra hanc terminum numerum nulla est possibilis intensio; qualitas sic gradus ut unum non est intensio. Sed cave ne confundas minimum intensionis cum minimo qualitatis. Minimum qualitatis est gradus unicus indivisibilis de quo verificatur gradus quod sit qualitas; sed non verificatur quod sit intensio.

139. 3.° quaeritur de forma capaci intensionis. Placet Philosophis solam qualitatem posse intendi. Rationem placiti hujus efficacem invenio nullam apud Authores. Praeterea quiescendum esse puto in ipso placito; et dicendum cum P. Joanne de Cardenas, non vocari a Philosophis intensionem omnem illum excessum, qui denotatur per adverbium magis, sed illum tantum, qui intensio [illegible] in eis

entitatib. quæ pertinent ad prædicamentum qualitatis; fereq. alio loquendi, si ferret usus.

180. Non tamen ut supra insignuavi, conveniunt inter Phi, q. omnis qualitas sit capax intentionis; et neq. conveniunt in designandis qualitatibus, quæ deneg. ~~actuali~~ actuali capacitate excludi. Quidam alij excludunt potentias animæ distinctas, alij species intentionales, alij actus ag. nec prædicti speciebus, et actibus alia admittunt intentionis virtualem. Quænam dicatur virtualis intentio, sic explicamus.

181. Intentio, quæ stante dicatur in qualitate indivisibili perfectioni, non vero in additione partis ad partem qualitatis ejusdem est quidem virtualis, et Metaphysica. Virtualis quia equivalentia pluribus partibus realiter distinctis; Metaphysica ob summam realem indivisibilitatem. Hæc intentio est in propria; non enim dicitur proprium augmentum, nec unam, et eandem formam esse intendibilem; sed tantum formam dicitur unam indivisibilem esse perfectiorem alia in eadem linea qualitatis. Hec lanet ejus proprietati, q. absolutè vocari soleat nomine intentionis, et sæpius de ipsa loquimur: ubi enim non interest proprietatem verborum attendi, hanc non procuramus.

182. Certè unus Angelus dicitur intensivè perfectior alio, et cognitio divina dicitur excedere creatas omnes in perfectione intensiva, nec tamen

significare intendimus, ibi esse proprie intentionem, quamvis hoc
// proprie denotent voces intensive, intensiva. Est utique propria
intentio, quae propugnabimus huiusque facta per additionem
gradus ad gradum, et quae formalis, et phisica dicitur. Ex his,
si quaeras denique, an repugnet intentio facta per productionem
qualitatis perfectioris, affirmabis de intentione
proprie tali, sive formali, et phisica; negabis de impropria, seu
virtuali, et metaphisica.

Subsectio 8.ª

Quid alij, quid nos, de intentione qualitatis formaliter vitalis?

103. Dicitur formaliter vitalis; nam quae qualitas virtualiter vitalis dicta;
et haec quaecumque sit intentionis capax, cum non vitalibus solet
annumerari quoad doctrinam de ejus intentione. Appellatur
virtualiter vitalis, quae cum non sit actualis vita est virtus
simul cum anima producens vitam actualem. Sunt hujusmodi
species intentionales impressae, habitus etiam tunc naturales,
tunc supernaturales, formaliter vitalis est quae seipsum formaliter
denominat subjectum actualiter vivens; exempli gratia, cog
nitio, amor, vitio.

144. Alanr suponit posse intendi aliqo mdo irrendig̃e
re facto; et preterea diciintensa ꝯparatibe ad obuj; quæ ad mo
dy ñ vitali intensa vocat ꝯparatibe ad subty. Sed dis
putaoni subjicit, qo mdo fiat, siue in qo ꝯsistat ejus intentio.
Noi ꝯsistere in augmento ꝓprie tali qualitatis ejusdẽ sed
tanq admittere in ꝓprij, quale est Durandiny supra Clary
ꝯsistens in perfectiori qualitate ꝓducta, tuent Durandus
et Scotista Poncius cy suis hic disputatione 53. qu. 5.
num. 55; P. Losada exceptd hunc plerique ꝯtentiones quos in
gluit ipse, itat, et sequit P. Peinado.

145. ꝯtrariy magis suponunt,
quq ꝓbant Antichiores, ut pte memorato Losada tractatu
de generaone et corruptione disp. 3. cap. 1. num. 10. Ex ꝓhac
Antiochiory opinione statuente prediny intentiony in additio
ne qualitatis ad qualitaty, siue actus ad acty recexsi citatus
Peinado Spinuly, et PP. Alvarado et Arriaga: referuntque
deuenit ingeniosi nry Prouincię ꝯtentiones ñ nulli, qui de
fendunt, eg intentiony posse fieri pr additiony actus hetero
genej ad geterogeney, quqbis ñ ita pr actus homogeneos.
Actus omnino similes, ut hoo, hoo, dicunt homogenei, hete
rogeney verò ñ omninò similes, ut hoo, et rationale.

146. 1a
Indifficultate resolutio nrã: qualitas ꝓlij vitalis ñ post

intendi p.x additiong actus homogenei ad homogeney. Pbat: p.x additiong actus ejusdi n potest intendi qualitas fralis vitalis de linea cognocitiba: g nec ulla alia fralis vitalis. Firmat cog. patitas ex una ad reliquas qualitates fralis vitalis. Ans pbat: qualitas fralis vitalis de linea cognocitiba n potest intendi p.x id, p.x q. obj n potest denominari magis intensibe cognitj; sed p.x additiong actus homogenei ad homogeney n potest denominari obj magis intensibe cognitj: g.

107. Mr est certa. Pbat in exemplo in his actibus homogeneis

|| de linea fralis cognocitiba hoo e al rationale, hoo est

|| al rationale: n enj magis (augmento fluia n pure mâli) cognoceret ecentig hoies haueus eorj unj, quam utrumq simul actj, sicut n magis explicaret eandem eccentig, qui simul pferret actus similes vocales, vel qui

|| milies pferret, hoo est al rationale.

108. Ytrat: obj magis intensibe cognosci dicit perfectiong mdj cognocendi; sed p.x additiong actus homogenei ad homogeney n dat perfectior mdus cognocendi: g obj p.x tale additiong n magis intensibe cognoscit: g Mâ. Mr: quia obj magis intensibe cognosci est obj ias magis cognosci majoritate frali, ut

oponit pure materiali cognitionis; majoritas autem ista dari non potest absque perfectiori modo cognoscendi. Et quoque est ratio: quia per talem additionem non datur nisi modus idem cognoscendi semel atque iterum positus.

149. 2a. resolutio: neque potest intendi per additionem actus heterogenei ad heterogeneum. Probatur: actus formaliter vitales heterogenei vel differunt ex obiecto, quod ipsi respondet formaliter ut cognitiones istae animal, rationale; vel ex diverso modo tendendi in obiectum idem ut cognitiones istae homo, animal rationale; sed utrobique modo actus differant, qualitas formaliter vitalis non potest intendi per additionem actus heterogenei ad heterogeneum: ergo

150. Maior videtur designare rationem dissimilitudinis, in qua stat heterogeneitas actuum qualitatis formaliter vitalis. Minor probanda conductum ... probatur ita conductum 1.o de essentia intentionis qualitatis formaliter vitalis est, quod servet adaequatum obiectum idem formaliter ac respondet formaliter remissioni; sed per additionem actus heterogenei ad heterogeneum ita differentis ex obiecto non servatur adaequatum obiectum idem formaliter, ac respondet formaliter remissioni: ergo si actus heterogenei differant ex obiecto, quod ipsis respondet formaliter, qualitas formaliter vitalis non potest intendi. 2.o Ratio minoris est, quia aliud non fieret intentio, sed ad summum extensio. Ratio etiam minoris: quia adiunctum ex illis actibus hic obiectum formaliter diversum inadaequate a quolibet

illorum seorsim accepto.

151. Probatur iam 2.a pars ex 1.o si actus heterogenei solum different ex modo tendendi in obiectum idem formaliter, habebunt se sicut isti homo, animal rationale; sed per istos non potest fieri intentio, ut vel Adversarij concedunt: ergo si actus heterogenei different ex modo tendendi &c. Stat probatio maior, quia actus ibi assignati et habent etiam apud Adversarios idem formaliter obiectum, et differunt ex modo tendendi: alter siquidem tendit modo non definitivo, et minus claro, et alter modo definitivo, et magis claro in obiectum formaliter expresse idem.

152. Et haec est ratio cur per additionem unius ad alterum non fiat intentio; quod videlicet obiectum eorum non cognoscitur clarius per coniunctum, quam per solum actum tendentem definitive. Certum intuenti habenti actum istum animal rationale, si adveniat cognitio ista homo, non representatur clarius obiectum, quam per solum priorem actum: nec si prior ille adveniat posterius, obiectum representabitur clarius per coniunctum ex utroque actu, quam per solum advenientem posterius. At si per additionem unius ad alterum fieret intentio, obiectum cognosceretur clarius per coniunctum, quam per actum quemlibet seorsim.

153. 3.a resolutio intentio qualitatis formalis vitalis consistit in solo actu tendentis perfectioni comparative ad alterum de eodem formali obiecto, conveniente in predicato

incendibili. Pbatur: intentio qualitatis formalis vitalis in eo consis-
tit, per quod obiectum formaliter idem reddit magis intensive cognitum v.g.
sed solus actus tendentiae perfectioris comparative ad aliam de
eodem formali obiecto, convenientia in praedato incendibili est id,
per quod obiectum formaliter idem reddit magis intensive cognitum: ergo.

154. Certum

est maior. probatur minor: actus iste mentalis <u>ad rationale</u> est tenden-
tiae perfectioris comparative ad istud hoc, qui est de eodem formali obiecto,
convenientia cum 1º in praedicto incendibili; sed per V. illud actum
solum, sive independenter a V. hoc reddit magis intensive
cognitum: ergo. Minor constat. Probatur minor: per illum solum actum in-
potentia definitivum hominis hoc clarius cognoscit: ergo reddit ma-
gis intensive cognitum; sive cognitum cognitione inten-
tioris claritatis. Colliges V. ex datis resolutionibus,

155. Intensum

qualitatis formalis vitalis nec petere destructionem nec perm-
manentiae actus imperfectioris. Non petit destructionem, nam
intentio consistens in actu perfectiori non dicit oppositionem
cum imperfectiori coad subiectum. Permanentiam non petit; nam
ad denominandum obiectum magis intense quale v.g. cognitum
actus imperfectior necesse forma parcialis, nec conditio. 2º
perfectionem tendentiae actus, in quo stat intentio formalis
vitalis, deceret esse determinare de linea, in qua sit

intentio p.x talis actus.

156. Hic stare potest intentio in actu minus perfecto entitatibe, perfectioni tamen in lineâ, 2ga intentio; ut si actus sit materialis, sed magis clarus, quam alter sup.x materialis circa idem formaliter objectum. 3o intentionem quoad [illegible] formaliter vitalis non esse physicam, et formalem, sed metaphysicam et virtualem, provenientemque in proprietate ipso supra dicta. 4o

// quod si stent simul in intellectu hec cognitiones hoc, et rationale, datur intentio, quae non deficiet p.x ablationem cognitionis hoc, ut potè consistens in sola cognitione alia.

157. Ratio est: res p.x qualitatem formaliter vitalem objecti non denominatur minus, vel magis quale, nisi qualitas res sit, vel m.x formaliter (prout sumitur formaliter opponitur materialiter, non prout opponitur virtualiter) ablata autem cognitione illa hoc remanet qualitas non res formaliter, sed res tantum materialiter: aufertur enim cognitio, cujus tota claritas includitur formaliter in cognitione rationale permanente.

158. Quia ergo tota perfectio cognitionis hoc stat formaliter in cognitione rationale; et insimul quia qualitas formaliter vitalis non fit m.x augmento purè materiale, ideo non deficeret, aut decresceret intentio, de tracta cognitione hoc et remanente cognitione rationale. Qua

litas aut non biali non auget, puré modaliz, dum una pars addit alteri, quibus una formaliz dicitur alterius perfectio ..: et ideirco subiectum denominat magis quale v.g. calidum, licet tota perfectio caloris unius sit formaliz in calore, cui superaddit.

Subsectio 3.a

Contrariis argumentis respondetur.

159. Contra 1.am dictum opponit 1.o quibus actus homogenei constituere non possint inaequaliz comparatibus ad obiectum illud tamen constituere possunt comparatibus ad subiectum illis positis in subiecto, dare augmentum physicum amoris v.g., aut cognitiones dictus suas species et lineas: ergo possibilis est intentio &c.a Negato antecedenti, ratio assumpti distinguo: dare augmentum physicum, puré modale, Concedo: formale, nego: positis enim illis actibus, subiectum non denominaret magis amans, aut magis cognoscens; sicut nec obiectum denominaret magis amatum, aut magis cognitum, ut dictum est antea.

160. Opponit 2.o ex repetitione actus voluntatis ... efficaciter, qui hunc actum ex eodem motivo, determinat voluntas ad eliciendum actum efficacem: ergo constituunt inaequaliz actus illi in

eficaces. Dsrañ: q.º pluries repetunt actus hoogenei eo facilius eliciunt actus similes: ꝗ̄ Dstituunt integrē actus illi repetiti. Anũ arguũ distingu: dezminat p.r se; nego: occasionalr; Ddoant, Et nego cog.

161. Non mouent p.r se ad eg dezminaonē actus inficaces repetiti, sed ex eorū repetitione excitat aliquoy cies cognitios clarior Dbonitate obiã; inde accepta ocasione voluntas solet dezminari ad eliciendū actū eficacē, in q.º stat intentio. Dsraonis nego cog. Inferes anũ, ex ea repetitione generari, augeriq̃ habitū faciliantē ad actus similes; ñ vero inferes, eos actus repetitos Dstituere integrē.

162 Oponit 3.º plures cognitiones hoogenee, quelibet representatiba ut unū, possunt adequare virtutē representatibā speciei impresse representatibē ut octo: ꝗ̄ possunt Dstituere integrē. Dsrañ: potest intentio Dstitui ex pluribus caloribus hoogeneis: ꝗ̄ ex pluribus etiā hoogeneis cognitionibus. Nego anũ arguũ; nā species impressa representatiba ut octo est virtus ad cognitionē clarā ut octo fr̃aliter; accipit de ñ ~~[illegible]~~ aliquid ex cognitionibus, quia ad summū possunt esse clare mr̃aliter ut octo.

163 Ad Dsraonē nego cog: q.ª in pluribus caloribus hoogeneis ñ stat augmentū pure mr̃ale; ex subiectū denominent omnes simul magis calidū, quā illorū

quibus denominat: Cæterum stat in pluribus cognitionib.[us] hooge neis qualibet repraesentativa ut unum augmentum purè maneat quia omnes simul non denominent objectum magis cognitum aut clarius repraesentatum, quam per singulas earum. Hinc ex caloribus hooge neis fit intensio qualitatis non vitalis; et non fit intensio qualitatis spiritualis vitalis ex cognitionib.[us] hoogeneis.

164. Contra D. D. Dum arguitur 1.º

// per cognitiones istas heterogeneas ostensum est id, Petrus est rationalis, Petrus clarius cognoscitur, quam per unicam earum: ergo ex illis resultat intensio. Distinguo ant.: clarius cognoscitur praesuppositivè, sive ex parte subjecti; nego: enuntiativè sive ex parte praedicati; subdistinguo: clariùs extensivè; concedo: intensivè; nego. Si dantem attendat subjectum utriusque illius judicii, inveniuntur duo actus hoogenei, per quos simul Petrus non cognoscitur clarius, quam per eorum quolibet.

165. Si autem

attendat praedicatum, duæ inveniuntur cognitiones non ejusdem, sed diversi spiritualis objecti inter se, indeque heterogeneae. Unde quamvis in earum conjunctione detur modus clarior, quam in singulis seorsum, claritas est modus non intensivè, sed extensivè. Nota, nos hic oppugnare intensionem qualitatis spiritualis vitalis ita ostensam ex additione actus heteroge nei ad heterogeneum, ut conjunctum dicatur intensius quam aliquod seorsum actum, quib.[us] constat ipsum conjunctum.

166. Cæterum si detur, mentalis

definionẽ ipsã, al rattionale Iponi cp Iplici aprehentione sii ıplici reliz disincta, ac pinde cp Iplici cognione heterogeneat, nobis ñ est animus negare, q.d talis actus, quibus cp Iplici cog-nione heterogenea, sit intensior ru hujus cognionis homo, cp qua ñ Istat ejusdi intensio. Sed solo hoc negamus, q.d videlicet talis actus sit intensior rũ hujus actus ãl, aut rũ hujus actus raonale.

167. Replicant: ut plures gradus qualitatis ñ vitalis Istituant intensionẽ, minime requirit, q.d subiẽ sit realiz idẽ: q.o ut plures cognioes intensionẽ Istituant, sufficit, q.d habeant idẽ reliz obiẽ. Nego cons. est disparitas: intensio quali tatis ñ vitalis cũ de linea rẽli sit, solũ requirit subiẽ esse idẽ reliz: at intensio qualitatis reliz vitalis cũ sit de linea intentionali, requirit obiẽ idẽ intentionaliz sicut realiz idẽ, ac in remissione.

// 168. Arguunt, posita Ipsã ita: ad judiciũ hoc, al
// rattionale est hoo praecedere debent aprehentiones ipsã al
// rattionale, hoo: q.o nisi intus habeat utraque illa aprehentiones, enunciare ñ poterit de ãli rattionali esse homĩ: q.o habita sibi ipsa aprehentione al rationale intus ñ poterit enunciare de ãli rattionali esse homĩ: q.o clarius cognoscit intus homĩ p.r
// hanc utraque aprehentionẽ al rattionale, hoo, quã p.r solã
// ipsã al rattionale; q.o utraque Istituit intensionẽ.

169. Ad 3am ratio[nem] omisso ante, et 1o arg. 2.o convers:

deinde rogo cont. reliquas: etenim n. q.a intuitus clarius cognoscat homi

// s. utramq.e illa aprehensione, qua s. sibi ipsi al rationale,

ideo utraq.e debet precedere, ipso omissione facta; sed ideo precede

dere debet, q.a intuit. a priori ad juditium illud homines debet cog

// noscere sub expressione hoc, atq.e sub expressione al rationale.

Dico p. juditium subsequens dictatur est sententia intuit. de

homine sub utraque illa expressione, affirmando, hominem sub expressio

// ne hoc esse eundem secum ipso sub expressione al rationale. Ante

omissi, q.d negari poterat in 3a ratione[m] sententia dicentia, sufficere

q.d precedat aprehensio ... vel predicati, vel subti obiecti, q.do

identitas, aut vis.o subiecti et predicati obiecti p.t p.x sectam

infirme.

170. Arguitur 2.o intui ... posita tot diversa motiva

ac ... acceptiendi ei veritati, ut singulos assensus ...

uiter ... intui ex singulis motibus maneat vi omnium assen

sus certus moralis ... tali veritate; sed tunc daretur intentio

qualitatis ... vitalis ... linea intellectiva, talis coad certi

tudinem, consistens in pluribus actibus heterogeneis: q. intentio

ex ejusdem actus est possibilis.

171. Ulti ratio est: q.a motiva illa

possunt talia ... talisq.e assensui ejusdem, ut intus ... intelle

tens supra omnes assensus, supraq.e motiva omnia sit

moraliz impotens dubitare de tali veritate; quqbis alias

posset dubitare, si reflecte et supra singulos assensus se

orsz ergo m.te ng assensus qug plurimi dantz probabiter

n̄ sunt intui moralis certitudo. Ad summ poterit intellectus,

reflectens in toto motiba, erumpere in actz, q.o maneat certz

moraliz, et hic actus erit intentio. Al.ris probans distingo: sitz

moraliz impotens dubitare de tali veritate ob deceptz de nobo

assensu moraliz certz; Cdo: ob singulos assensus prehabitos;

ngo

172. Inde n̄ deluditur intentio consistere in illis actibus heterogeneis.

Alij, m.te omissa, negant arguti; et dicunt, actus illos n̄ posse

constituere intentionem, q.a n̄ sunt circa idem formaliz obtz adequatz. Cdi

versz namque cujusque motibus est partiale obtz, q.d ab uno actu

respicitur, et n̄ ab alio. Et hinc afirmant, fieri potius extensio

nem, quqbis sit idem obtz cui, seu veritas obita cui prestatur

assensus p.r plures actus, de modo hic diversz habeantur motibus

Nota arguti supponere, quqlibet eorum actum atingere intrinsece

motibus diversis: ex hacce ratione supponunt heterogenei.

Atqui

173. 3o p.r instantiam: intellectus probabilius intensive assentitur eidem veri

obtibus p.r plures assensus probabiles habitos ex diversis premi

ssis sive formalibus motibus, quam p.r unicumquejusdem assensibus

deceptum ex unico illorum motibus: q.o fieri posset intentio, saltem

coad probabilitates, qualitatis formaliz vitalis de linea inve

lectiba p.^a actus plures heterogeneos: illi ngg.^e actus, ut poti hauriti ex motibus diversi heterogeneis sunt. Antecedens pbat: q.^a plures illos actus intus assentiret Dni eidg obtibe pbabilius n extensibe: q pbabilius intensibe; pbat ante: ng licet illi assensus desituerent interq comparatibe ad motiba, que diversa quidg essent, n vero comparatibe ad obtg, q.^d esset fraliz adequa te idg.

174. Ergo 1.º 2.^ye q. ante praesemus arguti jx doctring 2.^e so, lutionis ad argutg pxime solutg. Rexioni pbationi dicet, n posse obtg ee fraliz adequate idg, dg mdo sit diversg obtg motiby cujusq.^e actus, q.^d ab hoc intrinsece attingat. Si rang assensui illi n attingerent intrinsece suy quisq.^e obtg motiby, erat q. adhesionis equalis, intus sibi ad obtg, tunc determinerent quidg in eodg fraliz obto adequato, et se haberent in adhesiong, sicut actus isti hoo, hoo in claritate, essent q. in pbabilitate homogenei. 2.º si inequalis essent adhesionis, utiq.^e forent heterogenei; et
haberent se velut isti actus, hoo, et rationale.

175. Neutro autg mdo possent interq distituere ex additione unius ad altg. Sed in casu praedictg inequalitatis starent interq in eo actu, qui nu alzius esset md.^a adhesio intus ad idg fraliz obtg adequatg. Hujus argumenti solutio, que dedimus (ut ajunt) in fragi, quadrat in instantiis e contrari solutg in actib.^s quorg uto

desideret Petro v.g. salutem ex motivo misericordiae, et alio gratiam ex motivo charitatis: et in quibus simul actibus quaeritur in utilius motivum intensive amor benevolentiae, quando quidem obiectorum diversitas intentioni obstat.

176. Ultimo arguitur: possibiles sunt duae cognitiones heterogeneae per quas simul sumptas intensius clarius cognoscatur idem formale obiectum, quam per quamlibet ipsarum: ergo qualitas formalis vitalis Animae intellectiva potest intendi per additionem actus heterogenei ad heterogeneum. Antecedens probatur: possibilis est cognitio Metaphysice intensa, quae sit clarior ut duo comparative ad aliam: ergo possibiles sunt duae cognitiones heterogeneae, quae divisim participent duos illos claritatis cognitioni Metaphysice intensae ut duo. Atqui per eiusdem cognitiones heterogeneas simul sumptas intensius clarius cognosceret idem formale obiectum, quam per quamlibet ex ipsis: ergo possibiles sunt duae cognitiones heterogeneae, per quas simul sumptas intensius etc.

177. Haec praecipue utuntur ratione Adversarii Recentiores. Nos antecedens 1.º negamus, 2.º concedimus, et consequentiam inde tractam omittimus; cum posse contra haec de causa negari: nam sicut ex possibilitate unius entitatis habentis hos duos gradus Metaphysicos perfectionis, ad, hinnibile, non bene infertur possibilitas duplicis entitatis, quarum una sit tantum ad,

ssa tantum hinnibili: sic ex possibilitate, de qua ante, non bene
videt interni possibilitas, de qua loquitur textus.

178. Venio jam est ad
m subsumptionem, quæ ideoa est de obiecto formaliter diverso, neque quidam de eodem formaliter obiecto adequato. Solutio constat ex præmissa huiusque doctrina. Et licet multum sit Author recentissimus in promovendo prædictum argumentum, ipsemet judice, nil efficiet, si modo persistamus nos in quærendo speciem formaliter obiectum adequatum intensionis, ac etiam remissionis, nec avertamus oculos a notaciuncula, quæ posita est supra.

Sectio 5.ª

Natura graduum intensionis qualitatis non vitalis.

Subsectio 1.ª

Aliquibus præmissis, de possibili quæritur, atque statuitur.

179. Inter Authores huiusque unanimes in dicienda utique intentione qualitatis non vitalis per additionem gradus ad gradum, sed non est unus animus, de inde

traa, sive dditis gradus intconis examini subjicit. Quand alij, gradus esse de facto hoogeneos; non tam implicare inteos, ng. qualitatis non vitali ex heterogeneis dpositz. Alij dtendunt, ee de facto heterogeneos in omni qualitatis non vitali intcong; atq. deinde implicare intcong predicte qualitatis dtecg ex hoogeneis.

180. Alij minus rigidi exigunt heterogeneitatz gradus, si qualitas sit operativa, alij si dtrariu ipsa haneat. Gradus hoogenei sic describunt ut eis una sit indoles, atq. dtenti sint dist. pure numerica; nec quotus hic sit in intentio ne, primus ne an 8.us pendeat ex ejus exigentia. Hetero genei porro ita sunt dissimiles, cujusq. g. ordinis tenaces, ut alz sit trâ sua 1.us nec possit esse 8.us aut alius ordine; alz sit trâ sua 2.us, et reiicit ante 1.us produci; atq. par est aliorz graduz in occorraria serie conditio.

181. Exeu rit longius dissimilitudo: nz in intentionib. qualitatz dtra riarz 1.us gradus intconis hujus oponit cz octo altrius dtrarij, v.g. gradus 1.us caloris cz 8 frigiditatis; deinde 2.us hujus cz 7 altrius; 3.us cz 6. 4.us cz 5. et deinde pt. gradui 5. caloris 4.us frigiditatis oponi; 6. calori 3.us frigiditatis; 7.o 2.us 8.o 1.us In intcone qualitatis univoce operantis intcong alij 1. gradus producit alij 1.us 2.us 2.us et hoc codz

ordine reliquos reliquorum.

182. Atque denique est cavillatoria, et operosa nimis graduum heterogeneorum inventio. Si quaeras, specifice ne sit distincta graduum inter se unius rationis ob praedicatorum ad invicem dissimilitudinem, affirmat communior responsio: negant vero reliqui defendentes, gradus illos inter se differre plus aliquanto, quam numerice distincta tamen non pertingentes ad usque specificam, sed manente intra latitudinem numerice distincta, sicut differre inter se dicuntur unio inter corpus et animam Petri et unio inter corpus et animam Pauli.

183. Item si quaeras, aequales ne sint in perfectione; sunt qui doceant gradus heterogeneos esse inaequaliter perfectos, nam eo independentior perfectior sit, quo dependentia gradus a nullo gradu dependens est quidem perfectior; et minus dependens perfectior est, quam dependens magis. Unde 1. est quovis alio subsequente perfectior; et 2us a 1o unice dependens est perfectior 3o, qui et a 2o, quam a 1o dependet.

184. Sunt qui mutuata forte, idque doceant de perfectione graduum, incipiente tamen perfectione maxi a gradu octavo, qui reliquos subordinat sibi et eo decrescere dicunt gradus perfectionem, quo pauciores ipse sibi subordinat. Adduntque aliquam rationem: nam forte sic actuantur gradus, quo plures ipse subordinat sibi; et si magis actuantur

perfectus est magis. Docent alij, gradus unius intentionis, quantumvis dissimiles, eque perfectos esse: nam qui subordinat, ipsa compensat imperfectionem per independentiam ab illo, sine illis, quibus subordinatur ipse: et aliunde dissimilitudo, aut diversitas non superarguit, perfectionis inequalitatem.

185. Post hæc ut faciamus gradum ad quæstionem, supono, qualitates contrariabiles, seu contrarias habentes eatenus comparari in summo, quatenus in eodem subiecto dari non possunt naturaliter nisi 8.o gradus vel omnes ex una, vel partim ex una partim ex alia qualitate contraria. Hinc calor ut quinque bene coexistit cum tribus tantum gradibus frigoris; calor ut 6, cum duobus tantum, cum nullo tamen calor ut 8.o; et quo subiectum plus habet caloris, eo frigiditate minus habet naturaliter.

186 Inde inferes erui, quod licet eadem sit proportio Arithmetica, sive numeri ad numerum in ratione talium caloris ut 8. cum frigiditate etiam ut 8.o, et caloris ut quatuor cum frigiditate iisdem ut quatuor, non proinde est eadem proportio phisica: etenim 1.a extrema, non item 2.a, pugnant inter se naturaliter in ordine ad subiectum idem.

187. Sed præsupposito quod quæritur in præsenti non sit de facto homogenei, an heterogenei gradus, quibus suponitur constare intentionem qualitatis non vitalis. At dubii hujus resolutionem præcedam, oportet, in subsequenti

ista duę alię resolutionem. 1ª circa possibilitatem intensionis ex gradibus homogeneis. 2ª circa possibilitatem ejusdem compositis ex heterogeneis.

188. Affirmativa est altera, et altera resolutio nostra; et probatur utraque simul: unitis unione penetrativa ipsorum multis gradibus caloris omninò similibus daretur intensio qualitatis non vitalis ex gradibus homogeneis, et pariter unitis dissimilibus, daretur ex heterogeneis; sed possunt ita uniri: ergo. Nullam ego in minore contradictionem reperio. Negantis erit illam detegere. Maioris ratio est: quia tam in uno, quam in altero eventu daretur una qualitas intensa.

189. Contra possibilitatem intensionum ex heterogeneis objiciuntur non nulla, plura contra possibilitatem intensionis ex homogeneis. Plura ista priùs sunt proponenda, atque solvenda. 1um est: implicat gradualis intensio, quę non sit unum physicum per se totale; sed hoc constare debet ex heterogeneis: partes namque ejus esse debent subordinatę; et partes subordinatę sunt heterogeneę: ergo implicat intensio talis.

190. Contra 1um: si materia, et forma ignis uniantur inter se, et Petrus quoque et Paulus inter se uniantur physicé, 1um totum erit unum per se totale, 2um erit unum totale, quamvis utrumque sit unum physicum; sed alia non est ratio predictę differentię nisi quia 1um et non 2um constat partibus subordinatis: ergo 2o quia vis totum, quod sit unum per se Metaphysico totale constare debet partibus Metaphysicis subordinatis:

3 similiter ex phicis subordinatis totum, q.d sit unum p.r se phicum frale.

191. M.us arguit, illum quidem terminum nimis restrictum in presenti omitto. Et quamvis de ea olim quidam Recentior dixerit S.tum esse inter omnes Phos invecum vocare nomine totius fralis extensionem, e nomine totius mralis; me latet certe, quinam sit ap.d citatum Recentiorem omnes Phi. Nego deinde m., cujus gradus distinct.o deuent esse vel positive vel negative subordinati; 2do: determinate positive; nego m., et cons.

192 Exigat uniq.e ad graduale invecum subordinatio prius. Sed cur requiritur necessario positiva subordinatio, sive subordinatio exigentie, qualis absirmit magno molimine in gradibus heterogeneis; nec sufficit subordinatio negativa, seu indiff.e aut n. repugnantie, quam habeant hoogenei, ut scilicet, vel priores sint ordine, vel posteriores in inventione? Ad unum p. se (q.d frale vocas) posterior hec subordinatio sufficit, ut exempla phica passim occurrentia ostendunt.

193 V.o Ostaoni dicit, 2.o illud totum n. fore unum p.r se, q.d constat partibus neq.e positive, neq.e negative subordinabilibus naalis, sed positive repugnantibus ad unionem inter se. Dicet 2.e diff.m Metaphicum, quem consurgat ex simplici predato divisive generico,

esse unum s.r se metaphisicum, totale; et tamen constat partibus formaliter negative subordinatis: non vero formaliter positive; cum altera non dicat formaliter exigentiam, sed potius indifferentiam ad aliam. Cur ergo ad unum s.r se physice determinate requiritur positiva subordinatio partium ipsarum?

194. 2.° intensio est propria solius qualitatis; sed non erit, si posito sit intensio constare ex solis homogeneis: ergo. Ratio maioris: quia sicut multi gradus homogenei qualitatis ejusdem dicentur una qualitas maior et perfectior non extensive, sed intensive; ita plures ejusdem formae substantialis aut quantitatis ejusdem partes unitae penetrative dici bene possent una forma maior atque perfectior non extensive, sed intensive.

195 Objectione ista nil evinci contrario obstendit: si posset intensio constare ex heterogeneis, non erit propria solius qualitatis quae constare posset. Ratio antecedentis: quia sicut non dicentur una qualitas maior et perfectior non extensive, sed intensive multi gradus heterogenei qualitatis ejusdem; ita plures partes heterogeneae ejusdem formae substantialis penetrative unitae dici bene possent una forma maior atque perfectior non extensive, sed intensive.

196 Si disparitatem Adversarii reponant istam, quod videlicet partes heterogeneae formae substantialis non haveant praedictam, in quo conveniant formaliter intendibile, havent tamen

gradus heterogenei: dico ego, q.d nec ipsi haueni partes hoogeneas, aut fnis substaalis, aut quantitatis, sed haueni ipsi gradus hoogenei qualitatis ejusdem. Deinde rogabo, qua de causa non haueant predictam intendibile heterogeneas ptes frñ substaalis.

197. Non dicent ob heterogeneitatem: nam sic excluderent ab intentione gradus heterogenei: ergo caa designanda erit aliq, quae dmunisset id ptibus hoogeneis frñ substaalis. Ca igitur ab ipsis designata causa erit nra disparitas. Ipsa dem exhibet, intentea nos dicere respondemus, negata maj cum sua pbaone, et p disparitate illud hic reproducimus, ingd (deueniendum est tamen) q.d dicimus cum uno Sapientissimo P.e Joanne de Cardenas nimirum a Phis non vocari intentionem excessum, eum in ptibus penetratibe unitis, qui denotat p.r adverbium magis, nisi inueniat in entitatibus de predicamento qualitatis.

198. 3.o intensa qualitas et remissa diferunt specifice: ergo constare non possunt gradibus homogeneis. Pro bonitate cons stat, quod similium entitatum collectio specie non diferet ab ipsarum quauis. Exaninatio la euidenter percipit dista. ing qualitatum intensarum et remissarum (esta Corral lo hice y es de onze parrafos por q.e se me derramó el tintero en el quaderno)

intensa et remissa: ergo 2a. intensa qualitas est quoque totum per
fectius intensive quam remissa; sed non esset si non differrent espe-
cifice: hinc enim Christi causa totum ex duabus naturis humanis si
unitis non esset intensive perfectius unica natura humana: ergo

199. 3a. spec-
ifice differunt ea principia, quorum unum producere valet spe-
cificum effectum, quem non valet aliud; sed qualitas intensa et re
missa sunt talia principia: ergo Probatur universalitatem, falsum
est antecedens 1m. 1o. probationis 3ae. antecedentis, nam 2da. est consequens universa
lis falsum est, quod differant specifice qualitas magis extensa,
et minus extensa; aut lignum palmare, et semipalmare;
cum tamen earum distincta percipiatur eadem.

200. Probatur 2a. distinguo
minorem quoque totum perfectius intensive Metaphysice; negatur: in
tensive physice; dato. Ad hunc sensum enim est distinguendam
et consequentia deinde negatur 2da. quod in sua specie est intensive Meta
physice perfectius, predicata habet nobiliora, quod vero est in
tensive physice perfectius, plures habet ejusdem perfectionis
gradus physicos pertinentes ad predicamentum qualitatis, ma
gis adunatos, penetrative scilicet unitos. Hoc 2o. modo, non 1o.,
se habebit respectu qualitatis remissae intensa qualitas ex
homogeneis: etenim penetratos habebit perfectionis ejusdem
gradus plures, quam habebit qualitas remissa; non tamen

nobiliora in sua specie predicata.

201\. Neutrō autem modo haberet se totum illud ex duabus naturis: nec enim predicata haberet nobiliora in sua specie, quam habet unica natura humana, nec gradus ad predicamentum qualitatis spectantes. Hinc est, quod ex utraque natura humana, quamvis simili in perfectione, et unita etiam penetrative, non resultaret totum intensive physice perfectius; et resultabit ex gradibus homogeneis penetrative unitis. Apparet, quid sit dicendum ad rationem in secundo adiunctam.

202\. Tertio probatur,

ni respondeas, ex specifice differre principia, si unum potest effectum producere, quem nec in adequate potest aliud producere; non vero universaliter differre specifice, si aliud possit saltem in adequate producere talem effectum. Sic potest quidem qualitas remissa in adequate saltem producere effectum, quem potest intensa.

203\. Exempli gratia: calor ut duo, qui remissus est nunc caloris ut 8.º non potest producere adequate calorem intensum ut sex, sed potest in adequate; et quamvis calor ut 8.º valeat adequate producere calorem intensum ut sex, non ideo ex specifice differt a calore ut duo: differentia enim universalis virtutis esse potest tantum penes magis et minus intra eandem speciem virtutis divisibilis. Sic coniunctum ex pluribus virtute ad elevandum pondus non differt

specifice ab unica eaq; licet una n̄ possit viriū adequata elevare pondus, quā duæ simul possunt.

204. Q. intentio gradualis si reliqua sint paria, est perfectior extentione; sed distans ex homogeneis n̄ esset perfectior: ḡ. datur m. qualitas magis perfici p.x inteōnē, quā p.x extensionē; et proinde qualitas quæ se intendibilis atq.e etiā extendibilis definitur p.x ordinē potius ad inteōnē, quā ad extentionē. Pbat m.: si gradus sint homogenei equè benè se habebunt ad inteōnē, ut ad extentionē: ḡ.

205. Resp.o dist. m., ngat ag.e m., disting.do ant. in hujus pbatiōnē. Equè benè se habebunt ad inteōnē ut ad extentionē cōad bonitatē exactā ab ipsis gradibus; cōdo: cōad n̄ exacta; ngo ant., et cōq. tamen si relig.a supponant, paria ex ipso discrimine inteonis ab extentione, qualitas est perfectior in illa, quā in ista; neq.e ad hoc requirunt gradus heterogenei.

206. Quippe homogenei quāvis se habeant equè benè in extentione atq.e in inteōne, quatenus hanc n̄ potius exigant, quā illā; attamen in inteōne perfectionē hnt m.jus ḡ.a cū multitudo agentiū juvet ad̄s agendū, et virtus unita sit fortior se ipsa dispersa, ut tradit in pbemii Philosophici, eo deinde in intentione habeant gradus m.jus adunatiōnē p.x correspondentiā ad eandē

sunt subti. quae habent ipsi in extentione; infert ex hic, quod fortior, et actibior quilibet sit gradus in intensione, quam in extentione, licet homogenei sint; et consequenter infert, quod in ~~[illegible]~~ unione perfectior sit quilibet, quam in extentione; ergo intensio constans ex homogeneis perfectior erit extentione, si caetera sint paria.

207. Haec dixerint, sive supponatur, sive non supponatur unio intensiva entitative perfectior unione extensiva. Denique ut Thomistae ocurrant suis quoque lapides proiicientibus in hunc acervum, notabis, quod licet duae ~~[illegible]~~ qualitates totales solo numero distinctae non possint simul recipi naturaliter in eodem subiecto totali; tamen recipi simul, et naturaliter possunt duae partes qualitatis numero tantum distinctae in eadem parte subiecti. Ratio: quia pars qualitatis sic ~~[illegible]~~ partem subiecti respicit, ut sit in ea intendibilis, et perfectibilis naturaliter; non ita qualitas totalis v.g. calor ut 8° respicit subiectum totale, ut sit in eo amplius intendibilis naturaliter.

208. Contra possibilitatem intensionis ex heterogeneis nunc 1° obiicitur: qualitas intensa iuxta D. Thomam a remissa differt solum penes magis et minus; sed hoc falsum esset, si qualitas intensa constare posset ex heterogeneis: ergo. Respondetur duplici argumento. 1° dico, S. Thomam non loqui de omni possibili intentione, sed

de intensione tantum ut de facto per accidens aequivocè de facto autem sit intensio qualitatis non vitalis per actus homogeneos ut dicemus infra. 2º respondeo distinguendo minorem: secundo à remissa differt solum penes magis et minus, si accipiatur secundum praecisum conceptum qualitatis intensae et remissae; concedo: si accipiatur secundum conceptum talis qualitatis intensae, et remissae; nego minorem.

209. Dices: ex additione gradus caloris ad gradum frigiditatis non potest ob dissimilitudinem intensio constare; sed gradus heterogenei necessario habent dissimilitudinem: ergo. Confirmatur: intensio est augmentum ejusdem qualitatis, sed in gradibus heterogeneis non datur augmentum qualitatis ejusdem, sed diversae: ergo. Distinguo majorem ob dissimilitudinem in praedicato formali intendibili; concedo: ob dissimilitudinem in aliis praedicatis; nego. Ut negandum est dissimilitudine in praedicato formali intendibili, condendumque dissimilitudine in alio aut aliis praedicatis. Similiter dicendum est ad

210. confirmationem. Constare intensionem videlicet esse augmentum ejusdem qualitatis quoad praedicatum formale intendibile, quamvis non sit eadem qualitas quoad alia praedicata; et gradus posse esse quoad alia dissimiles, et simul convenire, similesque esse in praedicato formali intendibili: unde in ipsis dari potest augmentum, quod exigitur ad intensionem qualitatis non vitalis.

211. Instatur solutio: albedo et nigredo conveniant sicut in praedicato color, non possunt constituere

intenᵒⁿᵉ pᵉʳ additionem gradus albedinis ad gradum nigredinis: ergo gradus heterogenei non possunt constituere intensionem convenientem dicat in predicato fraliter intendibili. Concesso anti, nego conseq, est disparitas: predatum calor non est fraliter intendibile nec albe-dinis, et nigredinis: at in gradibus heterogeneis v.g. caloris predatum calor in quo quidem conveniunt, est fraliter intendibile.

212 Inten-dibilis predicati notio sic traditur: ubicunque datur propria inten-tio, predicatum intendibile (aut si mavis intensibile) illud est, quod immediate contrahitur per differentias graduales v.g. predatum ca-lor tam in gradibus homogeneis, quam in heterogeneis caloris est fraliter intendibile: namque in homogeneis immediate contrahitur per hecceitates et hujus, et illius gradus, et in heterogeneis contrahitur immediate per rationem primi, per rationem secundi gradus, et sic de aliis, et tam hecceitates illae, quam rationes istae sunt differentiae graduales. E

contrario haec predata ens, accidens, qualitas, et similia in superi-ora determinata qualitate sunt predatum fraliter intendibile: in nulla enim predatum aliquod eorum dictum contrahitur immediate, sed mediate tantum per differentias graduales.

213 Instat adhuc: pre-datum calor est superius, atque universalius, quam predatum ca-lor: ergo si predatum calor non est predatum contrahitur immediate per differentias graduales multo minus predatum calor. Concedo anti.

praedatus calor ut pote 1.a qualitas inucibit in colore ut pote qualitate 2.a in viuente 1.; sed id, q.d inucibit in colore est praedatum superius, et uniuersalius, quam praedatus color: sicuti erat al inucibit in esse homis praedatum al superius est quam uniuersalius, quam praedatus hoc: q.

214. Disting.o an: est superius, et uniuersalius in calore, quam praedatus color; n.go: n. in calore n. oat tale praedatum est superius, et uniuersalius in djuncto ex entitate caloris ex aliis entitatibus, qui cum dical phice dstituere colorem; omitto, et hoc 2.u pbavit ex ratione ante, n. bene 1.

215. Dum modo in entitate caloris n. inveniat praedatus color post praedatum calor, hoc poterit immediate fralis pres. cindere a diff.a graduali, et p.r ipsa immediate dtrahi, et sic esse poterit praedatum fralis incendibile. omissi an in 2.o dist. membro: q.a hoc verum n. est, nisi accipiat superioritate, et uniuersalitate ptis n. totius, quatenus totum est fralis quam liber eius pars, et n. ita e dtrario.

Subsectio 2ª

De Facto sunt homogenei.

216. Hæc est præcipua resolutio ab ea stant ap. D. Crimeij. disp. 16. Metaphisic. Sect. 1. Albertus Bonaventura, Scotus et Scotistæ. Ex nris Doct. Acutissimus, P.P. Rubio, toledo, Conimbricenses, Arriaga, Quiros, et Omnes Recentiores. Ultra eg stant P. Suarez, quasi primus auct. principalis author et Patronus heterogeneitatis. Crimeij imitant P.P. Cardinalis de Lugo, Hurtado, Alfonsus, Peinado, et Losrada, et multi Recentiores. Sunt e regione oppositi D.D. Doct. ex altera, atq. alter pro nunc allegati. Inter utrosq. mediant Authores alij, quorum referre opiniones videndus P.P. Peynado tract. 1. de generatione disp. 2. sect. 1.

217 Inter quæ præferre titulus vero similioris ega vel inclinatus existimo. Contrariæ reputo gravioribus nitens fundamentis. Hæc in 1º omnia proponam, deinde solutiones ipsorum, sequar demum, qua possim via, et viribus, sint minus fortassé veritatem ipsam, veritati saltem speciem magis propriam. 1º igitur Contrariæ sententiæ fundamentum est pro qualitatibus contrarijs habentibus.

218 ~~[illegible]~~ Utraque qualitates oppositae ita heterogeneae sunt in suis gradibus, ut gradus 1.us caloris v.g. opponatur determinate cum 8.º frigiditatis, 2.us cum 7.º itaque de aliis: ergo gradus isti sunt heterogenei. Probatur antecedens: quando producitur unus gradus caloris in subiecto frigido ut 8.º expellitur determinatus frigiditatis gradus; sed expulsio illius gradus determinati ponitur ex determinata exigentia gradus, qui producitur: ergo. Probatur minor: ordo naturae postulat, ut quando ad praesentiam agentis naturalis ponitur determinatus effectus, tribuatur huic virtuti, exigentiaeque determinatae agentis, nisi aliunde in hoc probetur in proportio; sed ad praesentiam gradus caloris determinatus expellitur frigiditatis gradus, et in proportio non probatur, ut illa tribuatur expulsio virtuti exigentiaeque determinatae illius gradus caloris: ergo.

219. 2.º fundamentum est pro qualitatibus unibocé operantibus: si gradus intensionis essent homogenei, agens calidum ut quatuor intendere posse usque ad 6.um gradum, passum simile calidum ut quatuor, et duae qualitates remissae sese invicem intendere possent; sed haec supposita praesentia naturae ordine absurda sunt: nam ex receptissimo in nostra Philosophia proloquio agens naturale non potest agere in sibi simile: ergo.

220. Minor probatur: quando in agente datur virtus sufficiens ad effectum, et in passo capacitas ad illud recipiendum, nec datur impedimentum insuperabile ab agente, tunc agens potest producere talem effectum; sed si gradus intensionis sint homogenei,

in agente calido unguatuor erit sufficiens virtus ad duos gra dus producendum, et in passo calido unguatuor erit capacitas ad illos habendum, nec ullum erit impedimentum in auferibile ab agente: ergo.

221. Probatur: si homogenei sint defacto gradus intensionis, ratio non poterit exhiberi, cur nequeat simile agere in sibi simile; et ex hinc expedire ratio, si heterogenei supponantur: ergo. Probatur antecedens: nam si gradus supponantur heterogenei ratio dicti propositi est quod gradus quintus (idem de alijs ordine superioribus) quem recipe re posset passum calidum ut 4. non continetur in virtute agentis ca lidi unguatuor; sed ratio ista aplicare nequit, si gradus supponantur homogenei: ergo.

222. Tertio alijs 7. gradibus non convenit essentiale predicatum, quod 8. convenit: ergo 8. non est homogeneus cum 7. alijs. Antecedens probatur: gradus 8. caloris v.g. est essentialis ultima dispositio ad formam ignis; sed ex 7. alijs nullus est talis dispositio: ergo. 4. gradus inequalis activitatis deberent esse heterogenei; sed defacto gradus sunt inequalis activitatis in intensione caloris v.g.: ergo.

223. Minor probatur:
2. gradus caloris non continet in sua virtute 8. hic tamen continet 2. ergo sunt inequalis activitatis. Probatur 1a pars antecedentis: si gradus 2. contineret in sua virtute 8. calidum ut duo suf ficienter aplicatum passo capaci recipiendi 8. gradum caloris

posit illum producere; sed non potest: alioquin calidum ut duos producere posset calores ut 8. ergo.

224. Ultimo: defacto saltem intentio gratiae sanctificantis constat gradibus heterogeneis: ergo. Probatur antecedens praecipue: suppositio ista: Petrus habens 6 gradus gratiae meritorium actum eliciat, et similem actum, atque omnino aequalem eliciat Paulus habentem tantum quatuor gradus gratiae; nunc sic: Petro daretur in praemium sui actus gradus 7. gratiae, Paulo daretur 5.; sed ejusdem gradus sunt heterogenei: ergo.

225. Probatur minor: gradus 7, qui daretur Petro perfectior esset 5., qui Paulo daretur: ergo illi gradus sunt heterogenei. Antecedens probatur: in communi Theologia hoc magis justus plus gratiae meretur per actus suos meritorios, quam minus justus per actus aequales et omnino similes actibus magis justi; sed hoc falsum esset si gradus ille 7. non sit perfectior 5. ergo.

226. Nunc solutiones. Ad 1. fundamentum 1. negatur propositio, et hujus probationis concessa majori (de gradu scilicet determinato in se, et non vago) distinguo minorem: compulsio illius determinati gradus potius quam compulsio nullius ponitur &c; concedo: compulsio illius determinati gradus potius, quam alterius gradus; nego minorem. Ad probationem hujus omissa majori, quam bene tuetur, si nunc dicatur non probari in proportione ad ponendum in rebus de facto virtutem aut exigentiam, ergo probetur proportio,

m distingo: expelli determinatus in se gradus frigiditatis, po-
tius quam alius gradus frigiditatis etiam determinatus in se; nego:
expelli potius, quam non expelli aliquis in se determinatus
gradus frigiditatis; do m.

227. Ergo in 1.º sensu hujus dist.º nego
bis, idem in 2.º Argum. perfecto loquit de gradus expulsio
ne non tamen in se determinati, sed determinati per alios gradus
frigiditatis secundum exigentiam gradus caloris introducti. Voluit tamen
m. per distinctionem equivocationem abertere, quambis vitandam facile.

228. Nos
quidem hoc dicimus, nullum de facto gradum qualitatis esse natura
sua, vel per accidens 1.um aut 2.um nec determinatum in introductione
ordine ex sua exigentia servare praeordine alios gradus introductio-
nis ejusdem et insignis nec ex sua natura potius oponi cum uno,
quam cum alio gradu contrariae qualitatis.

229. Id circo si gradus unus
caloris de facto producitur in subjecto frigido ut octo non potius ex-
pelli debet octabus, quam 1.us aut alius ordine gradus frigiditatis
tis. Cum autem expelendus sit aliquis, nec cum uno potius, quam
cum alio pugnat gradus introducendus, ergo Deum pertinet determinare
quoad individuum gradus expellendi.

230. Sic apud Adversarios
cum producendus est gradus unus caloris in subjecto frigido

ut 8.º et ille deueat esse ratio sua 1^{mus} singulae naturaliter possibiles gradus plures ratione sua 1.i ad introductionem caloris; ad Deum quoque recurrit, ut hic potius 1^{mus} quam alius etiam 1.us producat. Inferes ex dictis, quod nisi in libera Dei determinatione non detur de facto potior ratio, ut expellatur hic, quam ut expellatur gradus ille frigiditatis per introductionem unius gradus caloris in subiectum frigidum ut 8.º

231. At sub inferunt dicta nostra adversarii: quod Deus determinat non solum quoad individuum, sed etiam quoad speciem gradus expellendi. Probatur quia: quod in subiecto calido ut 4.or et frigido itidem ut quatuor, producitur 5.us gradus caloris, non datur ratio intrinseca ut expellatur potius gradus unius frigiditatis, quam unius caloris: quod Deus determinat utrumque potius expellendus sit: hoc autem est determinare quoad speciem gradus expellendi.

232. Probatur antecedens: ipse namque gradus caloris adveniens non opponitur cum 4.or gradibus frigiditatis: nam bene essent illi federabiles, si 4.or gradus caloris non essent simul in subiecto: quod solum opponitur cum tota collectione ex 4.or gradibus frigiditatis, et 4.or caloris: quod solum exigit destructionem collectionis. Sed collectio tota aeque bene destrueretur per expulsionem unius gradus frigiditatis ac per expulsionem unius gradus caloris: quod non daretur ratio intrinseca ut expelleretur potius gradus unius frigiditatis quam unius caloris.

233. Sub illarg cog. ngo. ad hujus pbaong ngo anv, cujus pbaong disting. gradus caloris adveniens 2.s se presisse arg.e expecificatibe sumptus n oponit 8i.a Ddo: sumptus reduplicatibe, ut djunctus ylicé cy alijs d.ox gradibus caloris precepisentibus n oponit 8c;a ngo anv. 1ng.e coenv disting.dy est vicé versa, et dsesa m subsumpta, ultima coa est ng.da

234. Ille iguit caloris gradus expecificatibe, arg.e 2.s se presisse sumptus eque dpattibilis est cy d.ox gradibus frigiditatis. At cy d.ox caloris; exxeny ut djunctus cy d.ox alijs gradibus caloris dstituit intens caloris ut quinque. Cuy talis intentio oponat cy d.ox gradib. frigiditatis, exigatq.e expulsiong potius unius gradus frigiditatis, qug unius caloris: Unde ipse determinat coad speciy gradus expellendi.

235. Replicant: graduy hoogeneitate supscita, n dat ratio, ut gradus caloris adveniens adjungat potius d.ox gradib. caloris, expellatq. unius gradus frigiditatis: q nulla est responsio datta. Ego anv. dat rao ista sufficientissima; q ylicé gradus adveniens sit potius intensibus caloris, qug frigiditatis, ex suaque rna actus ad dponendy caloris intens cy precepisentib. d.ox gradibus caloris; proveneatq.e potius adjungiur his, qug alijs d.ox frigiditatis.

236. Si verò rogaveris ineptè, cur in prædicto casu producat unus gradus potius caloris, quam frigiditatis; facilis est responsio: quia agens aplicatum passo est productibus caloris, potius quam frigiditatis. Agens contrarium applica, et contrarium tunc accidet.

237. Ad 2um fundamentum negato majori, cujus probationis majorem distinguo: quando in agente datur virtus sufficiens proxima concedo; a distinguo: quando in agente dat virtus sufficiens remota, scilicet sufficiens tantum; quantum est ex se; nego majorem et vice=versa distinguo et consequentiam nego. Explicatur; virtus, quæ datur in agente calido ut 4or ad producendum duos gradus caloris in passo calido ut quatuor est solum remota: est ergo virtus, quæ gradus illos posset producere in passo illo sub conditione, quod non inveniret ipsum sibi perfecte assimilatum, seu habens tot gradus caloris, quot habet ipsum agens.

238. Hoc certè dicenta Adversarij de agente substantiali univoco: ergo ignis A v.g. non producit in materia informata formæ aliquam formam ignis: quia passum invenit sibi perfectè assimilatum formæ formam simul inducende ab ipso ~~agen~~ igne casu quo alia non præsupponeret inducta. Ergo distinximus circa virtutem proximam et remotam agentis, parum est distinguendum circa passi capacitatem. Addimusque præsuponi similitudinem passi esse impedimentum insuperabile ab agente, ut operetur de novo in tali passo.

239. Ratioñi adjunct' praedicto Doctrinam fundam.to nostros ant.tos

Si gradus supponant homogenei, ratio haec reddit expedita, ut ne-
quat simile agere in sibi simile; quod nimirum agens univocum
intendit fortasse productione passum assimilare sibi: Unde si prae-
supponat jam simile, agens non operat circa idem passum, cum non det
finis ulterioris operationis.

240. Sed nota, quod non ideo praecise agens
univocum intendit assimilare sibi passum quia propagationem in-
tendit suae speciei; sed quia propagationem ipsam intendit sub ea
proportione, qua species participat ab ipso agente. Hoc etiam patet
in agente substantiali univoco, quod licet intendat suae speciei pro-
pagare non tamen ulteriorem formam suae speciei inducit in passum
praehabens formam similem substantialem. Ignis A v.g. non producit no-
vam formam ignis in materia formam ignis praehabente: quia jam invenit
propagatam in tali passo suam speciem sub proportione ipsa, qua
participat ab ipso igne A.

241. Hic tamen doctrina moneat te, quod
agens necessario intendit quantum potest: nam causa necessaria non producit
nunc quantum potest producere per circumstantias alias, sed quantum
potest producere in circumstantiis in quibus nunc est posita.
Certe de agente substantiali sic loquuntur Adversariorum saltem plu-
res. Omnes tamen rogo, cur agens calidum ut quatuor non possit
in passo calido etiam ut quatuor alium 1.um alium 2.um gradum calo-

xis producere, quod Deus potest in alio passo? hac certe quaestione urgentes non parvum contrarij.

242. 3° fundamento respondebis, gradum 8.um caloris v.g. essentialiter esse inadequate, non vero adequate dispositionem ultimam ad formam ignis; et hoc similiter esse verum de quovis aliorum 7.em; quia dispositio ultima ad formam ignis est collectio octo graduum caloris, et quilibet gradus 8.us quam aliorum quivis est tantum inadequate talis collectio.

243. Vel dices, gradum 8.um ut supponentem alios 7.em esse ultimam dispositionem; non vero gradum 8.um specificative, et secundum se praecise sumptum. Sed cum ipse specificative acceptus alios 7.em gradus non supponat, ipsi non convenit essentialiter esse 8.um, neque esse dispositionem ultimam: Unde 8.o non convenit essentialiter praedicatum, quod alijs non conveniat. Et hinc colliges, dispositionem ultimam reduplicative sumptam connecti quidem cum forma ignis v.g.; non ita sumptam specificative.

244. Ex nota, quod licet tota collectio 8.o graduum caloris connectatur cum forma ignis non autem connectitur primus aut secundus neque alius gradus; non proinde collectio specifice distinguitur ab aliquo illorum graduum; sicut collectio v.g. arenularum ejusdem speciei, quibus impleatur vas aliquod, non distinguitur specifice ab una ex illis, quibus collectione vas impleatur, non tamen impleat ipsum una arenula. Gradus igitur ex praedicto capite non sunt heterogenei.

215. Ad fundamentum oppositum negabis minorem. Ante probationem distinguens, negabisque de gradibus seorsum uno, quoque absque sumptis specificatione; Sic enim et 8.vus continet 2.um et 2.us 8.um desumptis reduplicatione, sive ut coniunctus cum quolibet cum precedentibus subdistinguens ita: 2.us gradus non continet adequate in sua virtute 8.um, sic ita neque continet 2.um, concedo: non continet in adequate 8.um, nego.

216 Etenim gradus 2.us est virtus inadequata caloris ut 8.o, sive 8.i gradus ut coniuncti cum 7.m precedentibus. Sed quia 2.us gradus nec reduplicatione sumptus, coniunctione cum 1.o est virtus adequata ad calorem ut 8.o, ideo calidum ut duo, etiam aplicatum sufficienter passo de se capaci ad recipiendum 8.um gradum caloris acceptum reduplicatione, producere non potest calorem ut 8.o et hinc soluta est ratio probationis antecedentis.

217 Ultimi fundamenti nego antecedens, ad probationem admissa hipotesi distinguo minorem Petrus daret in premium sui actus 7.us indivisibiles gradus gratie, et 5.us similiter indivisibiles Paulo, nego: Petro daret 7.us gradus divisibiles, et Paulo 5.us etiam divisibiles; concedo minorem, et deinde nego, ad cujus probationem ante distinguo: gradus 7.i qui daret Petro perfectior esset quatenus divisibilis in plures, quam esset 5.i, concedo: perfectior esset quatenus haberet nobilius aliquid predatum, quam 5.i; nego antecedens, et consequentiam.

248. Cæteris paribus plus gratiæ meretur p.[r] actus honestus Petri habentis 6. gradus gratiæ, quam Paulus habens tantum 3. quia actus Petri esset obsequium dignius atque æstimabilius. Unde si Petrus p.[r] actum suum mereretur 5. gradus gratiæ, duos Paulus, vel tres tantum mereretur. Dicitur autem 1. gradus gratiæ tota illa gratia, quam Petro daretur in premium sui actus posita sub 6. gradibus gratiæ; quamquam tota illa gratia non sit unus gradus indivisibilis.

249. Sic disjectis atque dissipatis opinionis contrariæ fundamentis superest nostræ sententiæ probationes, quasi munimenta construere. Sit 1.[a] juxta Adversarios extensio de facto constat ex homogeneis: ergo et intensio ex homogeneis constat de facto. Illatio est (ut ajunt) ad hominem ex doctrina omnibus communi. Probo consequentiam: sicut absolute possibilis est extensio facta ex heterogeneis, et facta ex homogeneis; ita est absolute possibilis intensio facta ex heterogeneis, et facta ex homogeneis; sed nihilominus juxta Adversarios extensio de facto constat ex homogeneis: ergo intensio quoque ex homogeneis constat de facto.

250. Maior quod attinet ad extensionem, minime negari; quod vero attinet ad intensionem, apertissime ostenditur, et ea insuper nos propugnavimus supra. Minor, ut dixi, est communis omnibus doctrina. Ergo Adversarii negabunt assignantes disparitatem in fundamentis ipsorum jam propositis, quæ

faciunt dicere ipsi p heterogeneitate intensionis de facto; n̄ ita p heterogeneitate extensionis. Sed ea fundam^ta, uti pers pecimus, intentum de heterogeneitate n̄ pbant. Unde in hanc insistimus, q^d si extensio de facto constat ex homogeneis intensio similiter.

251. Sit pbatio alia: de facto species relictæ in int^u à 1^a cognitione veritatis A inserendo p^r additione alicuius speciei relictæ à 2ª cognitione ejusdē rationis circa ipsā veritatē; sed istæ species sunt gradus homogenei qualitatis n̄ vitalis: q. M^r à contrarijs admittitur. Ratio mj est; q^d species illæ intentionales sunt qualitates n̄ solū vitales atq^e omninò similes, sicut omninò sunt similes cognitiones, a quib^s relinquuntur in int^u.

252. Et ideò nec una species est prior ex ratione sua, nec alia ex sua ratione est posterior, aut actibus aliâ ipsarum. Pariter fit argum^tu in speciebus relictis ab actibus visionum de obiecto eodem, pronsusq^e similibus: nam etiam species sunt omninò similes inter se, sicut visiones, et faciunt intensionē: ex hoc enim pvenit, q^d melius recordetur illius obti, cujus plures illas visiones hausisset.

253. Sit 3ª idem spatium redditur de facto intensibè illuminatum requaliter à duob^s agentibus quolibet lumi noso tantum uno duo, quorum neutrum adjuvet in sua pductione

illuminaõnis; sed hoc ipso fit intensa illuminatio de facto per gradus homogeneos: ergo non datur. Minor de facto spatij illuminati, cuius pars ejus aliqua illuminata aliquando est intra sphaeram activitatis tam unius, quam alterius agentis luminosi, daturque duo, et tamen agentia illa sic existunt inter se distantia, ut non possint agere conjuncti actione; adeoque neutrum poterit actionem ponere nisi illam, quam poneret, altero penitus absente.

251. Maior probatur: in dicto casu lumen ut duo productum ab uno agente est omnino rationis ejusdem cum lumine ut duo producto ab alio agente; sed si ita est, de facto fit intensa illuminatio per gradus homogeneos: ergo. Probatur minor: si enim producti, quod agentia ejusdem omnino virtutis, atque in circumstantijs omnino eisdem, intelligi nequit, cum producant effectus rationis non omnino ejusdem.

255. Mitto alias sententias nostrae probationes videndas apud P. Quirinum disp. 73. sectione 3. Ea probatione tamen non utor, quae possit inveniri apud Authores sententiae nostrae, desumitque ex eo, quod non sunt multiplicanda sine fundamento positivo species, nec praedicata realia de facto: ex hoc enim capite licet ut unumque probet, gradus intensionis de facto non esse dicendos heterogeneos; non tamen concludit bene dicendos esse homogeneos, nisi haec quoque ratio positiva suadeat.

256. Pro rei complemento notabis haec duo. Primo absque ullo fundamento

dici: Ita 2.a neg. probans, q.d species relicta ab una cognio=
ne sit disposito, ut cognio altera omninó similis relinquat
in intensione speciei perfectionem illam, quam 1.a cognitio relinquit.

2.a q.a licet de facto qualitas eadem intensa, et extensa, si accip=
iantur specificatibé, sint ejusdem speciei; non ita vero esse, si
reduplicatibé sumantur, hoc est, prout intensa, prout extensa.

257. Ratio:

q.a sic includunt diversas specificé uniones, cum tam in ex=
tentione, quam in intentione detur unio; et in extentione quidem
unio non penetrativa graduum inter se, penetrativa in in=
tentione. Hinc intentio, et extentio, differunt exspecificé;
licet qualitas praecise 2.o se accepta sit specificé eadem.

258. At contra

dicit: inter extrema eadem dari non possunt uniones diversae speciei;
neque ex diversitate tantum extremorum colligitur bona Philosophia (ut
nos aliquando notabimus) diversitas specifica unionum: quare non potest
eadem esse specificatibé sumpta qualitas intensa et extensa.

259. Itaque

dicendum est antecedens, cujus urgentiam probationi dicendum, Philosophiam non colligere, nisi
ex diversitate extremorum exspecificam unionum diversitatem intra
eandem lineam unionis, hoc est, nisi extrema sint diversa,
non dari in linea unionis informativé diversas specificé
uniones, nec in linea unionis intensivé, nec denique in

linea extensibè, cum hoc tamen benè cohæret, quod inter easdem specificè extrema dari possint etiam in facto uniones specie diversæ, si modò non sint de eadem linea unionis.

Sectio 6.ª

Notavilia circa alterationem explicantur.

Subsectio 1.ª

De alteratione uniboca agentium accidentalium ad perfectè assimilandum, et jam simile.

260. Supponitur, agens accidentaliter naturaliter posse alteratione uniboca, hoc est, actione producitiva qualitatis speciei ejusdem cum ipso agente, sibi passum assimilare perfectè in sola specie qualitatis, quatenus videlicet passum ab ipso agente accipiat gradum saltem aliquem ejusdem qualitatis. Ita si hic calor ut 8.º cum vel unicum caloris gradum producat. Supponitur quoque, posse alteratione uniboca assimilare sibi perfectè in intensione passum, quod sit cum ipso agente penetratum.

261. Et dubitatur, an sibi

possit naaliz assimilare perfecté in intentione passivum non pene

tratum cum ipso agente? Affirmant Recentiores asimant demu

nim. Negant Auth. aliqui cum trinitario requirentes passi

cum agente penetrationem; negant ĉalij cum P. Alphonso exi

gentes in suplementum dictae penetrationis multiplicationem agen

tium, aut densitatem m. agentis. Nos ista non exigimus, sed

independenter ab his asserimus circa dictam assimilationem: agens

accidentale unibocum potest naaliz producere in passo sibi dingno

tantam intentionem, quantam in se ht.

262. Assertio probat 1.° apari:

agens substaale unibocum potest naaliz producere in passo sibi

dingno formam substaalem omnino similem formae, quam ht ipsum agens:

non. constat ex eo coam, quod ratio commensurationis inter agens, et

effectum, debet ee eadem in 1.° casu, ac in 2.° Ceterum m. re

quirit aplicationem in 2.°, quam in 1.° casu. Requirit absque justo

titulo, ut probat ipsa paritas.

263. Reclamat, formam substaalem non

ee capacem intenonis. Ido. sed quid inde!? cum persistat adhuc

ratio eadem commensurationis inter formam, et formam substaalem omni,

no similem tum essentialiter, quam integraliter, atque inter tantam, et

iterum tantam intenonem ejusdem qualitatis.

Probat 2.° agens in

264. tendit assimilare sibi passum, uti vox est in scholis recep

assimira de agente univoco rraaliz operante; sed n̄ intendit assimilare tantū in specie, at in proportione etiā, qua spe,, cies ab ipso participat: ḡ intendit assimilare perfecte. Atqui agens accidentale univocū n̄ poterit assimilare sibi perfecte passū, nisi possit in ipso producere tantū intensū quantū in se ht: ḡ.

265. Instant omnia prezm̄ l.º p qua stat efficax probatio: si agens intenderet passū assimilare sibi in specie, agens calidū ut 8.º aplicatū passo n̄ calido, aut calido ut unū vel produceret unū tantū gradū caloris, vel nullū; sed hoc falsitatis obincit ex ipsa experientia: ḡ. Rã m̄: Dẽis nā pt. unicū gradū assimilaret sibi tantū in specie passū n̄ calidū; et inveniret sibi jā assimilatū in specie calidū ut unū: proinde nihil amplius ageret, cū n̄ intenderet aliud.

266. Objicit l.º eo magis operat agens, q.º m̄d.º ht aplicatio,, nē ad passū; sed penetratio est m̄d.ª aplicatio, quā distingui tur: ḡ magis operat agens in passo penetrato, quā in sibi distincto. Atqui in penetrato solū producit tantū in tensū, quantū in se htº: ḡ in distincto n̄ producet tantū.

267. 2.º ex doctrina nrā infert, q.º posito calore v.g. ut 8, rº tout inde orbis calefiat. Illatio prob.: calor ille in passo sibi distincto

produceret calorem alium ut 4.or Hic similiter in alio sibi distinguo, et ita de aliis sine termino usque dum totus orbis calefieret. Probatur: ipse proloquium virtus unita fortior est, se ipsa dispersa: ergo agens accidentale uniboce densum produ cere potest in passo effectum maiorem, quam posset ipsum agens, si esset rarum: prius si quidem sub densitate magis sunt adunata quam sub raritate. Ergo in doctrina universum non est verum, quod agens accidentale uniboce maaliter possit perfecte assimi lare sibi passum; cum non possit hoc sub raritate.

268. Ad 1.um nego maiorem: non enim maius effectum, sed poni eundem promtius ob maiorem agentis applicationem verum est. Immo et hoc aliquando fallit: nam si melius sit dispositum passum minus aplicatum agen ti ita celerius in ipsum operatio potest exer ceri, quam in passum magis aplicatum, sed non ita bene dispositum.

269. Ad 2.um nego illationem, probationemque eius: quia non procera passum erit ubique dispositum, ut diceret, extendatque magis ac magis calefactio. Immo passa inveniuntur contraria ei obsistentia, et quidem cum vic toria. Et propter hanc rationem minime accidit, quod aliquo igne posito, totus exinde orbis ignescat. Quod exemplum manifesta est retortio praesentis argumenti.

270. At si pro instaurando argumento

Adversarij confugiant ad lucem, quę nullum habeat contrarium, quod impediat ipsam; dicunt, lucem non esse operationibus lenis. Quod ex eo colligit, quia lux numquam seu producat, seu conservet, nisi ad præsentiam substantiæ luminosæ. Et notandum, hoc de calore non posse dici pariter: quia calorem esse productivum caloris, oposita ratio suadet; calor siquidem conservatur in substantia non productiva caloris, in ferro v.g.; et calorem producit in manum ferrum idque fortasse tangente, quę productio jure tribuitur calori aliunde non insupportionato.

271. Ad 3um respondet explicatione proloqui. Sensus est illius: quia virtus unita sit fortior quoad modum operandi, non verò quoad effectum maiorem eo, quem potest tota eadem virtus dispersa. Itaque multiplex virtus, quælibet ejusdem in specie effectus productiva, si uniatur, atterit minus p. contrariam circumstantiam, contrariamque ipsa superat facilius, ingruente uno quasi impetu tota virtus.

272. Et indè est, quia unita resistat ipsa magis, et citiùs veniat proximum in statum producendi, quam ipsa dispersa; effectum tamen non producat maiorem eo, qui respondet toti eidem virtuti dispersæ. Undè licet agens sub raritate virtutem habeat minus adunatam, sive conjunctam minus, quam sub densitate; non ideò sub densitate maiorem potest effectum, sed eundem celeriùs producere. Hinc manet responsum arguto.

273. Nunc de

actione alterativa agentis accidentalis univoci in passum jam
simile. Negatur: hic loquimur de similitudine tantum quoad spe
ciem qualitatis ejusdem, sed de similitudine jam habita inter agens,
et passum quoad eandem proportionem ejusdem qualitatis. Nec dubitatur, quod
licet gaudeant ista similitudine in determinata aliqua qualitate,
non vero in alia, possit agens accidentale univocum hanc aliquam qua
litatem in passo augere usque ad similitudinem in intensione qua
litatis ejusdem.

274. Sed quaeritur, an possit magis augere in passo in
tensionem qualitatis illius, in qua cum passo jam est perfecte; et sic
agere in sibi simile. Affirmant aliqui, quorum tamen non est
unus sensus. Alius absque limitatione affirmat, alius, si agens
sit in materia densiore, v.g. in ferro, et passum in minus den
sa, v.g. in stupa; alius, si agens magis habeat resistentiae
quam passum; alius, si inhibeat ~~[illegible]~~ antiperis
tasis; alius, si reflectio aut refractio.

275. Reliqui negant
et nos quoque negabimus, duce Aristotele in I. de generatione cap. 7.
ubi text. 48 inquit: nam, quod simile est, et omni ex parte nullo
pacto differt, nihil a simili pati, rationi consentaneum est. Cur
enim potius alterum altero erit passibile? Item si fieri queat, ut quid
piam patiatur a simili, illud quoque a se ipso pati poterit.

Egregie

276.

quidq. pro omnimissima sentia dicq, et qo ipsa praxis erat authoritate firmat, et bonitate rationis fundamto. Vs sic: agentia duo accidentalia univoca vel augent sese mutuo ad intentionem qualitatis, in qua sunt perfecte similia, vel nullum determinate auget alterum circa talem intentionem; sed non augent sese mutuo: ergo nullum determinate auget alterum circa intentionem qualitatis, in qua sunt perfecte similia: ergo quo nullum potest realiter augere in passo intentionem qualitatis illius, in qua cum passo jam est perfecte simile.

277. Ratio minoris desumitur ex frequenti multarum in rebus experientia. Haec pro omnibus exemplis sufficiat: si portio una aquae calidae miscetur cum alia aeque calida, nihil augetur alterius aut alterius calor: non enim magis calida sentitur utraque portio mixta, quam sentitur quaelibet separata: ergo calor unius, et alterius non augent sese mutuo.

278. Pro maiori prioris sillogismi: non est maior ratio, ut unum determinate augeat alterum, quam ut ambo augeant sese mutuo circa intentionem qualitatis in qua sunt perfecte similia: ergo duo agentia accidentalia univoca vel augent sese mutuo &c. In favorem autem faciunt ea verba Arist.: cur enim potius alterum alterius erit passibile? Hoc est cur unum erit passivum alterius, et hoc simile non erit passivum agentis in ipsum simili, in quod agit?

279. Est 2a: si posset agens univocum naturaliter augere in passo intentionem qualitatis, in qua ipsi sunt perfecte similia, agens calidum v.g. ut 4tor augere poterit in se ipso caloris intentionem; sed non potest: ergo. Probatur minor 1o ex experientia non enim calidum ut 4tor sibi relictum intendit numquam usque ad summum; quod certe accideret, si posset naturaliter intentionem in se ipso augere. 2o probatur ex eo, quod Aristoteles oppositum, quasi absurdum, deducat in illis verbis: si fieri queat etc.

280. Ex quibus etiam verbis probatur maior sic: si agens calidum ut 4tor posset naturaliter in calido itidem ut 4tor gradum caloris producere, quo augeat ejus intentio, nulla profecto erit ratio naturalis, ob quam non posset talem gradum in se ipso producere, et sic augere suam intentionem: ergo. Huic etiam faciunt rationem secundam in probatione Domini Auctoris jactam, desumpta videlicet paritas ex agente substantiali univoco; cessante quoque finis: agens siquidem intendit assimilare sibi passum juxta theorema passim a Philosophis usurpatum, atque admissum ab Aristotele ubi supra text. Sed: quare ubi iam perfecta similitudo extiterit, actio non procedit. Nota Physicum non meminisse heterogeneitatis gradum (utique hic effugiunt Auctores heterogeneitatis) ut probaret, simile non posse agere in iam simile.

Subsectio 2.ª

Solbuntur opocita in conclutionem proximam.

281. Oponitur 1.º agens intensivum producit intensionem majorem, quam in se habet: ergo non solum intendit assimilare sibi passum: quia agere realiter potest in eo perfectione simile, intentionem augendo, in qua conveniunt. Stant pro antecedenti experientiae. 1.ª in hieme congelatur aqua; et tamen aer non est eque frigidus atque aqua congelata. 2.º vinum oclusum in vase, et in cisternam missum frigescit magis, quam aqua cisternae: ergo.

282. Nego antecedens. Ad 1.ª experientiam resp.º dupliciter cum P.P. Conimbricensibus. 1.º nego antecedens Secundo Ad coad 23 pagina: nego ex eo, quod aqua concrescat in gelu, non bene aer, non recte suponitur, aquam esse frigidiorem aere congelante. Sed quidquid congelatur aqua, non aer eque frigidus: quod hic minus aptus concretionis, aqua magis apta dum subtilibus terreis, aut siccis exalationibus permiscetur. Itaque non in majus duntaxat, vel minus frigus, sed in specialem naturam, atque dispocitiones verti debet, quod alia congelentur, alia non quam. Acetum ex sua natura, prae frigidum numquam gelu stringitur. Oleum natura calidum frequenter concrescit.

283\. Resp. 2a omissa 2a pte, V.g. q. 2do dere tamquam caa adequata; et inde cog ngo. Quippe ea mdr. aque frigiditas pt perbenit ex Coelestis Corporis speciali influxu facilius in aquis, tamquam in subiectis nativis, frigiditatis imprimentis pt etiam ex ipsa aqua, que remotis p. hieme impedimentis, ultro se infrigidat sim restituit.

284 Est,

qui 2° experientiam n. admittat, sed neget. Aut negare poteris, et deinde asserere vinum n. magis tunc frigescere, quam cisterne aque, quambis frigidius aqua sensui appareat. Sane n. est mdr. frigiditas ipsius, sed mdr. eius, quam aque, subtilitas magis immutat sensus. Poteris quoque dere aere, et cog ngare; nam licet ne ipsa sit frigidius, mdr. ea frigiditas n. a sola cisterne aqua frigida, sed a vaporibus quoque cisterne pbenit. Nonque 2cludit, q. agens mdr. pducat intentionem, quam in se ht.

285\. Oponit

2°: agens multoties pducit alium effectum ac intendit: ergo q. agens intendat assimilare sibi passum, n. obstat, ut efficiat passum sibi dissimile, quod perfecti simile fierat ante pductionem. Patet ans ex pductione Monstrorum. Patet: agens equivocum potest assimilare sibi passum coad intentionem: ergo agens univocum &c.a Ngo ans objectionis, q. ex Monstrosis pductionibus n. pbat. Monstra quidem n. intendunt a natura, ut 2muniter operatur; sed a natura ut extra regulares ordinem operat, aliquando

intendunt utriq. operationis effectu ejusdem ... contrariae dispariter: in 1°. nil fieret contra naturam finis; in 2°. autem fieret, ut constat ex nostris rationibus.

286. Opponitur 3°. ex alijs experientijs, quibus absoluté ostenditur agens univocum agere in sibi simile. 1ª. est: duae manus aequé calidae magis incalescunt, si mutuo confricentur. 2ª. duae lucernae inter se propinqué apparent clariores. 3ª. phyale vitreae mutuo alliciae franguntur. 4ª: unum speculum species mittit in aliud simile: ergo id accipit species: ergo agens univocum &c.ª

287. Ad experientias istas communis resp.° ad 1.m negatur antecedens. Duae manus ita confricatae dicuntur non magis incalescere, sed magis sentire eundem calorem remotis impedimentis. Ad 2.m dicitur lucernas non apparere in se ipsis clariores, sed in spacio proximo magis illuminato. Ad 3.m utrumque. fra phy atque multó frangi; nam utriusque impulsus vincit utriusque duritiem: Unde non agunt in sese mutuó tamquam agentia univoca, sed per actionem aequivocam.

288. Haec eadem resp.° de actione non univoca, sed aequivoca exhiberi potest experientiae. Et hinc nulla est consequentia ex praedictis deducta ab Adversarijs. Pro solvendis alijs argumentis, quae desumuntur ex majori densitate, extensione et ejus multitudine agentium, observa 1.

agens ratione densitatis posse aliquo virtutem habere maiorem, quam qui si raram sit idem, quoad resistentiam, celeritatem producendi, atque extentionem spaciorum, non tamen posse producere, et si densum, maioris intentionem eam quam in se habet.

289. Itaque si aplicentur eque calidum ut 4. tamen si densum, producere non poterit maioris intentionem eam, quam possit calidum etiam ut 4. sed ipsum rarum. Qua propter si manus aplicata aquae, et ferro eque calefactis calefiat magis a ferro, quam ab aqua; hoc provenire dicatur ex defectu aplicationis equalis: ferrum namque propter suam densitatem melius aplicatur. Et propter eandem citius producet, quam producit aqua cum simili calore; prontiusque sentiatur calor ab eodem fero impressus manui, quam impressus ab aqua.

290. Observa 2°, ferrum candens non absque summo calore in se habito producere in stupa, quam ignescere facit, calorem summum; etenim ipsum, quamvis non est ignis, ignem solet intra poros despicere, ex quo provenit et summus calor, et accensio stupae. 3° agens posse ratione extentionis esse actibius quoad producendum simul in partibus diversis spacii, seu in passo magis extenso; non vero possit actibius esse quoad producendum in parte aliqua passi intentionem maioris eam, quam habet ipsum agens: nisi forte operetur 2° omnes suae extentionis partes simul et per unicam

actionis provenientis vel ab unico agente.

291. Sed in casu posito, quo bis passus superat simile in intentione ~~praedominante~~ praedicta, cuilibet seorsim parti agentis actio provenit a dissimili: non enim ponitur nisi a coniuncto partis agentis; et tale coniunctum solius virtualis erit dissimile in intentione passo coaequatus, in quo fiet productio. Hinc nulla pars agentis quantumvis extensi potest producere in passo intentionem eam, quam in se habeat eadem pars. Similiter nullus ex multis agentibus coalescentibus in unum, ut unica actione producant, potest ex sola sui virtute producere talem intentionem. Quid ergo iuvat in his praesens densitas, extensio, multitudo agentium?

292. Observa 2.º quod si aeri illuminato ab unica lucerna admoveatur altera, magis ipse potest illuminari. Sed tunc casus neque lux agit in lucem, neque illa lucerna, sive substantia luminosa in alteram. Lux, ut communiter dicitur, non est productiva lucis. Substantia luminosa de novo addita producit in dicto casu novam lucem in aere prius illuminato. Nova haec lux, cum non proveniat a luce, sed a substantia luminosa, non producit actione univoca, sed aequivoca. Id circo in tali casu non dabitur actio similis in simile, neque actio univoca.

Subsectio 3.ª

Stat præcedens doctrina cum Antiperistasi, reflectione, et refractione.

293\. Strepitosum nomen Antiperistasis actionem designat, qua unum contrarium intenditur, altero ipsum cingente. Unde Græcorum ejus vocem Latini explicant hoc vocabulo obsessio, aut circumobsistentia. Actionem ejus inspexisse, ajunt Peripatetici, dum loca subterranea, et fontales aquæ, et putealis per æstatem magis frigescunt, quam per hiemem; dum manus incalescunt nivis attrectatione; dum sthomacus calidior est hieme, quam æstate, et inde facilius digerit tunc temporis, et magis esurit.

294\. Ita dum æreis partibus narantes, et incolæ regionum frigidiorum esuriunt magis; atque in pluribus denum alijs eventibus non dissimilibus. At huic doctrinæ irident Athomistæ cum Galeno, et Cardano negantes facti veritatem, et sensus deceptioni tribuentes, quod locus subterraneus, aut pute alijs, et fontali aqua videat magis frigescere æstivo tempore, quam hiverno: non immutatur, ajunt, non loci temperamentum, non aquæ, sed pos. sive.

sensus. Nempe quatenus p.r æstatis calidiori m.o videtur aqua frigidior, frigidiori p.r hiemis videtur m.

295\. Addunt hanc experientiam vulgatam ab Authore Veteri, et nobili Phiæ Burgundisse videlicet duobus thermometris p.r viennium locatis in specu subterranea altitudine pedes quatuor supra octoginta, spiritus vini eandem pene altitudinem in qualibet Anni tempestate retinuit, nisi q.d æstate paulo altius sublatus aparuerit. Sed data Peripatetica doctrina circa Antiperistasim, spiritus ille deberet potius comprimi, deprimi, et descendere p.r æstatem, et sic majus frigus indicare in eo loco subterraneo.

296\. Hæc ut obiter rejiciant, V.o noberis quid thermometrum? h.r thermoscopii, sive thermometri nomine designat instrumentum, q.o virtute rarefactionis, et condensationis in dies vel horas easque singulas, aut minora quandoque temporis spacia explorare calonis, aut frigoris intentionem, et remitionem in loco aliquo ambiente instrumentum ejusdem.

297\. Thermometrorum varia genera constant solum ex vitro tubulo, seu parva fistula, quæ tanquam colum acnectitur fercula, seu globulo etiam vitreo. Fistula quibusdam lineolis transversa quasi dividitur extrinsecus ad designandum ex una ejus parte gradus frigiditatis

ex pro alia caloris gradus, qua plures, qua pauciores, observata lineola, quā pertingit summitas liquoris vitro inclusi nunc magis, nunc minus accendentis, vel descendentis per collum vitreum.

298. Intrusus liquor, et cum portione quadam aeris ~~occupare~~ occupans interiora vitri solet esse spiritus vini; aliquando tamen aqua; vel utroque omisso liquore, modica argenti vivi portio. Artificium istiusmodi V.s debet cuidam Roberto, uti videre est referente Lana in tom. 2. Magisterii naturae, et artis lib. 8. cap. 3.

299. Igitur pro antepenultimo non deneget stat una experientia supra posita experientia alia, qua ex P. Nicolao [illegible] Zuchio refert P. Benedictus lib. 1. physicae, quaestione 3. cap. 2. Ait Zuchius apud Benedictum: Thermoscopium iuxta eandem cavernam

// desertum per triennium semper exhibuerat aerem aestate in

// tubum vitreum in modum angustiam redactum, a surgente

// aqua ex ampulla subjecta, cui ora tubi extremi

// tas erat immersa, ad replendum partes illius ab aere

// restricto relictas. Eundem hieme dilatatum, aqua in

// tubo vitreo deorsum extrusa.

300. Supono veritatem facti in utraque experientia. Supono, thermometrum non

falere d[ictu]m gradus frigoris aut caloris indicat assidentes ambientem Aerem. Et assero, Antiperistasim n[on] bene re-
felli ex priori experientia, potuit enim ex peculiari loci dispositione n[on] facile prevenire ingressum specus illa vaporibus frigidioribus, aut calidioribus. Indeque temperiem ferè eandem re-
tinere toto anni t[em]pore: proindeque ex illa specu n[on] e[st] desumen-
da regula generalis ad reliquas ejusdem dispositionis alterius.

301\.
Sciendum
e[st] deindè q[uod] ij[s], qui priori loco objiciebant, ex meliori tunc cibor[um] intra sthomacum decoctione benè suaderi, calidiora esse p[er] hiemem interiora alium. Hinc est verò similiter, q[uo]d guttur sit calidius hiverno tempore, quam estivo. Et q[uo]d dat locum intentæ deceptionis sensum.

302\.
Sed ita sit, desi-
piant sensus erga m[odu]m, quo calorem aquæ, et ejus loci subte-
rranei, et n[on], potius cum Galeno Thomistis falant? Quæ tamen sensuum deceptio in sthomaco, p[er] hiemem calidiori? illationem sthomacum
tradit, d[ictu]m magis expuit, d[ictu]m fitius deconquit, facilius ~~dirigit~~ dirigerit alimentum ejusdem robustius?

303\.
Suppono q[uo]d p[er] Antiperis-
tasim, facta intentione, dicidum restat de causa illius inten-
tionis aperienda. Sensentalij, qualitatem remissam inten-
dere magis sese, d[ictu]m inimicum adest. Hoc refelit ex dictis

supra. Itendunt alij, fieri eq intentionem à causa non univoca, sed equivoca. Hoc minimè officeret sententiæ nostræ circa actionem similis in simile. At auth.res ipsi suam mentem sic explicant, ut eorum opinio nil habeat probabile, si credimus citato Benedicto.

304. Dicunt ipsi, peragi eq intentionem per regressum species intentionalis tangibilis factam à contrario circumstante; nempè dari Antiperistasim in frigoris intentione, quia 2.do species frigoris ab aqua emissæ, et incidentes calidum in aerem, indè regrediuntur in aquam, eique frigus imprimunt. Profecto species intentionales tangibiles distinctæ à tangibili qualitate habent merces peregrinas, atque in regnis Phiæ nunquam atque dispendio vendibiles.

305. Insuper contra ipsos est, quod species quæcumque intentionales contrario carent: non enim ut album nigro, sic intentionales species albi opponitur speciei intentionali nigri. Ergo quid fit, ut sit ratio nulla, cur frigoris species in aquam à calido obsistente retruderentur. Mitto super his alia videnda apud Cosmium Dom.m disp.e 18. Metaphisicæ sect. 3. anum. 14. Antiperistasii hermaneæ causam nos ut ostendam, dari supponimus multos inplexisque corporibus tunc calidos, tunc frigidos spiritus, quos vocant Peripatetici halitus, et vapores Athomistæ verò effluvia.

306. Horum spirituum, extra dubium est, multos inde abo-
lare, laxatis poris corporum; obstructis, intra eadem corpora,
quibus seu males sint, seu violenti plurimum detineri obrepsos;
atque e multis egressos corporibus eaque non pressos, ... vacillare;
et saepe ipsos vi inimici fugere, multosque in locum unum se
recipere, ibique manere cogunt a contrario circum existente.

307. Vapores istos exhalari multum e corporibus, quis non viderit? in
locum unum convenire multos ejusdem conditionis; quasi locum se-
dentes contrario validiori, cui deinde magis resistant, mul-
tiplex suadet experientia. Illud minus vulgare, et scitu
digna, quae asserit citatus Benedictis, videlicet mali vi frigo-
ris glaciati, hieme praesertim morte, morique sentiente, in medias prunas
deinde ejectum ibi haesisse validiorem eo eventu, ut cum pars
mali externa perusta jam esset, interna pars interim fuerit
usque adeo gelida, ut cujuscumque glaciei frigus ipsa aequaret.

308. Itaque Author citatus praedicti eventus oculatus testis, et pressi-
curator. Qui non aliunde potuerunt evenire in praedicto
casu, nisi ex fuga spirituum frigidiorum ad interiora mali,
impetente urgenteque calore. Propterea frequens causa
intentionis scilicet Antiperistasis est illapsus spirituum, seu
Corpusculorum ex praedictorum qualitate, cujus modus tunc apparet

inventio in corpore sive (in) loco aliquo illuc accurrentis obstra,,
ctis circumstans, ibidemque efficientis modus caloris v.g. inventionem
per actionem ab omnibus simul, vel saltem a pluribus eandem prove,,
nientem.

309. Vel alij: causa ejus inventionis est, quod obrisserae stra,,
ctio, transpiratio impedita, atque exhalatio, alias futura,
vaporum, qui inibi existebant; hicque detenti, et coalescebati
[illegible] modus causarum inventionem, ut dictum primé est. Consonant ipsa doc,,
trinae Aristotelis, dum quaerit Philosophus in problematis, cur peratum,
et hieme potius, quam per aestatem ardentes sudores existerent?
hanc ipse causam reddit: quoniam calor impulsus á frigo
re colligit se intrinsecus.

310. Quaerit ibidem, cur qui per hiemem lavant
frigida, minus deinde frigoris sentiant, quam sentiunt des
inde, qui lavant calida per idem tempus? causam exhibet ipsum
quia poros calida aperit, et calidis corpusculis introgrediendis
tenuibus ostium, atque aditum pandit, quo inde avolent: at verò
frigida intrinsecus cogit calidos spiritus ibidem existere;
si quidem per ipsam condensatur cutis, pori sibi arctant, obs
truuntur. Ex dictis igitur facile explicant notabiles effec
tus, quos retulimus supra, (quos) et plures alij, qui in
veniat actio similis in persona simile, quam negabimus.

311. Do, et

simus explico sic doctrinam eorumque alia exempla nota
nilia. Feruet calx viua, si abspergatur aqua; fit actio spiritus
calidi, siue ignei fortiter calcis antea dispersi, in unum stratum un
gente trahi, ipsi coeunt. Audiat S. Augustinus lib. 21. ~
de Ciuitate Dei cap. 4:

312. Calx ... ab igne ignem
concipit, cumque ipsa gleba, tangentibus frigida, ... latens sen
nat, ut nulli nostro sensui prorsus appareat sed ... ex
perimento ... non apparet, sciatur inesse sopitum. Propter quod eam
calcem viuam loquimur, velut ipse ignis latens anima sit vi
sibilis corporis. ... verum quam mirum sit, quod cum extinguitur,
tunc accenditur, et aqua frigida infusa, tunc efferuescit:
at si non adhibeas aquam, sed oleum, quod magis fomentum est
ignis, nulla eius infusione feruescit.

313. Mecumque S. Doctor.
... ego verba hec omnia posse intelligi de igne non
quidem in se ipso, sed tantum in dispositione ferè proxima ad
ipsum, si accedat aque inspersio, inibi precipiterite. Quo
rum ad presens institutum utrobis modo sit, bené est. De
indé, fimus columbarum aliquando incaluit usque adeo, ut flam
mam conceperit, qua domus arsit. Testis Gallenus lib.
3.° de temperamentis cap. 2.

314. Effectus hic tribuit calidis

spiritibus in eo, tunc existentibus, et transpirationi eorum impedite: Unde et summus intensibe calor, et ignis statim generatus ab iis omnibus simul, et causa universali. Ulterius: exhalationes aut vapores calidi in nube frigida circumclusi adurant magis ac magis, dtrahuntque, ocidensque frigiditatem fugientes, utque magis eidem resistant: atque exinde generatus persaepe ignis perrumpit nubem ipsam, quam prae invenit minus firmam, atque ita fit tonitru et fulgur exhibetur.

315. Denique aqua objecta tantisper ex Orienti Soli magis infrigidatur. Cujus ratio est sufficiens, quod vapores frigidi antelucano tempore existentes in aere et vitiniores aquae, solis calorem fugientes magis intromittuntur eique, quam antea, porosque, et frigidiorem reddunt. Est alia ratio, quod Sol calore suo extrahit tunc ab aqua calidiores vapores, qui per aestate praesentiam, in aque frigiditatem impediebant; iisque remotis, in naturalibus se frigus aqua vendicat.

316. Et observa, quod supra diximus objecta tantisper, atque ex oriente Soli quia si alio tempore objicias vel tunc exponis, patiaris ferè diu calorem solis, rationes modo exhibitae, frigiditatem aquae non permittunt. Quid enim eveniret, si aquam meridiano Soli per aestatem exponas, aut in frigidatem in ortu Solis

tandiu expositi haneat coad vapores calidi, ijs coadunati omnes agant in ipsos.

317. Rogabis cur Sol calore suo tunc ~~[illegible]~~ extrahat calidos vapores ab aqua; cum frigidi in aqua se recipiant? Resp. ex eodem principio, quod est mali amor conservationis, utrumque provenire. Similia quidem, quae possunt mali congregantur, ut facilius resistant contrarijs, atque diutius conserventur. Hoc videre licet in aqua, cujus guttulae in pulverem, atque in planum etiam solidum delapsae volentium globulos coalescere alij alijs adunatae.

318. Insuper in halitu fit ~~a~~ emisso qui per aestatem non percipitur oculis; at vero percipitur fit hieme; quia tunc spiritus calidi condensantur, adunanturque magis cum impingunt in frigiditatem; hoc autem accidit non aestivo, sed hiemali tempore. Igitur ob praedictam rationem confugiunt ad aquam in casu antea posito frigidi spiritus; et calidi, qui erant in aqua, avolant ut adjungant plurimis quoque calidis a Sole provenientibus.

319. Atque iste est sensus, quum dicitur, Solem calore suo tunc extrahere calidos vapores ab aqua. Mitto hic Alphonsistarum argutias dicentium, a nobis dari his vaporibus sensum, cognitionem, electionem, ut periculum noverint, timeant; et modo fugiant, modo subsistant.

tq absq. utilitate, quq absq. fundam. Similia multis in locis objiciunt in Aristot. Phi. Novatores. Sed ea, de quib. nunc, similiaq. innate fieri nos omnes probamus raonib. atq. experimentis.

320. Iq. de reflectione, et refractione. Proleg. in hanc rem distinguunt actio, seu actio alterativa; directa, reflexa, refracta. Directa e, quq nullo angulo, aut curvitate violata prendit p. rectq lineq; actione hujusdi. natura frequentissime operatur, quq viq amat brevissimq, qua fieri possint, atq. adeo rectissimq in suis operationibus. Reflexa dicit, quq cq longius esset dirivanda p. rectq lineq, incidit in corpus obsistens progressioni, incipitq. retrocessus principiq versus; uti solet pila lusoria terrq illisa violenq regredi ad motum sui principiq.

321. Hec tamq actio n semper retrocedit p. eandq lineq, qua iverat; neq ipsa actio licet recta procedens potest ex obliq. tangere corpus, inq. incidit, et potest n ex obliq, sed perpendiculariq. Et si perpendiculariq, tunc n retrocedit nisi p. eandq lineq; si autq ex obliq, tunc revertit prte opposita, ut si desterq v.g. tenuerit adveniens, sinistrq partq teneat retrosequentem.

322. Hoc etiq

intelliges et explicantis exemplo lusoriae pilae, quae per perpendi, cularis, quae ex obliquo impingentis violenter in corpus obsistens ulteriori ejusdem progressui. Itaque si ovep tangat ex obliquo, actio adveniens efficit simul cum ipso obice angulum acutum, qui dicitur incidentiae; et revertens efficit similiter ex pte alia angulum aequale, qui angulus reflectionis vocatur; sicut et ipsa actionis advenientis linea, nuncupatur linea incidentiae, lineaque revertentis actionis apellatur reflectionis linea.

323. Punctum similiter in quo terminatur, vocatur insistentiae in linea alia, in alia punctum reflectionis dicitur. Haec tamen non intelligatur ita materialiter, et pingue, ut credas, eandem numero qualitatem, seu partem qualitatis eandem ire, atque redire in reflectione, sicut eadem pila lusoria it, atque reflectens redit: sic enim accidens migraret de subiecto in subiectum. Sensus verus est, quod qualitatis propagatio futura ultra obicem si modo ipse non adesset, retro ipsa fiat, in spatio scilicet anteriori.

324. Actio demum refracta incidit ex obliquo (neque refractio nulla contingit, si perpendicularis incidat actio) at non retrocedit, progreditur vero cum reflectione aliqua, postquam impegit in obicem non quidem impedientem ulteriorem operationem, sed operationis progressum secundum eandem lineam. Dirigitur refractio sicut et reflectio explicata in productione

multarum qualitatum, praesertim in propagatione luminis atque in speciebus visualibus.

325. Quippe cum radius luminis ex obliquo incidit in corpus diafanum, transiensque ad diafanum aliud densitatis diversae, quasi frangitur in transitu, seu inflectitur; neque rectam, qua venerat lineam prosequitur, sed ex obliquo pergit angulum faciens simul cum priore linea. Et tunc secundum illud corpus dicitur refringens, punctumque in quo peragitur refractio, et in quo veluti duae jam lineae coeunt, dicitur ab Scholasticis punctum refractionis. 326. Mathematici vero id focum appellant non absque proportione: quia multi radij Solis aut alicuius corporis luminosi dum coniuncti franguntur, in puncto seu brevi circulo refractionis calor magnus, et ignis etiam et quasi tamquam fossulus excitatur, si presto sit materia apta. Ita ut fit evenit, cum Solares radij transmittuntur per vitrum, quod lentis figuram habet. His premissis, ad nos attinet in praesenti explicare, unde proveniat ea, quae deprehenditur in reflectione, et refractione medii intentio qualitatis prope corpus obsistens, et in puncto ipso refractionis.

327. Dico, eam intentionem, dum actio versus agens reflectitur, provenire ab agente aequivoco, quod sicut posset actionem longius continuare directam, nisi adesset corpus obsistens, sic poterit quasi repulsa ejus actione, tantum

operari remote, quatenus operatur in ulteriora. Provenit autem in refractione ex eo, quod ratione corporis refringentis medium sive vix tum impendat agens quibusdam circa punctum, aut refractionis circulum; et inde plures qualitatis partes ibidem adjungantur. Idque saepius. Numquam tamen à qualitate minus intensa provenit intensio major. Exempla non exhibeo, quia fortasse alias dabimus; ~~de~~ speciebus cum de visu agetur.

Subsectio 4.ª

Qualitatis activitas et resistentia reactio quoque et repassio

328 Pertinent etiam ad notitiam actionis, saneque notabilia, quae titulo sunt praefixa. Ipsa qualitatis virtus, qua potest effectum in passo producere est activitas qualitatis. Verum qualitates esse omnes activas, communiter asserunt Philosophi. Aliqui tamen cum P. Arriaga opinantur, calorem et frigiditatem esse activas; humiditatem vero et siccitatem excludunt ab agendo. Sed excludendae non sunt, cum experiamur, siccitatem à sole causatam, deficienteque sole manentem

neque producere in in passo proximo siccitatem aliquam, simile quae experiamur in humiditate.

329. Neque Philosophus contradicit, dum 2° de generatione ait, calorem et frigiditatem esse qualitates activas; humiditatem verò et siccitatem esse passivas; nam similiter haec Aristoteles intendit unicè activitatem humiditatis et siccitatis fere nullam esse, si comparetur cum activitate frigiditatis, et caloris. Propter similem rationem, ut alibi notavimus, pondus denique Philosophus in pondus apellat. Ex primis qualitatibus calorem esse activiorem, Philosophi notant; etenim promptius ipse, fortius, atque ad majorem distantiam operatur.

330. Qualitatum inter se resistentia est conatus, quo intensa qualitas impedire actionem contrarii. Haec resistentia dividi solet in activam, et passivam. Activa dicitur quoque effectiva et positiva, alia est in actu 1° alia in actu 2°. resistentia activa in actu 1° est ipsa virtus agentis intendentis producere, aut conservare qualitatem ad praesentiam contrarii. In actu 2° est conatus agentis, aut producentis, aut conservantis actualem qualitatem, praesente contrario.

331. Formalis ista resistentia esse potest vel offensiva vel defensiva. Offensiva erit, si agens activè resistat efficiens, aut conservans in ipso contrario aliquid, quo virtus illius infirmetur: v.g. si calidum ut

quing. aplicatus frigido ut 1. producat in illo unu gradu calo- ris. Defensiva erit, si agens activè resistat contrario eficienti, aut conservat qualitatem non in ipso contrario, sed vel in se, vel in contrario extraneo ipsi approximato, et cui etiam aproximandum est agens contrarium.

332. Qualitatis resistentia formalis, positiva etiam ape- llata et privativa, est conatus, quo qualitas per sui infor- mationem impedire intendit actionem productivam contrariæ qualitatis in eodem subiecto: exempli gratia conatus, quo calor receptus in aqua per sui informationem intendit impedire actionem productivam fri- giditatis, ad quam conatur aqua se restituere.

333. Etiam formalis re- sistentia dividitur in formalem in actu 1°, et in actu 2°. In actu 1° est sola exigentia, quam qualitas existens in subiecto habet ad hoc ut non introducatur in eodem subiecto qualitas contraria. Propterea talis re- sistentia in actu 1° non distinguitur á qualitate ipsa existente in subiecto. In actu 2° superaddit contrarii præsentiam, negationemque contrariæ qualitatis in eodem subiecto.

334. Hic 1. rogatur, an qualitas magis activa sit etiam magis resistiva? Potest dubitatio procedere, vel de resistentia activa, vel de formali. De activa resistentia affirmative; nam cum activa resistentia sit idem, atque acti- vitas qualitatis, quo magis fuerit activitas, eo magis erit activa

resist.ᵃ De fali ngatibe respᵒ: potius namq. qualitas minus activa e magis resistiva fali. Hoc suadeur bene potest ex eo, qᵈ oppositu foret dña bonu universi; etenim si calor, qui e magis activus, quā reliquę 4. qualitates, foret etiā magis resistivus fali, omnia brevi absumeret.

335. ipsa experientia dpat: morbi, quā movet siccitas, difficilius eradicant, quā pvenientes ex alia aliā qualitate: qᵈ qᵃ siccitas tenatius adheret, informatq. subo: qᵈ e magis resistiva fali. Sed e minus activa tribus aliis qualitatibus: qᵈ Stat pr. m subsumpta, qᵈ ordo activitatis in 4. qualitatibus designat iste: calor primatu tenet, subsequit frigus, deinde humiditas tandē siccitas minus activa reliquis. Inversus e aute ordo resistentię fali: qᵃ in hoc ordine Primatu tenet siccitas, humiditas subsequit, deinde frigus, et tandē calor minus resistivus fali.

336. 2ᵒ rogat, qᵈᵒ resistat qualitas, quā expellit; utru scilicet in expulsionis instanti, an in precedenti ad expulsione? Respᵒ: in precedenti. Ras e: tunc qualitas resistit, qᵈᵒ invenit, aut retardat actione agentis dtrarii; sed n̄ in instanti, in quo expellit, sed in precedenti impedit, aut tale actione retardat, si quidē in instanti, in quo expellit, existit actio agentis dtrarii:

q. n. instanti, in q.° expellitur, sed in precedenti resistat. Contra hoc: qualitas in instanti, in q.° expellitur, cedit agenti contrario: q. n. resistat in instanti, in q.° expellitur, sed in precedenti.

337. Infertur hinc, 1.°, n. dari victoriam sine resistentia precedente; dari tamen absque resistentia coniuncta cum ipsa victoria. Secundo infertur, qualitatem in instanti, in q.° n. expellitur, resistere, si proprie loquamur, agenti contrario, n. autem qualitati introducendae; nam proprie loquendo n. resistit ei, q.d nondum est.

338. 3.° infertur, q.d q.do dicitur contrarium, qualitatem introducendam pugnare cum expulsa, denotat solum incompatibilitatem qualitatis utriusque; n. vero designat actualem aliquam pugnam qualitatis utriusque simul in eodemque instanti exercitam. Similiter cum dicitur, unamquamque qualitatem introduci in subiecto contra exigentiam qualitatis contrariae, hoc est intelligendum de contrariae qualitatis exigentia, quae immediate antea existebat; n. vero, quae tunc existat, q.do expellitur qualitas.

339. Rogas 3.° de concurrentia resistentiae formalis, et activae. Resp. 1.° Saepe eadem forma resistit active simul, et formaliter: etenim calorem manum aplicatam ad nivem nivis resistit active quia omnes gradus caloris, qui n. amittunt in 1.° instanti aplicationis; aliquatenus si quidem nivem liquefacit calor, et perseverans in subiecto obstat introductioni gradus contrarium.

310. Resp. 2º: resistentia formalis saepe invenitur absque actione: namque albedo inherens subiecto, et nihil agens, formaliter resistit nigredini; quod et in aliis pluribus accidit. Obijcies: tunc causa conservativa albedinis resistat actione! Dico tamen causam conservativam albedinis aut formae alterius tunc nihil agentis non saepe causam esse, quae non resistit actione, cum ultro annuat exigentiae contrarij validioris: non enim eo appetitu innato talem formam conservat.

311. Jam ad aliquid tituli propositi. Dico iam principia, quae mutuo inter se agunt, illud in presenti quod validius est, sibi vendicat claritatis gratia nomen agentis; quod minus validum nomine passi, seu patientis significatur. Actio cujuslibet, supposita actione alterius in ipsum, appellatur [struck through] reactio, cum ab ipso provenit; ut vero terminata ad alterum repassio dicitur, juxta ea, quae de actione, et passione diximus alibi.

312. Quamvis et alia etiam usui sit mox usurpatio in presenti; sub qua nimirum venit nomine actionis influxus agentis seu principij validioris in passum: Unde et tale principium agens hic nuncupatur; nomine reactionis actio passi in agens; Unde passum reagens hic dicitur: nomine item passionis, actio agentis, ut ipsa est in passo; et nomine repassionis actio passi ut ipsa est in agente posita, seu recepta, et inde ipsum agens dici solet repassum.

343. Ita certum est dari reactionem, ut nullus hoc neget. Profecto si aqua calida immisceatur frigidae, refrigescit utraque; ac proinde frigida frigiditatem aliquam producit in calida; haec etiam aliquem calorem in frigida. Simile quid evenire cernitur, dum ferrum candens in aquam frigidam immergitur, his, atque similibus innumeris experimentis, probatur ostenditur manifestissime reactio. Et inde abiit in proverbium, agens agendo repatitur.

344. De extensione tamen veritatis hujus, atque principii dubitatur. Et sunt etiam non exponendae difficultates: quae deberent explanari prius, ut vera doctrina e tenebris emergat. Igitur reagat in agens passum, certis subest limitationibus. 1.a est nisi agens et passum ordinis sint diversi. quid enim Deus increata agens ab ipsorum aliquo repatietur? 2.a nisi sphaerae passi et agentis diversae. Ob hanc limitationem nihil reagit in Solem terra. 3.a nisi agens operetur qualitatum tantum perfectivam, seu non corruptivam: si enim ita fiant, agens non repatietur; utique obiectum speciem producit in oculis, aut lucem in pariete lucerna. 4.a

345. 4.a nisi passum adeo sit inerme, ut uno impetu penitus superetur, et ipsius pereat activitas: quid enim si non repatiatur calidum ut 8. a frigido tantum ut unum, sibi applicato? 5.a nisi desit proportio mutua inter virtutes inaequalitatis; hoc est, nisi forte non sit inter activitatem passi, quae resistentia agentis

ad patiendum ab illo. Etenim absolute activitate majori, quam sit resistentia non datur victoria. Id circo dicitur in quadam paroemia Physica,
// quod actio debet fieri in proportione majoris inequalitatis.

346. Singulæ vel cum guttulæ aquæ, sæpe cadendo, lapidem excavabant durissimum, major est activitas cujuslibet guttulæ, quam resistentia lapidis, non quidem accepta secundum omnes sui partes, sed unice partis eius minutissimæ, et sensui imperceptibilis, quæ uni tantum guttulæ respondet excavari. Prædictas limitationes non transiliet credimus, mens Aristotelis de lib.
// 1° de generatione Aliis cap. 3. ita explicat: omne agens
// patitur, et repatiens; utque secat hebetatur ab eo, quod secat.
Aut neque sub adhibitis limitationibus firmum invenio, quod agens repassum sæpe, in eodem ipso lato instanti, in quo agit.

347. Difficultatem in prædictam veritatem hæc 1.a objicitur: supposito, quod intra sphæram calidi ut 8° collocetur frigidum ut 8° unius ulnæ v.g. ergo mutuo simul in sese agant; si daretur in casu posito repassio, fieret, quod 1.us palmus frigidi proximus calido moveretur simul contrariis motibus, sive reciperet in se qualitates oppositas in gradibus contrariis, sed hoc repugnat viribus naturæ:
ergo

348. Probatur major 1.us ille palmus acciperet calorem a calido ut 8°, et a reliquis partibus frigidi simul reciperet frigi

diray destruag: g. Suponit autem 1.a pars, et 2.a pbat sic: reliquae ptes frigidi agunt simul in calidy distans; sed n possunt indistans agere, quin agant in mediy: g. agent in 1.m illy palmy, qui medius e intr ipsas, et calidy: g. 1.us ille palmus á reliquis ptib.s frigidi acipere frigiditatq destruetq.

349. An

guiq idq eformat simily circa aerq mediq inq unq g. illud agere. Ecce Carentatoris arguendi fig, qua hic usus est Ricardus Suiseht, qui carentatoris inde nomq obtinuit. Huic dificultati ut respondeant Auth, vias ineunt diversas.

Respondet 1.o n admittendo hypoteq, videlicet g. illa 2.trana mutuó

350. simul in sese agant. Evenq aseri potest illud calidy fore prius in 1.o actuq infrigidy, guq illud frigidy in calidy: tanta siguidq est caloris activitas coad celeritatq pducendi (guq experientiá evehit supra celeritatq in agendo aliarq qualitatq) ut si reliqua sint paria, calidy prius agat in frigidy, guq frigidy in calidy 2.tranq inducere qualitatq, expellereq g. pq frigiditatis coad aliguq gradq, in g.o talis resistentia m sit, guq tota virtus caloris agentis.

351. R.e g. Ille 1.us palmus

frigidi, aut aer medius intr agentia calidy et frigidy accipere simul caloq et frigiditatq inerteq in argum.to Sed caloris gradu accepto, amisso g.e gradu frigiditatis in instanti

A, deinde in B in gᵒ frigidy agere in calidy, palmus ille frigiditatem auferet a reliquis partibus frigidi: Unde non simul moveret̃ ijs contrarijs motibus.

352. Rogabis: cum frigidum agit in instanti B. cur in eodem instanti non agat etiam calidum? ergo persistet integra difficultas de motibus contrarijs. Agit, quasi mōmentis interjectis, inquiunt interdum separatis, ut meditatus est Arriaga. Hæc dicere, inquit severe Benedictus, est ludere potius, quam Philosophari. Est utique dicere, quod agens, et patiens veluti Ciclopes in antro alterna vi brachia tollunt sese quasi vatis ac veluti pactis vicibus impetant. Responderi potest philosophice, calidum tunc non agere, quia totum est in resistendo pure defensive, dum frigidum agit in ipsum.

353. Responderetur 2ᵒ. admissa hypotesi, sed negata mᵃ. prioris Sillogismi. Ad probationem negatur 2ᵃ. pars antecedentis, et hujus probationis mᵃ. distinguitur. Reliquæ partes frigidi agunt simul in calidum distans, quin agat etiam ille palmus; nego: agente etiam illo palmo per modum unius agentis cum reliquis partibus frigidi; concedo. Minorem quoque distinguit, sed non possunt in distans agere quin agant in medio, cum quo constituunt unum agens; nego: cum quo non constituunt unum agens; concedo minorem, et nego consequentiam.

354. Hinc est, quod 1ᵘˢ

ile palmus n̄ haueat simul qualitates ɔtrarias in gradibus oppositis, quambis calidū et frigidū illas simul agant in sese mutuò. Circa aerē intermediū si argumentū eformet, dicendū quoque est, q. ille in eadē sui pte numquā simul recipere qualitates ɔtrarias in gradib. oppositis. Deinde sunt aplicandæ distinctiones præmissæ, ne calidū et frigidū simul in ipsū aerē agere deducat, q.o prædictū incoveniens sequeret. Mihi pbat potius 2.a resp. etaliás præmitto.

355. 2.a dificultas: calidū ut s.o agit in instanti aplicationis ergo qualibet calidū ut s.; sed n̄ ageret via sibi red reparato: q. illa mj: q.a in eodē instanti reciperet à frigido aplicato gradū aliquē frigiditatis, q.o simul expelleret aliquis gradus caloris. Ipsi dantes h. responsionē ad priorē dificultatē possent, m.ri ɔcessa, mj negari cū sua pbatione: n̄ enim in eodē instanti, sed in sequenti reciperet gradū frigiditatis et admitteret caloris gradū.

356. Sed alij responderent neg. m. universaliter sumptā, vel eā sic distinguendo: calidū ut s.o si tale sit in sensu ɔposito actionis, agit &c.a ɔdo: si in tali aucto eveniat aliqua deesse circunstantia ex necessarijs ad reparationem) si tale n̄ sit in sensu ɔposito actionis, sed tantū in diverso ab actione, agit &c.a; nego m. ɔtrā. Et deinde ɔsequentē aplicatis dist.oribus, nego cons. Ad m.j pbationem dicer ex præmissa dist., sq. calidū ut s. si tale sit in sensu

sensu opposito actionis non accipiet incedens instanti a frigido applicato gradus frigiditatis aliquos.

357 Insequente 2.do ante actionem in frigidum erat calidum ut 8.o, jam non est calidum ut 8.o in ipso instanti actionis, dum accepto frigiditatis gradu, gradus aliquos caloris amittit. Unde colliges, non gradus 8.o, sed reliquos duntaxat agere in illo instanti; cum non possit actio provenire a gradu aliquo, qui tunc destruitur. Inferet quis absurde ex hac 2.a responsione: ergo calidum ut 8.o numquam aget ut tale. Nego consequentiam. Dari possum adeo esse inerme, ut reagere non possit, sed debeat vi impeta vinci 2.do omnes sui partes: tunc certe calidum ut 8.o poterit agere ut tale.

358. 3.a difficultas: Contraria vel sunt equalis vel inequalis activitatis. Si 1.um nullum repatietur ... nullum siquidem vincit nullum vincetur. Si 2.um ergo fortius est, semper vincet, repatietur numquam: ergo repassio est impossibilis realiter. Probatur: actio et reactio mutua se cum victoria afferunt; sed victoria mutua repugnat: ergo. Admissa disjunctione nego in 1.is sequelam 1.e partis. Contraria sint licet equalia 2.o activitate, potest pralis resistentia esse magis inequaliter coad aliquam saltem qualitatis partem, quam alterius oppositi tota activitas; et inde quodlibet poterit agere in alterum, ab ipsoque repati.

359. Nego deinde sequelam partis 2.e Stat optime, quod unum activitate habeat magis gradus

eng. ejus resistentia fralis saltem quoad aliquem partem qualitatis

rem sit, quam tota actibitas alterius minus quidem actibi: nam tamen

gis actibus ita semper vincet ut repatiatur numquam a minus actibo.

Exemplum est pugna hominis inter robustum, ac debilem: quamvis enim

vincat robustus, hic tamen solet a debili non nihil lædi. Verum

quidem est, rationem istam non dici victoriæ absolute; quia hæc attribuitur ei,

qui danni plus infert, quam patitur ipse a contrario; ac in præsenti

vincere dicimus, quod dannum infert contrario. In hoc sensu si

victoriam usurpes, potest falsum esse rem contrariorum.

Subsectio 5.a

Reliqua circa alterationem notanda.

36. Plura sunt

illa eorum explicatio, quam responsiones singulas ad totidem

questiunculas adhibenda. 1. quæritur, an alteratio sit instantanea,

an successiva? Successiva erit si una post aliam partes

qualitatis producantur. Instantanea si omnes simul. Exempli gratia sermo

de alteratione tam intensiva, quam extensiva; et suppo

iter gradus passi sit agenti aplicatum sufficienter, debet omnes simul sui partes: nam si una post aliam aplicetur, jam alteratio non fieret instantanea in omnibus simul partibus spacij.

361\. Respondeo non esse decentia alterationis quod sit instantanea, neque quod sit subsessiua aut in extensione, aut in intensione. Probatur: alteratio tam in extensione, quam in intensione qualitatis habentis et eius non habentis contrarium aliquando est subsessiua, quambis passum sit totum simul intra spheram agentis, et aliquando instantanea: quod aperte suadent experientiae. Prima: lignum igni aplicatum non incalescit totum statim debet omnes sui partes, quae sint intra spheram agentis, sed paulatim atque subsessiue calorem recipit in omnibus ijs partibus nunc magis, deinde magis.

362\. 2a. Pirius, siue sulphureus puluis, quambis ipse frigidus, siendo non sit humidus, ignem statim recipit in omnibus sui partibus, aplicato ad ipsas igne: ergo et calorem instantanee recipit in summa intensione. Ecce extensionem et intensionem aliàs instantaneè, aliàs subsessiuè fieri, qualitatis habentis contrarium.

363\. Quoad qualitatem non habentem contrarium sit experientia prima lucerna producit statim intra suam spheram intensionem atque extensionem lucis, quae potest ex loco illo, ubi sit posita: non enim crescit deinde lux aut intensiue aut extensiue, quambis lucerna in se

subtrahatur aura, perseveraret in eodem loco. 2ª corpus lu,, minosum, diminuto motu accedens ad opacum in eo erga omnes ejus partes lucem auget diminue. 3ª si quis demoretur intentis oculis in vitium alicujus objecti, hoc solet clarius videri, quam post aspectum: quod certe provenit ex intentione subsessiva speciei visualis. Stat ergo nostra resolutio.

364. Pro substinenda doctrina observa 1°, quod agens necessario applicatum sufficienti passo debet tunc producere quantum potest proxime (proximitate expeditionis) non autem quantum potest remote. Hinc ignis in partibus singulis passi quod sit intra ejus sphaeram, non semper producit simul eandem intentionem caloris, sed aliquando majorem in his, quam in partibus aliis; aliquando in his prius, posterius eandem intentionem in aliis; si nimirum istae plus haberent qualitatis contrariae non adeo facilius superandae; vel non adeo approximationem agentis, ut hujus actio in easdem partes non sit ita fecunda, ac in vi ciniores.

365. Observa 2° quod licet simul, atque in eodem instanti conservet ignis totam intensionem aut extensionem caloris producti a se ipso in ligno; non inde infertur, quod possit eandem simul posse producere sub aliis circumstantiis, quae non inveniuntur in casu conservationis. Si enim ad productionem vincendae sunt difficultates, quae in conservatione jam non existunt, quid mirum si possit

agens plur simul conservare, quam simul producere 1°. et ad summum cum cetera sunt paria, recta erit illatio: Potest hoc totum simul conservare: ergo et hoc totum simul 1°. producere.

366. Observa 3°: quod licet medium sit aplicatio 1° potentiae, quam 2° passi, non ideo agens debet facilius in 1ª operari, quam in 2ª; sed potest aliquod agens ratione activitatis suae, quod dest aplicationis supplere, in passum quodcumque magis et minus, et minus proximum agere eodem tempore. Hinc quod agens eo facilius operetur, quo magis est passi aplicatio, verum non est, quando defectum aplicationis suplet aliunde.

367. Observa 4°: quod quamvis corpus nequeat per motum localem aquirere locum adequatum minus proximum, quam prius aquirat proximiorem; potest tamen agens operari in passo magis distanti, quam prius in minus distanti fuerit operatum: cuius ratio haec est disparitatis: agens potest simul agere realiter in utrumque illud passum, proinde non debet prius agere in minus remotum; at corpus non potest simul ocupare realiter illum utrumque locum; unde si ocupaturum est utrumque, prius aquiret unum, hocque relicto, aquiret locum alium. Tandem ex praejacta doctrina poterit deducere plura et capita, ex quorum iis unum, iis alio valeat probare subjectio alterationis.

368. Inquires 2°: sit ne divina vel discreta alteratio subjectiva? erit divina

si nulla sit morula, quies aut sessatio ab operatione inter productionem
rei unius, et productionem alterius gradus, partisve qualitatis. Dis-
creta erit, si morula, quies aut sessatio illa detur. Verum secundo aliquando
continuam, discretam esse aliquando hoc facile quis sibi persuadebit, si
aliam cum alijs conferat alterationes subsessivas; si v.g. cum alteratione sub-
sessivè producitur lucis in spacio, ad quod mutuo continuo acce-
dat luminosum, conferat alterationem, qua ignis lignum viride sub-
sessivè calefaciat.

36°. Argumentum istud quoque distinctionis inter alterationes productivas
qualitatum habentium contrarium poteris inde observare. Haec
autem distinctio stare potest ex una parte in resistentia passi, aut
in agentis activitate; et ex altera in activitate agentis,
argumentum in resistentia passi pro hoc instanti, in quo proueniat debeat
agens sessare; quia tamen resistentia jam non sit pro instanti sequen-
ti, sed in ipso erat erat impotens ulterius manere ob limitationem
passi, debet ulterius adhuc in ipsum agere.

37°. Advertito, continua-
tionem hic accipi pro non interruptione agendi pro id temporis, in quo
per agit intensio, aut extensio qualitatis; non vero accipitur
agendi perpetuitate, ita ut numquam desit, et sine fine
duret alteratio. Porro continuationem Philosophus usurpat in 2.a
hac significatione: dum in 8. Physicorum cap. 3. text. 23. ait:
eos, qui rem continuo alterari praedicant, rebus perspicuis ad-

11 uersari: ut Heraclitus ibi reprehendit qui veritati falso contradicebat affirmans omnia esse in continuo motu.

371\. 3.° quaeritur:

Utrum agens difformis alterationibus operetur intentionem uniformiter difformis in diversis partibus passi intra sphaeram ipsius agentis simul positis, sed non aeque applicatis. Notandum tamen, si V. fuerit, alterationem dici uniformem si producat intensionem qualitatis in partibus singulis passi; dici autem difformem, quando intensionem producit sed non aequales in partibus singulis passi. Item si sciatur 2.°, difformem alterationem esse aliquam uniformiter difformem, et aliquam difformiter difformem.

372\. Est uniformiter difformis, quando in productione inaequali intensionis servatur hujusmodi proportio, ut si producantur v.g. caloris gradus in 1.a parte passi, 6 producantur in 2.a, in 3.a 5, et sic, decensu facto, in reliquis usque ad extremam partem, in qua unicus producatur. Si tamen non servetur similis proportio alteratio erit difformiter difformis; ut si in 1.a parte 3 gradus producantur in 2.a unus duntaxat, in 3.a 6, aut 5. Quaestioni igitur respondeo, illud intendi esse ita, et interdum non ita esse; diversitatem hanc provenire ex aequali sive ex inaequali dispositione partium passi.

Sectio Appendix

De raritate et densitate.

Subsectio 1.a

Textur sententia nostra, post relatas alias atque rejectas.

373. Tunc pro aliquam difficultatem presendentium explicationem nostram, tunc pro magnam aliquorum Authoritatem, qui tuendo, raritatem et densitatem esse qualitates, libuit hic anectere de raritate, et densitate tractationem, quae solet aplerisque insitui in agendo de augmentatione. Siquid rarefieri corpora, et densarique, solus negare poterit, qui super oculis caruerit.

374. At corporum raritas et densitas vel ab acutissimo quoque difficilius explicandum. Observaris quidem aquam ebullientem et calore nimio exundantem ex olla; illic perspicis, aquam illam magis extendi et dilatari.

375. Densamque videbis ab ea exundatione, et redeuntem in

statq alij sibi dnaaly. In V. euentu diis aquq rare cere, ddensari in V. Cerq liquefacuq rarq apellav; eandq liquefactionq remouq apellas densq. Caeterq Scholasticos more si velis explicare, illa raritas, densitas illa intqo tali disstans, statq herebis anxius.

376. Arg. difficultas auges cet tibi, si quid rarq, quid densq sit menq Tali dsideres. Rarq in 4o. phisicorq text. 84. Phus definit: qd sub magnis dimensionib. parq ht mat; densq ita: qd sub parvis dimensionibus multq ht mat. Px illq augetq parq, mat, multq mat, n videt Arles intelligere diminutionq et augmentq mat in se ipsa; cq certq videat eandq num. mat rarq mdo esse, mdo densq.

377. Unde amplius urget difficultas: nempe quo mdo potest eadq substantia corporea, manens intensq eadq, m. dqq mdo, mdo mq extensionq habere maalq? Certe n possunt maaliq eerq ptes corporis inq se penetrari, ut mq habeant extensionq, neqe ut m. dqq habeant, possunt occupare plus spacij, quq qd ipsis debet.

378. Expugnationq hujus arduq difficultatis aggrediunt hac, illac undiqe OO Doctm ingenia. Aliqui discurrunt hac via: raritas, (~~addunt~~) ajunt, et densitas sunt qualitates, et prioris munus est quantitatq reddere dilatio

rei posterioris munus ē breviorem reddere quantitatem. Invenio, citari pro hac sententia Thomistas apud Palanco lib. 1. de generatione qu. 14. Videtur praedictae opinionis explicatio modus ille, quo disinguit raritatem formalis et radicalis; asserit q. radicalem consistere in qualitate quadam ingerente corpori, et exigente maiorem extensionem localem ejusdem corporis.

379. Formalem vero consistere in extensione posita ad exigentiam illius qualitatis. Thomistas communiter, et Egidianos, et ex nostris aliquos citatos vide pro hac explicatione. At si dicant, raritatem, et densitatem formaliter tales esse qualitates, aperte contradicit Philosopho et S. Thomas dicentes 2o. de generatione lect. 2a rarum, et densum, ut in 8o. Physicorum dicitur, non sunt qualitates physicae.

380. Quod vero raritas et densitas formales consistant in majori, vel minori extensione corporis ejusdem exacta a qualitate aliqua, cogitatio est, neque tamen emoliens difficultatem praesentem dum modo non explicet, quo pacto qualitas aliqua naturalis habeat exigentiam, ut corpus minus extensum fit magis extensum naturaliter, aut vice versa, quin inhibeant vel locatio, aut penetratio, quae jure optimo dicuntur naturaliter impossibiles.

381. Alij hac via procedunt, ut dicant, aliquid rarefieri per hoc, quod nobis maiorem quantitatem acquirat, totamque praecedentem amittat. Ita Godofredus, Marsilius, Ponponatius apud Conimbricenses in V. [illegible]

de generatione cap. 5. quae 17. artic. 2. Afferd etiam pro hac sententia Cardinalis Toletus. Conveniunt alii cum praecedentibus in addendo, ut fiat raritas, nova quantitate; in eo vero dicident, quod nolunt priorem quantitatem deperdi. Ex opinionem hoc 2.º modo explicatam, Scotus asserit communem fuisse suo tempore in Physicorum scholis, eamque ipse amplectitur in 4.º dist. 12. qu. 4. Pro eadem citantur alii plures apud Conimbricenses citatos.

382. Est contra explicationem utramque, quod in eis confundantur raritas, et densitas cum augmentatione et diminutione. Est item, quod cum in rarefactione sit eadem, et non alia materia, ac est sub densitate, fiet inde, vel duplicis partes quantitati esse simul in eadem parte materiae, vel partes quantitatis aliquas in rarefactione manere sine subiecto; quod utrumque est malum impossibile. Hinc rogabis Adversarios: in rarefactione cum producitur nova quantitas materiae, vel pars nova quantitatis, vel producitur nova pars substantiae, vel non? si non produci dicant, incidunt in aliquam ex duabus impossibilitatibus proxime obiectis.

383. Si dicant produci, inferes contra ipsos rarefactionem fore augmentationem substantialem, generationem substantialem, et creationem novae materiae. Non negabimus, S. Thomam favere in speciem huic opinioni, dum ait in 4.º physicorum lect. 14: rarefactio fit per hoc, quod materia earundem partium accipit nunc maiorem, nunc minorem quantitatem. Sed non favet reipsa: eadem enim materia illa, et minor quantitas recepta in materia partium earundem non potest philo

Philosophicè explicari in præmissa opinione.

384\. Et ecce tot insuperabiles difficultatis aggressores succumbit misere Card. de Bonespei sua ipse responsione distorum. Docet ipse, corpus ita dispari modo densari, ut partes aliae ejusdem corporis cum aliis penetrent, et ipsum corpus rarefieri per hoc, quod partes extrahant è partibus, quibus cum erant penetratae. Hoc uno telo destructa res esset, si tamen ipsum posset ferire.

385\. Quum fateantur omnes penetrationem miraculo responsionem suam reddunt inanem. Conimbricenses vero longe absunt à Bonespei, ut citatum invenio. Docent enim cum aliis, raritatem consistere in quadam partium explanatione, ac velut evaginatione aliarum ex aliis, per quam habent modum extensionis; densitatem vero in partium aliarum intra alias cogitationes aut involutiones ratione cujus extensionem habent minorem.

386\. In exemplum adducunt ipsi papirum complicata, et inde minus spacii occupantem, quam explicata occuparet extensa. Incurrunt nihil ipse discurrendi in ... vituperabilem, nempe vel ... partium, dum magis spatii occupant per evaginationem aliarum ex aliis, vel in partium penetratione dum sunt aliae intra alias ita involutae, ut minus spacii occupent. Nec quidquam facit exemplum papiri, quae certe, sive complicata sive ex

plicata n̄ majus aut minus spacij occupant, sed equales
spe ~~~~~~~~~~~~~ vel sub longitudine, vel latitudine
dij explicat, dij vero complicat versus profunditatem.

387 Recurrunt

alij ad indiss. quantitatis cuius magis, vel minus extendat praescoris
et corp. ipsis. Nā quantitas, inquiunt, ipse spectata exigit
localem extentionem, n̄ tamen hanc prae illa, seu ma. prae mi. At
variaetate qualitatum, quib. afficit, nunc ma. nunc mi. exten
tionem radicat.

388 Quantitas itaque danda ē in 1. actu (palmaris v.g.
potius, quam semipalmaris) per tale ho qualitatis temperamentum sic afectat exigentiam ad tamen ubicationem
seu presentiam localem, in quantum constituit praelis extentio illa,
sive ratione cujus praelis quantitas ē danda in actu 2o. Ista
explicationem P. Losada tract. de generatione et corruptione disp.
8a cap. 4. num. 64. asserit videri communiorem inter Aristotelicos; pro eadem multos DD. Doct. allegat. Cogitatio ista
magis explicat 2o dimetiendi vias, quas supra exposuimus.

389. Obvia

tamen ē impugnationibus nunc; parum urgentibus ista ē, quod
ex hanc sententia magnitudo corporis erit dimetienda n̄ ex
quantitate ipsius, sed ex temperamento, quod haberet qualita-
tis. Et duo, quae sint equalis magnitudinis n̄ poterunt n̄
subesse tunc eidem temperamento qualitatis; neque poterunt n̄

subeo operam. diverso duo corpora, quae sint magnitudinis inequalis.

390. Haec autem omnia videntur communi sapientum sensui repugnare. 2ª: quia in predicta opinione absurde videtur quantitas aut virtualis tantum divisibilis, aut partibus distantibus inter se penetrabilibus realiter, vel realiter vilocabilibus. Et ista non minus repugnant communi aprehentioni. Mitto alia, quae objicit citatus Losada.

391. Aliqui Recentiores imitantes P. Quiros defendunt, raritatem consistere in unione inequali partium facile solubili; densitatem in connectione partium unione, solubilique dificilius. Docentque dari raritatem absque majori extentione locali, et quod detur aliquid extentionem predictam exigens. Cera, inquiunt, densa replens ex vas perfecte oclusum liquescit, absque vacui fractione, et absque penetratione partium cerae cum partibus vacui. Videtur sententia ista rarum cum liquido confundere, quae tamen distinguenda sunt.

392. Atque si bene perpendas, invenies fluidum (quod a liquido recte separaveris) non esse ex sua ratione rarum. Stat fluiditas in partium unione facile solubili, vel in insensibili cogerentia partium, at conceptus ipse non est conceptus raritatis, quamquam nisi deserans [illegible], decet non agnoscere absque magnis dimentionibus respective ad dimentiones alias ejusdem

corporis; fluiditas verò absq. predictis dimensionib. spectat.

393. Atque
fusorij officine, et inde noveris, metalla facta fluida in ty
pis vasis efformandi decurrere; tympyrg. ab ijsdq. repleri flui
dis n magis, qua ab ijsdq. jg n fluidis post refrigerationem.
Fluiditas q̃ fere n afferat m. dimensiones. q. affirma
bat sententia ista de cera liquescente, vera eē potest, et
si tunc cera n pertingat ad raritatē. Si autē et tunc rare
fiat, ipsius raritas n salvabit p. unionem facile solu
bilem, sed modo alio afferente m. cera dimensiones, quae
dicemus agentes de baquo.

394. Demum alijs omissis nodi pre
sentis solutionib. illa n ē premittenda, quae consistit in
speciali doctrina de inflatione punctorum. Ait sententia
ista, idq. corpus occupare ideo majus spatium in rarefactione,
quia aliqua vel aliqua ex punctis ipsius corporis inflantur,
et tumescunt; nec a quolibet puncto corporis tunc occupatur
unicum spacij punctum.

395. Peto pro hunc opinandi modum punctum
quodlibet corporis, quambis reali indivisibile, virtuale n divi
sibilitatem, per quam potest majus, et majus spatium occu
pare; quemadmodum potest ob virtualem suam divisibilitatem
Angelus, et anima rationalis, an etiam Brutū perfecti in

probavit scient.a Confirmant valdè hunc discurrendi modum P.P. Compton, Izquierdo, Alphonsus, et Peynado. Docentes huic oppones præcipuè difficultatem explicandi ejus intumescentiam, aut inflationem, vel enim tumescens punctum occupat se solo majus spatium, vel ratione alicujus entis entitatis adjuncti? Si 2um, superest explicandum, quænam sit illa entitas, ergo modo cond... ... [illegible] dicat majores dimentiones, cum ipsum non occupet spatium majus nisi ob entitatem aliquam sibi adjunctam. Si 1um, imperceptibilis omnino est ea intumescentia absque explicatione, seu dislocatione ejusdem puncti:

396. Recurrunt ad exempla entitatum virtualiter divisibilium. Sed virtualis ista divisibilitas non est ponenda in aliqua entitate corporea absque gravissimo fundam.to, quod ex nota raritate non desumitur, cum possit hæc aliter explicari. Deinde, cum dicis, punctum, dum occupat majus spatium, inflari; nec dicis rarum inflari, intumescere, ac indivisibile, dum majus corpus informat ipsa? En ardua illa difficultas circa modum et modos operationes corporis ejusdem rari, et densi persistit ad huc invicta, et integra post tot labores exantlatos.

397. Una superestad expugnandum quasi per occultos meatus incunda via, quam sequuntur plures Peripatetici, ultroque ingrediuntur Moderni Athomistæ, et Corpusculares. Auctores isti omnes

raritatem explicant et densitatem per dilatationem, et contractionem pororum. Docent, corpus rarescere nil esse aliud, quam ejus poros magis aperiri; densari nil esse aliud, quam poros ipsius magis contrahi.

338. Hanc opinionem [struck through] pro qua tuentur Ocamus, Gabriel, Valesius, P.P. Arriaga, Telles, et Oviedo apud P. Pereira expositione 16. sect. 2. Accedunt P. Suarez Lusitanus, Trinitarius, Cardinalis Tolemeus dicentatione 22. physicae generalis sect. 3. citatique supra P. Losada sub numero 84, et in manuscriptis denso agmine recentiores. Ex his se omnibus (?) sic concludimus: formalis raritas consistit in apertione pororum; densitasque formalis in pororum constrictione. Quod ut stabiliatur subsequens propositio.

Subsectio 2da

Conclusio probatur.

339. Ante probationem suppono, corporibus inesse poros, sive meatus insensibiles. Hoc, inquit Tolemei nemo in Physica eruditus hoc tempore negaverit. Sudor ex aliis corpore, ex antora (?) cuique vitrea saepe stillans aqua hoc ipsum

suadent, et multæ insuper rationes argumenta experimenta, quæ videri possunt apud P. Delanis tom. 2. sui magisterii lib. de motu penetrationis.

400 Ij probatur desumitur ab authoritatibus. Initio Philosophus lib. de prædicamentis cap. de qualitate sept. 10. inquit: densa dicitur eo, quod partes sibi ipsis propinquæ sunt; rara vero eo, quod distent a se ipsis. Deinde 4. Metheororum cap. 8. ait: compressibilia, et densabilia ea sunt, quæ possunt in suas ipsorum partes intrare, aut in se ipsorum media coire. Apud S. Augustinum lib. de cathegorijs cap. 12. sic definitur condensatio, seu potius talis densitas: coarctatio nimia partium coniunctarum; talis autem raritas sic: laxitas partium intervallis frequentibus.

401 Doctor Angelicus lect. 10. in 4. physicorum ait: contingit, corpora condensari, et partes corporis subintrare sibi invicem, non propter hoc, quod pars subintrans vadat in locum vacuum, sed quia erant antea foramina plena aliquo corpore subtiliori, quod facta condensatione elabitur: sicut quando aqua colligitur, et inspissatur, aer, qui intus erat excluditur: et hoc maxime apparet in spongia, et in hujusmodi corporibus porosis. Hæc igitur solutio non ostendit causam condensationis.

402 Post hæc adde verbis Sancti Thomæ supra datis hæc ejusdem Sancti Doctoris textus illius explicantia: sed positio partium magis propinquarum in denso, et distantiorum

// morum in raro. Adde insuper ex lect. 5. ejusdem libri de generatione
// verba ista Angelica: rarum, et densum non addunt supra partes materiae
// qualitatem, quae essentialis sit qualitas, sed potius diversum situm
// in partibus materiae.

103. Nunc sic: locutiones istae non bene explicantur omnes in sententijs alijs de raritate et densitate ut aperte fiet consideranti; bene tamen explicantur, si formalis raritas consistat in apertione pororum, et formalis densitas in pororum constrictione, ut ex dicendis infra constabit. ergo.

104. Nec obstant verba illa
// S.ti Thomae in fine l.i textus, haec igitur solutio non ostendit
// causam condensationis; etenim in sententia nostra non est causa condensationis formalis evacuatio, aut fuga corporis subtilioris replentis foramina seu poros; sed potius illa evacuatio erit effectus condensationis illius. Unde illa explicas Angelici Doct. effectum potius ostendit, quae densitatis causam: ostendit tamen // effectum, ut explicatur in sententia nostra.

105. Probatur ratio perficiet nixa definitionibus ipsis rari et densi, quae pariunt deco magnam difficultatem. Ratio haec est: formalis raritas, et densitas sic debent explicari ut absque in convenienti appareat, rarum habere parum materiae sub magnis dimensionibus, et densum habere multum materiae sub parvis dimensionibus; sed hoc ita non

aparet nisi fr[al]is raritas dicatur consistere in apertione pororum, et in pororum compressione densitas fr[al]is: quod ita dici debet. Debet condi dendum in gratiam Arlis. Mz et seren.ae alias excludit, et nunquam fouet.

106. 1°.

ob inconvenientia, quae non supra in ipsis invenimus. 2°. ob rationem istam: non aparet absque inconvenienti, rarum habere parum mat. sub magnis dimentionibus, densumque habere multum mat. sub paruis dimentionibus, nisi intelligatur, sub raritate esse mat. non fr[al]iter sed tantum sensibiliter prorsus eandem, atque sub densitate; sed hoc intelligitur, si fr[al]is raritas consistere dicatur in apertio ne pororum, et fr[al]is densitas in pororum compressione: quod si fr[al]is raritas, et densitas dicantur in predictis consistere, aparet absque inconvenienti, rarum habere parum mat. sub magnis dimentio nibus, et densum habere multum mat. sub paruis dimentio nibus.

107. Mz ratio est: quia si raritas, densitasque fr[al]es in predictis consistant, bene intelligitur, quod in raritate dum pori laxantur, non a introducatur in ipsos materia, quae sensibus non pateat, ac proinde non impendiens, quod sensibiliter sit eadem prorsus materia sub raritate, atque sub densitate, quamvis non sit eadem prorsus fr[al]iter.

108. Ex insufflatione bene intelligitur, quod eadem sensibiliter, sive tantum coram sensu eadem materia sit modo sub magnis, modo sub paruis

dimentionib. sitq. ipsa parua dy magnas hr dimentiones, re
latę ad paruas, quas potest naalis hauere; magnaq. sit dy
paruas hr relate ad magnas, quas potest hauere naalis etia[m]

110. Hunc
pbat m: si intelligat, magnis c[on]stralis prorsus eand[em], et n[on]
tantis eand[em] sensibilis sub raritate, atq. sub densitate, ee n[on]
poterit in raritate sub magnis dimentionibus, et sub paruis
in densitate, nisi pars aliqua villocet, aut peneunet ex pte
alia mag; sed utrumq. e in Ouenien[s], ut pote naalis im
possibile: g. Icludit c[on]tra hic, bene explicari ps definitiones
Aristoticas, rari et densi raritatis p. naalis pororum apertio
nem, et densitatis p. Ipressionem, aut Issipationem pororum.

111. Cuj
verò si tacent pori corporis id[em] sensibilis corp. qd. pres m. deinde
hauebit dimentiones: nam pres corporis inter se m. agis p
pinque inde id magis distrabunt inter se; qui tam[en] desinant
ee pres ejusd[em] corporis, nec m. ea distantia ptis apre
sensibus pateat: propterea g. manebit id[em] sensibilis corpus,
quambis id[em] sub maioribus dimentionibus. Si verò dissipati
sunt pori, seu m. dilatati, et lapsi, pindeq. corporis ptes
inter se ppinquiores, corp. id[em] minores haueat dimentiones, ne
cess[ari]o e.

411. Cuiusque in eodem quoad nostrum sensum corpore magnae dimensiones in raritate, et densitate paruae. Et denique cum tota materia corporis, quae modo est sub densitate, quae sub raritate, videatur parua ad dimensiones raritatis, si consideretur, sufficere materiae eiusdem magnae dimensiones densitatis; videatur quoque magna ad extensiones densitatis, si consideretur, posse materiae esse sub dimensionibus raritatis: id circo benè dicitur in eodem corpore raro, habere paruam materiam sub magnis dimensionibus; de ipsoque denso, habere multam materiam sub paruis dimensionibus.

412. Haec ita velim explicata, si quidem dimensiones magnae et paruae, de quibus Philosophus in definitionibus rari et densi dicantur magnae formaliter, et formaliter paruae. Atque hac facta suppositione, raritas consistet in apertione pororum, ut haec materialiter fit, corpusculis scilicet interpositis in poros ipsos: non enim vacuum, etiam disseminatum, materialiter possibile admittimus.

413. Neque admitti patitur Aristoteles in praedictis definitionibus acceptis ut modo dictum est. Si rarum dicant magnae, et paruae non formaliter, sed tantum sensibiliter, aut quoad nostrum sensum, sicut de materia magna et parua dicimus (quem dicendi modum formaliorem reputo, ac praecisum conceptum raritatis, et densitatis exprimendum) non nihil variari debet, tamen probans explicatio; quae certe variatione postulat non Aristotelis sententiae benè accepi.

414. Ergo D. Divi probas a nobis absolute subscribenda haec est: in apertione pororum, et compressione stat formaliter, quod idem sensibiliter corpus absque villocatione, aut penetratione spatii occupet modo majus sensibiliter, modo minus; sed raritas et densitas formaliter in eo consistunt, in eoque stat formaliter, quod idem sensibiliter corpus absque villocatione, aut penetratione spatii occupet modo majus sensibiliter, modo minus: ergo raritas, et densitas formaliter consistunt in apertione, et compressione pororum.

415. Probatur major. Primo est ex iis dictis, quod pori, sive laxi, sive compressi tenuissimi sunt, et sensibus occulti: unde in utroque eventu corpus manet idem sensibiliter. Est 2° quod si laxantur pori, sive aperiuntur hoc ipso partes corporis magis inter se distant formaliter aliquantum; si vero comprimuntur hoc ipso, eaedem partes minus inter se distant, et hoc quidem absque villocatione aut penetratione.

416. Unde corpus sensibiliter idem occupat majus sensibiliter spatium eo hoc, quod aperiuntur ejusdem pori; et minus sensibiliter eo hoc, quod comprimuntur; sine villocatione, aut penetratione. Minor probatur: raritas et densitas formaliter in eo consistunt, in eoque stat formaliter, quod idem corpus habeat modo majores, modo minores dimensiones absque villocatione, aut penetratione; sed hoc stat formaliter in eo, quod idem sensibiliter corpus absque villocatione aut penetratione spatii occupet modo majus sensibiliter, modo minus: ergo.

417. Mdr. effundat in Axle sepius alegato, et in ipsa notione rari et densi. Dbat nj: qd. idq corpus haueat absq. vilocatione, aut penetratione modo majores, modo minores dimensiones, debet hic intelligi de eodq sensibili corpore, quambis sit etiq idq phali; et de dimensionibus majoribus, et minoribus sensibili, quambis phali eisdq; sed qd. hujusdi corpus haueat dimentiones ejusdi absq. vilocatione aut penetratione, stat phali in eo, qd. idq sensibili corpus absq. vilocatione, aut penetratione spatij occupet modo majus sensibili, modo minus: q.

418. Dt. nj, et maj. ê ratio: nj illud corpus qd. idq rarefieri; idq densari dicitur coram sensus ê idq, et ejus dimentiones idq sunt majores coram sensus, idq minores sunt: et deinde, si locatis poris in hoc nulla materia inundat, ut fieri potest sub. natali; dq corpus, quq dimentiones erunt phali eadq ac in compressione pororq: q qd. idq corpus &c.

419. Ex his facile deduces, introductionq corpusculorq in porq et illorq ab his expulsionq haud dici scire aiidend ad essentialq conceptq raritatis, et densitatis; raritas sigindo essentialq accepta consistit in sola pororq capitate, et densitas in compressione. Qd. autq corpuscula, dq rarescit corpus, ingrediantur, pertrudant verò, dq densat,

hoc certe proveniet non ex defectu essentiali raritatis et densitatis, sed ex rescitate rarum tangentium, quae penetrationem fugiunt.

620. Deduces iterum, quod rarum quamvis eandem habeat substantiae magnitudinem, dimensionesque easdem substantiales, ideo bene dicitur habere partes multas sub magnis dimensionibus; quia dimensiones raritatis sunt magnae sensibiliter ad dimensionem densitatis; et aliunde illa eadem substantia omnino potest esse realiter sub densitatis dimensionibus. Et circa densum aeque bene dicetur propter similem, tuis inversis rationem, ipsum habere multas partes sub parvis dimensionibus. Deduces tandem conformationem nostrae sententiae, et probationis cum reliquis testibus Aristotelis, et SS. Augustini et Thomae supra relatis pro eadem sententia.

Subsectio 3.a

Ab objectionibus vindicatur conclusio

621. 1.a in sententia nostra non designatur vera et propria raritas, sed in propria, et apparens. Probatur antecedens: quia non est vera et propria raritas, quae consistit in dimensionibus non vere et proprie majoribus, sed majoribus apparenter tantum sensibiliter. Confirmatur: quia in eadem sententia dabitur raritas quoties

inflant vicę folles, aut utres; tunc enim dant maiores sensibiliter dimensiones ventri ejusdem sensibilis corporis; sed hoc a se rarefacta vera et propria raritate nugari est. 88.

d22. Nego antecedens cum probatione; vera et propria raritas non agnoscitur aliquid, nisi differentia in ipsis dimensionibus in propria maioribus. Quod ex tractu rationis non maior haec difficultas, quam quod vera et propria Pictura ponit consistat in eo, quod non est proprie et vere hoc. Probationis maior cum sua etiam probatione negatur. Ea inflatio ita fit, ut ignotescat sensui diversum corpus, Aer scilicet intromissus: Unde tunc dant maiores sensibiles dimensiones, sed non ejusdem sensibilis corporis. Aliud, tumidos poros cavitates nimirum insensibiles introducit sive aer sive aliud corpus.

d23. 2a. posse spatium replere alienis corpusculis, vel manere vacui; sed hoc 2um non dicitur, et 1um dici non potest: quod nulla datur pororum capacitas, in qua consistat rarefactio. Probatur 2a. pars rarum: non sequitur, corpus rare-factum, plus habere materiae, quam densum. 2o. nullum corpus esse alio rarius, aut densius: quod enim differunt corpus quod rarum vocatur, et densissimum aliud ejusdem extensionis.

d24. 3o. non esse plus ponderis in uno, quam in alio corpore ejusdem extensionis; haberent si quidem partem mag. 4o. quod igni naturae sua rarius quam vis ipse acribissimus ileso habeat in se ipso corpuscula haeterogenea.

5.º, q.ᵈ rarefactioni rerum mãa ñ præfiniverit; nam corpuscula intromissa porum quoque suos habebunt corpusculis explebiles tenuioribus, et de his parum erit dicendum; et ita de alijs, alijsque corpusculis, et poris sine fine.

125. Ad 2.ᵐ nego cons., et sequelas omnes ex oposito deducat. Quia licet rarati pori alieni repleant corpusculis, corpus rarum ñ plus habet mat.; nam repletionem illam corpus rarum ex se ñ dicit, sed ea per accidens advenit essentiali compositioni corporis rarefacti. Et hinc differentia inter duo corpora, rarum scilicet, et densum equalis extensionis: illud densum ex se plus dicit mat. proprie, quam rarum illud.

126. Si vero corpuscula composititer in rari porum intromissa, rarum unum his corpusculis ñ habebit minus mat., quam hoc densum extensionis ejusdem. At malé infers equale pondus ex equa mãa coad extensionem; nam mãa eque extensa bené componitur cum gradu inequali gravitatis.

127. Itaque ad 4.ᵐ sequelam: suppositio, q.ᵈ ignis ex sua mãa, sive in statu suo naturali rarus sit, ñ propterea ad raritatem ejus supposita essentialiter requiruntur corpuscula, sed pori dilatationes, quam habebit ipse, si extra suum statum naturalem adden ... ; ut autem provideamus corpusculis ex mat. lege intromissis, dicendum judico, porum ignis ab illis occupari corpusculis, quæ ñ sunt pabulum igni oportunum; quæ proinde medio igne manent indiscussa. Ad 5.ᵐ dico, corpuscula aliqua posse rarefieri;

asero rarus, devenienda ee rarus ad minima, quae falsa realis non possint. Ecce tamen in nostra positum. 89.

128 3a. sequitur ex nostra sententia, hac rarescens ee dividenda in omnes sui partes; sed falsum est, ita dividi: ergo.

Dico 1o: partes corporis rarefacti solis aliquas dividuntur in sententia nostra; sed non est potior ratio, ut hac rarescens dividatur 2o. haec, quam 2o. illas partes; ergo omnes equali temperamento simul moveantur, et ebulliant: ergo.

129 2o: pars lactis ex rarescit, ita crescere cernitur, ut spatii occupet 8plo majus; sed hoc in nostra sententia fit per divisionem partium, et aliunde fieri non potest nisi dividantur omnes: ergo. Nego sequelam ad 1m. probatum ostensa metaphysice de divisione opposita unioni, qualemcumque partes supponantur habere inter se, ergo in ea, et equale temperamentum, quod inerat adjuncta probatio.

130 Ex rarefactione quae apertionem, pororum opposita non fit, quod pori aperiantur ubique corporis rarefacti; sed diversus hic in subiecto temperamentum, aut diversus effectus hac productus ab agente, in illac, potest ee ratio ut hac non illa pori habeant, ad usque haec partes a sibi contiguis dividantur interim aliis manentibus inter se ut antea. Nec aliud probat quod partes omnes simul moveantur, et ebulliant: quid enim probat, aut omnes unitas moveri, aut in ebullitione multas ee unitas?

131. 2.do Probari neq. ē pari 2.a neg. Quia nota lac (~~xxxxxx~~) fermentans n. dici rarefieri cond illas sensibiles vu llam cavitates, nec cond totum illud adeo magnum spatium spatij in effervescentia; sensib. nempe rarefactionis ibi denegan tibus, ubi id ~~sensib.~~ sentit nobis corp. augens dimensiones in predicto autem casu nulla ipse copia aeris ibidem introduc cum exponunt sensibus.

132. Di.a sequunt etiam hęc duo, si raritas consistat in apertione pororum apertionemq. subsequat corpuscule rum intromissio; 1.um q.d Corpus Dni dum rarefiunt species Sa cramentales sit n. tantum sub his, sed etiam sub corpusculis. 2.um q.d vinum rubrum dum rarefcit, deperdat multum ruboris; quem admodum deperdit q.do id est aqua diluit; sed experientia contra rium persuadet: q.

133. Resp.o neutrum sequit. Non 1.um q.a sicut pa nis et vinum rarefcunt in sent.a nra, q.um sit aut substa panis aut vini substa in corpusculis intromissis; sic rarefcunt species Sacramentales, quin sub corpusculis intromissis sit Corpus Dni. Q.d autem hic solet addi nimirum teneri Sacerdo tem ad caprandum asservandumq. in sacra pixide corpuscula emissa, dum species Sacramentales condensant est quidem adversariorum inanis cogitatio. Dic similiter, quidq.d sit de rarefactione caprandum esse, et observandum religiose aerem, qui tangit species Sacramentales

Non dij; q.ª corpuscula, quæ n̄ patent ad sensu, n̄ immutabunt sen- sibilis colores vini; immutabūt autē aqua, si quidē immisceatur ut sit in portione sensibili.

434. 5.ª Ob. si stet doctrina nra, n̄ superit ulla ratio ad respondendū his: cur intumescit caro, cui aplicatur ampulla, seu vitrea cucurbitas sursū dum ea sa absensam? Cur nucleo p.ʳ ignē condensato, fractus resiliat cortex ovi, valani, et similiu? Cur aquâ congelatâ disrumpat tecta, quæ tunc plena, tunc pbé erat operata? Cur fervescens et rarecens aquâ vapores emittat? Quo pacto ingrediantur corpuscula, quibus intra bombardā acenso pulbere tormentario fit rarefactio? Asumptū nego.

435. R. Ad. Rationes do, q.º petunt ordine. In 1.º casu rarescit caro prop calorem ignis, et in laxatos poros carnis ingrediuntur aeris corpuscula, quæ erant intra ampullam; ideoq.ᵉ acendit caro ut spatiū occupet desertū à corpusculis. In 2.º, et 3.º casu fractus resilit cortex, tecta quæ distinguit, n̄ q.ª desint in interioribus corpuscula replentia, sed q.ª temperamentū ad perfectū suarū ptiū conformationē deuitum cortici deficit ob nimiū calorem summaq.ᵉ siccitatē, tectisq.ᵉ q.ª deficit ob parē siccitatē, et frigiditatē.

436. Da. omni immersū ovū in aqua ad ignē exponi, da, tectū oleo impleri, et glaciari oleū, ut sepe audit, etiā operculo bene composito tunc

comes qui n̄ rumpit, ejusque densato nucleo; tunc n̄ frangunt testa: quia ex nuclei densatione aut liquoris male inferret defectum corpusculorum, et inde distructionem ad vitandum vacuum.

137. Adde glaciari aquam in testa sine operculo, et tunc quoque testam pervium aliis corpusculis sepe distingi. In 1.º eventu assero dari alia corpuscula minus levia, quae poros aquae rarescentis dpleant; et ascendentes vapores esse partes aquae nimium leves: n̄ quod inde bene deduces, n̄ sequi realem ad rarefactionem intromissionem corpusculorum in poros. In casu postremo n̄ est immorandum cum poros haveat omnes corpus ejus solidissimum; et aliunde mitet tenuitatis corpuscula propemodum infinita p.x aerem, terram, aquam et sanguinem.

138. Solvitur ex alia, hoc observa tamen. Varias densitas stare per spatiali raritate, per densitate spatiali: nempe raritas per locali distantia, sive partium ubicationibus distantibus in apertione pororum; densitas per locali partium approximatione, sive ubicationibus stantibus in pororum compressione. Densitas radicalis (paris raritas) stat per entitate ad cujus exigentiam ponitur spatialis densitas.

139. Rarefactio, et densatio videntur designare actiones terminatas sive immediate, sive tantum mediate ad raritatem, ad densitatem; cum ergo raritates, et densitates causales, et effectivae, interdum tantum usurpari solent

p raritate et densitate formalibus imo dunt p radicalib. et Prs 91.
radicali, et p effectiva mediante raritate videtur S. Thomas ad hun
sensum rarefactionem, dum asseruit in 1.o de generatione lect. 10, rarefactionem
non esse alterationem, et fieri 2.a transmutationem passibilium qualita
tum. Intendit rarefactionem ita acceptam esse motum ad qualitatem; non
vero esse motum ad qualitatem, sed ad ubicationem, si accipiatur pro actio
ne terminata immediate ad raritatem formalem.

440. In eundem insuper finem
notabis alia. 1.o quod sicut se habet qualitas ad intensionem in se maiorem
vel minorem, ita quantitas ad dimensionem sensibilem earum maiorem, vel minorem:
quoad alia tamen non bene procedere comparationem; ut si dicatur, quod sicut
qualitas est in se maior in maiori intentione, et in se minor in remis
sione, seu minori intentione; sic quantitas in rarefactione est in se
maior, atque in se minor in condensatione.

441. Nec favere credas huic
2.o comparationi D. Thomam citatum; exponi namque debet philoso
phice de maiori sensibili quantitate earundem partium, non vero de maiori
in se. 2.o magnum et parvum in formali extensione non esse
contraria circa quantitatem, sicut frigus et calor in gradibus
oppositis contraria sunt circa idem subiectum, etenim quantitas non est in se
differens ad maiorem in se et formalem, vel minorem extensionem; subiectum autem
esse potest indifferenter ut frigus haveat vel calorem illum.

442. 3.o corp

nãa sua rarius ñ pinde perfectius esse corpore minus raro, aut ñ raro ex nãa sua; haud rarit^as unde dmendet^ur; hoc quoq^e densitas. Videt^ur illa divinæ inmensitatis emulatri, hæc Dei dissiverat; imo densa adamat ipse densissimus quibus raris ñ p̄cedit? D.^o hic ñ agi de corpore Cœlesti; de ipso enim speciali est dificultas alio pertinens, sit ne ipsum capax raritatis et densitatis. O.^o demiq^e in hac disp.^e intelligi nomine maæ illa entitas corporea, de q.^a dicit^ur ocupare modo majus modo minus spatium. Et hæc sunt tandem quæ de generaone et corruptione accidentali oportuit hic tractasse.

Liber 2.us

De generatione et corruptione accidentalibus [illegible] digo substantialibus.

P.^x accidentalis generaones et corruptiones pasæ ipsa nãa viæ ad substrales, quas deinde exegirit. Nos sequentes naæ ductum post traditam expli caone accidentales, jq in posterum substrales explicabimus ñ

minus citu dignas et jucundas Auditori mag. Hic tradentur separatim generatio et corruptio. Quibus etiam subsequentia, quae substantialem generationem et corruptionem praecedentia adjungentur. Quaestionibus interim excitatis circa hoc aliqua responderimus.

Sectio 1.a

De generatione substantiali in genere et in specie.

Subsectio 1.a

Plura circa generationem substantialem in communi, seu in genere.

1\. Tales varios deprehendit in explicando substantialem generationem, si consultas P.P. Conimbricenses lib. de generatione cap. 4. qu. 9. Sed eam Authores explicationem praecaliis conantur illustrare, quam desumunt ex 1.o de generatione cap. 4. text. 23. nempe: mutatio totius in totum, nullo sensibili remanente in subiecto eodem. Post diversas tamen expositiones tentatas in ipsa manet definitum;

et ɔcludi solet ab Authoribus, n̄ ita ēē tradit, ut ɔveniat omni generationi subs̃tãli etiā ex naalibus.

2. Itaq. substantialis generaonis alia ponitur explicatio. Cū supposito, q. ex ɔmuni loquendi mdo venit hic sub nomine substantialis generationis generatio ɔpositi substantialis, hæc sit ejus definitio: pductio subs̃tæ pendens essentialiṫ à subto presupposito. Hi tmi nobis jā sunt notissimi. Non exigit posita definitio transmutationē subti de una ad aliā fām; n̄ exigit ɔversionē ēē: neqe potest absqe alio et alio generatio sit explicata; si nimirū n̄ precedat talē subtū ad fām genitā; aut si precedat utiqe, sed absqe ulla fā ut potest supernaalē; vel si precedat cū fā n̄ amittenda, sed subordinanda.

3. Occurrit 1° dubiū circa tmū n̄ totalē (hunc ɔstat ēē ɔpositū) sed quidē fālē generationis substantialis. Ad hoc Thomistæ Doctor Amicus et Conimbricenses defendunt, ejusdē tmū ēē solā fām: nā fālis tmus generationis ē id, raoñe cujus genitū ex pre sua evadit simile generanti, et q. respondet fām generantis actibẽ sumptæ; hoc autē ē sola fā.

4. P.P. Hurtado, Oviedo, et Peinado tenent, esse unionē et fāz; nā fālis tmus generaonis ē id, pr. q. tmus totalis ɔstituitur in ēē tmi totalis; ɔstituitur

vero compositum substantiale vir esse res totalis non substantialis generatio nis ergo per se terminus, qui per se unionem. Asserit P. Alphonsus, esse sed quia nisi quia sola generatio unionis est absolute generatio compositi; sicut sola productio unionis est absolute productio compositi.

5 Nobis dicendum est cum sententia communi terminum, tum formalem generationis substantialis esse illum, vel illas singulas partes compositi substantialis, quae per educationem producuntur. Ratio dicti: quia formalis terminus generationis est id, ex cujus productione deribatur in compositum denominatio generati; sed ex productione illius, vel illarum partium singularum compositi substantialis, quae per educationem producuntur deribantur in ipsum compositum denominatio generati: ergo.

6 Contra 1. sententiam est, quod non possit explicari, quo modo anima rationalis sit formalis terminus generationis hominis. Et contra ipsius rationem est, quod illa ratio locum non habet, cum generatio est a principio equiboco; tunc enim genitum non evadit simile per generationem principio generanti in sua specie proprie considerato; quae similitudo intendi videtur in dicta sententia. Sed 2. sententia id ipsum reproducatur, quod objiciebatur 1. Est contra ipsius rationem, quod etiam materia 1. probat inde formalis terminus generationis.

7 3. vero asserit, et nobis est amica, si asserat, sufficere generationem unionis, ut compositum denominetur generatum. Hoc contra dicit, et alterum tradit, si asserat, compositum non posse denominari gene

nat. a generatione formali alicujus ptis.

8 Paritas, quam ejus ratio induit, ex nobis est, quod sicut sola productio unionis est productio compositi, quatenus ea productio connectionis essentialis cum existentia compositi, et similis connectionis non est mera productio alicujus ptis compositi; ita est de ratione generatio unionis quatenus non sola ipsa est connectionis essentialis cum existentia compositi, sed est ipsa, et est quoque generatio formae talis connectio; ergo praeterea non sola generatio unionis est generatio compositi; sed ipsa satis est, ut in composito denominet denominatio geniti, et similiter satis est generatio formae.

9 Occurrit hic aliud dubium, utrum scilicet ultima dispositio ad formam substantialem intelligi debeat prior natura ad ejus existentiam, sive ad introductionem formae in materiam. Asserimus, debere intelligi, et rationem designamus istam. Id, vi cujus agens naturale est prior natura proxime determinatum ad productionem formae, intelligi debet prior natura ad ejus existentiam formae; sed dispositio ultima ad formam est id, vi cujus agens naturale etc. ergo ultima dispositio etc.

10 Hinc infertur, ultimam dispositionem ad formam obtineri non posse vi actus ejus, sive actualis productionis formae. Objicieretur eodem modo se habere in produci et in corrumpi; sed actio, qua expellitur ultima dispositio ad formam, est actio, qua expellitur forma: ergo actio, qua producitur ultima dispositio ad formam est actio, qua forma producitur: ergo ea dispositio non potest intelligi prior natura

ad fꝛã. siue ad fꝛã productionẽ.

11 Distinguo mi. actio, qua expellitur ultima dispositio, est mediate actio, qua expellitur fꝛa; ideo: est immediate; nego mi. Actio expulsiva dispositionis ultimæ ad fꝛã ligni v.g. est actio productiva dispositionis ultimæ ad fꝛã ignis; illa autẽ nõ ẽ immediate, sed mediate tantũ expulsiva fꝛæ ligni: eteni expulsiva est hujus fꝛæ, quatenus destruit dispositionẽ ultimã, q̃ qua connectitur fꝛa ligni.

12 Iterũ objicies: fꝛa substantialis ideo est limitata, et hæc numero, q.a educitur ex mãa sub his potius, quã alijs dispositionibus; sed actio agentis atingit fꝛã ut limitatã: ergo atingit, siue producit nõ solũ fꝛã, sed dispositiones ad ipsã fꝛã: ergo dispositiones nõ inteliguntur pro priori naẽ ad ipsã existẽtiã fꝛæ. Maior objectionis, quæ falsa ẽ aperte de fꝛa nõ mãali, nõ quoque est de fꝛis substantialibus etiã mãalibus: nã fꝛa quævis substantialis limitatur, et est hæc num. ex suis intrinsecis prædicatis ut sæpe monuimus.

13 Aliud occurrit d.o, nimirũ an dispositiones, quæ præcedunt naa ad ipsã fꝛæ productionẽ, similiter præcedant ad (~~[illegible]~~ ut) conservationẽ fꝛæ. Contra P. Peyrado, et alios negandum est cũ P.P. Hurtado, Ouiedo, alijsq.ue Ratio, qd est radix physica accidentiũ expositiuũ positi: ẽ in 2.o et sequentibus instantibus suæ existentiæ conservat eadẽ accidentia, quæ prorsus ipsã fꝛã existebant pro priori naẽ producta ab agente

extrinseco ante 1.m suæ existentiæ.

14 Objicies 1.º: forma exig. in conservari dependere a dispositionibus: ergo dispositiones non præcedunt exig. ad suam conservationem. Distinguo antecedens: dependet a dispositionibus ut dispositionibus ad conservationem nego: ut proprietatibus suis, concedo. Deinde nego consequentiam: quia dependentia ab alio potest esse a posteriori et sic forma pendere potest a suis proprietatibus ut talibus.

15 Eadem accidentia e specialia compositi quamvis disponantur suæ productioni 1.º, atque ad hanc se habeant a priori naturæ; respectu tamen conservationis suæ non se habent ut dispositiones, sed ut proprietates suæ, quæ ab ipsa conservantur in sequentibus instantibus ad 1.m ejusdem suæ productionis: proindeque in instanti 1.o conservationis suæ debent posse intelligi pro posteriori naturæ ad formam ut pote causam conservationis earum.

16 Objicies 2.º: sicut ad exigentiam dispositionum introducitur forma, sic ad ipsam exigentiam conservat.; sed propter 1.as dispositiones præcedunt ad suam introductionem: ergo ad conservationem debent præcedere propter 2.as conservat.: etiam defectu dispositionum forma deficit a materia: ergo eadem sui conservationem a priori dependet a dispositionibus.

17 Nego majorem objectioni. Debuit aliquid præcedere, ad cujus exigentiam forma introduceretur, proindeque introducitur ad exigentiam dispositionum præcedentium. Cæterum ubi semel

produci formā suę ipsa exigit conservationem: ideóque ut conservet, non de-
quirit exigentiam dispositionum. Conservationis cóque nego: quia deficere nequit
potest ex defectu illius, quod quia pendet à posteriori: quemadmodum materia
1a. deficeret ex quantitatis defectu vel ubicationis suę.

18 Ratio est, quia observan-

dum est, formā substantiali tamquam à physica radice conservari in 2o. et
instantibus reliquis suę existentię accidentia illa, quę positivè, atque
per se precedunt ejusdem formę generationem. v.g. in igne calor in 8o.
præsessit positivè, et per se ad 1am productionem formę ignis; ideóque calor
conservatur in reliquis instantibus ab eadem formā ignis tamquam à physica
radice. Observandum deinde, quod licet formā ignis non sit pro quovis ins-
tanti radix physica in actu 2o. nunc illius caloris, semper tamen
est radix physica in actu 1o.

19 Objicies 3o.: forma salte prout unita materię

causat à materia omne in produci, quę in conservari: ergo etiam in conservari
presupponit forma materiam ut potentem proximè causare. Sed materia ut
potens proximè causare dicit non tantum entitatem suam, quantitatem
et omnia accidentia, sed accidentia quoque dicit propria formę:
ergo forma in conservari presupponit ex parte materię propria ipsius formę acci-
dentia: ergo hęc precedunt necessario ad formę conservationem.

20 Concessis reliquis,

nego minorem subsumptam loquendo de materia in instanti ipso conserva-
tionis formę; illamque concedo loquendo de materia in instanti 1o. produc-

tionis formae. Utique ut materia intelligatur proxime potens causare materialiter formam, requiritur, quod intelligatur determinata ad formam; non vero intelligitur ad formam determinata in prima formae productione nisi ratione dispositionum praecedentium. Contra in instanti corruptionis intelligitur determinata illa ex hoc praecise, quod materia formam habuerit in instanti, et pro priori naturae instantis realis sequentis destructionem formae non intelligatur.

Subsectio 2.a

Circa generationem substantialem diversibam.

21 Tradita ad quamcunque specie generatio diversa existit diversiba, fuit ductio. Ductionis principia intrinseca dedimus agentes de corpore naturali in fieri. Nunc ductionis haec datur communis explicatio: mutatio seu transitus rei unius in aliud sub aliquo tertio communi. Explicationem fere omnes admittunt, non tamen omnes eodem modo intelligunt.

Ex data explicatione multiplex ostenditur ductionis discrimen a generatione qua praecise tali. Est 1.us quod ad ductionem physica requiritur mutatio; haec autem non requiritur ad praecisam generationis conceptum.

22 Est 2.us ad ductionem requiri, quod tam formalis, quam

sit quid positivum; hoc (...) tamen non exigitur ad generationem, etiam dum sit mutatio physica; patet enim hoc in mutatione aeris de non lucido in lucidum. 3um est, quod ad generationem, quae est mutatio physica, requiritur 3um commune esse substantiam tum formalis ad quem in generationibus physicis de facto existentibus; ad conversionem autem non requiritur, etiam loquendo de conversionibus etiam de facto existentibus, quod 3um commune sit substantia tum formalis ad quem; patet hoc in conversione Eucharistica, in qua accidentia panis non sunt substantia corporis Christi Domini, quamvis ipsa sint 3um commune in tali conversione.

23 Igitur ad conversionem haec tria exiguntur. 1um quod sit mutatio inter terminos positivos; etenim a carentia ad rem, sive a re ad ejus carentiam conversio non datur: si quidem non datur mutatio rei in rem absque termino positivo a quo, et termino positivo ad quem. 2um quod detur 3um commune. Ratio: nam si nihil positivum praecedentis compositi maneat in termino ad quem, res non convertitur, sed annihilabitur, vel substituetur penitus alia in locum ipsius.

24 Id autem, quod fuit tum a quo, et perseverat intra ad quem est 3um commune conversionis. 3um, quod detur incompatibilitas, sive oppositio aliqua, erga 3um commune inter terminos conversionis. Ratio est: quia desitio rei unius et positio alterius, ut conversionem deveniant connectionem dicere aliquam, quae non potest oriri aliunde nisi ex incompatibilitate circa 3um commune.

25 Praeterea dicitur, frigidum in calidum converti; calidumque non dici converti in album; in eodem licet instanti calorem retinuat, et producat albedo in eodem pre subiecto. Et videtur ex predicta ratione incompatibilitatem ejusmodi debere esse physicam sive fundatam in natura ipsa rerum; non autem sufficere moralem et extrinsecam incompatibilitatem provenientem v.g. ex sola voluntate Dei determinantis efficaciter, unum desinere incipere alterum. Oriuntur sunt in compatibilitate morali P.P. Cardinalis de Lugo, Lince, et alij.

26 Conversio dividitur in effectivam, et formalem. Effectiva est actio, ex cujus positione sequitur conversio formalis; actio v.g. qua producitur forma ignis in materia prehabente formam ligni, quatenus hac actione posita sequitur conversio ligni in ignem. Formalis est transitus ipse, aut mutatio unius rei in aliam sub eodem 3.º communi. De hac potissimum hic agitur. Conversio formalis solet dividi in physicam et moralem, non tamen conveniunt authores in explicanda divisione ista.

27 Alij docent conversionem esse physicam, quando termini sunt physici, v.g. quando ligni conversio in ignem: esse vero moralem dicunt, quando termini morales sunt; v.g. quando subditus convertit, seu transit in superiorem. Docent alij conversionem esse physicam, cum termini formalis ex natura rei componunt causam 3.um

Communes, morales autem esse, quando tantum morales, sive ab extrinseco ponuntur. Interea nobis est dicendum, divisionem illam stricte non esse; neque moralis conversio non est conversio stricta.

28 Alia est divisio conversionis formalis in substantialem et accidentalem. Accidentalis est mutatio unius accidentalis in aliud accidentale, v.g. frigidi in calidum. Substantialis est mutatio substantiae unius in substantiam aliam. Et dividitur substantialis in partialem, et totalem. Totalis dicitur, cum nihil manet substantiae termini a quo v.g. conversio Eucharistica, in qua panis substantia tota destructa, panis conversio in corpus Christi Domini.

29 Dicitur partialis quando manet aliquid substantiae termini a quo v.g. conversio ligni in ignem, in qua manet materia prima, quae est partialis substantia ligni. Dividitur etiam conversio substantialis partialis in materialem scilicet, quae transmaterialisatio appellatur, et in formalem, quae dicitur transformalisatio. Quod ad (?) materialis ista conversio, quando termini a quo, et ad quem, qui conjungerent eidem tertio communi, essent materiae; dabitur illa formalis conversio, quando ejusdem termini essent formae.

30 Nunc soluta rogantur. Primo an actio conversiva specificativa accepta sit essentialiter conversiva? 2° an tertium commune conversionis debeat esse subjectum? 3° an in conversione Eucharistica

3.m Omne sit intrinsecum per physicam unionem non solum tantum formali
ag. sed tantum etiam formali ad quem. 4.o an 3.m Omne debeat
esse intrinsecum termini ag. et ad quem, per identitatem specificam. 5.um
an requiratur ad conversionem destructio termini ag. et productio
termini ad quem. tribus prioribus quaesitis respondeo negative.

31 Responsio

ad 1.m ex hoc satis probatur, quod actioni, qua producitur forma ignis
v.g. essentialiter accepta per accidens, et extrinsecum est, quod forma lig-
ni praefuerit in materia, aut quaevis alia forma: quod extrinsecum, et per
accidens est tali actioni essentialiter sumptae, quod forma alia expellatur,
ergo quod sit conversiva. Hoc probatur in terminis, quod ex suppositio-
ne praecedentiae formae ligni in materia talis forma sit expellenda:
etenim actio, qua producitur forma ignis essentialiter accepta suppositio-
nem illam non exigit.

32 Responsionis ad 2.m ratio est hujusmodi:
accidentia panis non sunt conversionis subjectum in conversione
Eucharistica; sed sunt 3.m Omne. ergo. Maior probatur: quod
est subjectum conversionis denominatur conversum; sed accidentia
panis in conversione Eucharistica non denominantur conversa;
non enim dicuntur accidentia panis conversa in corpus Christi. ergo.

33 Sed ob

jicitur, quod mutatur per conversionem est subjectum conversionis; sed
3.m Omne per conversionem mutatur: ergo est subjectum conversionis.

Probat m: q.d p.x conversionem mutat, et devet in utroque termino conversionis; sed solum 3.3 est in utroque termino conversionis: ergo ipsum p.x conversionem mutat.

34 Objectionis m.r distinguo: q.d p.x conversionem mutat ex hoc in hoc, est subiectum conversionis, concedo: q.d p.x conversionem mutat ex hoc ad hoc, nego m.rem et distinctam m.m vice versa, ad probationem ejus m.r distinguo: q.d p.x conversionem mutat ex hoc ad hoc, et devet in utroque termino conversionis, concedo: q.d p.x conversionem mutat ex hoc in hoc, nego m.rem

35 Est quidem conversio mutatio rei in rem, calidi v.g. in frigidum, ligni in ignem, substantiae panis in corpus Christi Domini; est enim mutatio et ex hoc ad hoc, sicut videlicet ex forma ligni ad formam ignis, ligni de calore ad frigiditatem. 3.3 commune mutatur ex hoc ad hoc, non tamen (in hoc) ex hoc in hoc, proveniat utroque non accipit denominationem conversi, neque est conversionis subiectum. Deinde mutatum ex hoc ad hoc, non autem mutatum ex hoc in hoc, devet perseverare in utroque termino; ut posita exempla persuadent.

36 Responsionis ad 3.3 est ratio: si ea unio daretur, accidentia Eucharistica non essent absque subiecto substantiali; reciperentur enim in corpore Christi Domini, cum physice unirentur; sed absurda est sequela: ergo in conversione Eucharistica 3.3 commune

n̄ ē intrinsę p.ᵃ phicę unionę &c.

37 Instab: si albedo panis v.g. phice unita corpori Xpti Dni, hoc a tali albedine denominaret album, sicut denominat a propria albedine; sed absurdum ē, corp.ᵘˢ Xpti denominari album ab albedine panis: ergo et absurdum est id, unde hoc sequit. Resp. Dnis. M. ē: g.ᵃ corp.ˢ Xpti Dni capax ē denominationis albi et albedo panis potest tribuere illam denominationem; ut autem eā tribuat, solum indiget unione phica cum subiecto.

38 Sponit: unio accidentium panis cum corpore Dominico est informativa, sed sacramentali, et velut hipostatica recepta sliciter in accidentibus ut Xpti corpori ut puro termino intrinsico annexa: nulla ergo ē probatio a nobis, posita. Negandum est ans: nam si daret ea unio et quidem informativa, tenerem respiceret corp.ᵘˢ Xpti Dni ut purum tm intrinsecum, ipsumque siquidem perficeret.

39 Notabis hic, q.ᵈ licet tali unio phica n̄ det dat tamen phica oppositio coad illa accidentia, quæ sunt 3.ᵒ Comune inter substantiam panis et corp.ᵘˢ Xpti Dni; tenemus substantia panis cum accidentib.ᵘˢ illi unita, quantitati n̄ posset eē penetrativa cum Xpti corpore similiter quanto: Unde conficitur, q.ᵈ ejusdi corp.ᵘˢ sit intime presens accidentibus panis, abēē

deret panis substantia, sicut quantitas panis utique etiam abesset nisi miraculose conservaretur, quemadmodum conservantur miraculose alia accidentia.

40 Igitur ad 4.um dicendum est, 3.um commune debere esse intrinsecum per identitatem inadaequatam utrique termino totali. Probatur: terminus totalis a quo est compositum praecedens, et terminus totalis ad quem est compositum subsequens; sed 3.um commune conservare debet compositum utrumque: si quidem aliter nil compositi praecedentis manebit in subsequente composito: ergo debet 3.um commune esse intrinsecum etc.

41 Ad 5.um dicendum, requiri destructionem termini totalis a quo et productionem termini totalis ad quem: neque aliter non daretur mutatio unius compositi in aliud compositum. Cum tamen ista requirantur, invenire deberetur conversionem destructio termini formalis modalis a quo, productioque termini formalis modalis ad quem; quia quoties possit indestructus manere terminus formalis absolutus a quo, et posset quoque praeexistere productus terminus formalis absolutus ad quem: his enim duobus posterioribus datis, stabit adhuc mutatio compositi unius in compositum aliud.

42 Inquires hic 1.o, quisnam sit terminus formalis modalis ad quem conversionis Eucharisticae; cum non sit ipsa nova unio physica accidentium cum corpore Christi? Respondeo, esse praesentiam intimam talium accidentium cum praedicto corpore. Inquires 2.o: cum talis praesentia sit accidens, ergo

pacto dicitur conversio Eucharistica transsubstantiatio?

43 Resp.°

ut significetur, substantiam panis totam totam desinere esse sub acci=
dentibus, sub hisque incipere esse substantiam corporis Christi
Domini, conversio illa à sancta Catholica Ecclesia convenienter
propriè, et acceptissimè appellatur transsubstantiatio. Hoc autem
neque impedit, actionem illam esse in se et entitative (accidentalem)
accidentalem; neque philosophicas destruit opiniones ex ipsa
bene federaviles. Hic super rebus latè et variè theologi
in tractatu de Eucharistia.

44 Libet nunc observari, definitionem praelectam generationis substantialis positam supra benè
quadrare in generatione communibus substantialibus, ut ista naturaliter
accidit. Affectio haec est mutatio totius scilicet substantialis,
sive compositi naturalis in totum substantiale nimirum, seu composi=
tum aliud naturale. Et per hoc sufficienter secernitur ab alteratione,
in qua manet prius totum substantiale.

// 45 Diciturque nullo sensibili
// remanente, non quia destructo priori composito substantiali, omnes
ex ipso qualitates, et accidentia destruantur, per quas ipsum sen=
sibilis fabat, ut Thomistae contendunt, quorum sententiam, et
rationes infra impugnabimus; sed ita dicitur, quia est princi=
pijs intrinsecis, (compositionem naturae, factis per accidentia)
** composita praecedentis, factis per accidentia,

sensibilibus, alia destruund q.^x generaon^z nobi dpa fixi; et q. e cyg. manet, ut manet quids ma^a, hoc n eser cex ut subg ejusg fngi sed alzius nobo pducas. N° 0.

46 Unde ita

fit mutatio in generaone duersiva substaali, ut (nullig) substaale nil opositi corrupti q.^a hujus accidentia saeg sensibile remaneat in genito sanguig subg idg. coad tig substaalg in ipso receptg. Si vero inventy Arlis fuit, q.^d thomistg opinand, in quo ting addita est illa particula ut subto eodg? su ficeret certe dixisse, nullo sensibili remanente.

Subsectio 3.^a

Generatio viventium.

47

Productio substaq viventis dpenden eeentialg a subto presupposito recta videt explicatio generaonis viventig coad viventia nimirg, qui in creatis generari dicunt; et qui generatio viventis stat q. qualibet viventis pductione á causa qualibet naalg operante. Sed lata est acceptio ista, dprehendens quoque viventig generaong ex parte.

// Stricta ē illa, iuxta quam viventis generatio definitur: origo
// viventis à vivente, principio vitæ juncto, in similitu
dinem naturæ.

18 Strictior adhuc alia ē acceptio, iuxta quam sic acci
pitur generatio viventis, ut primæ definitioni adjungatur,
quod origo sit à vivente operante per cognitionem. Et in usur
patione ista ad solam generationem viventis cognoscitivi restrin
gitur viventium generatio; cum vero dentur viventia etiam
non cognoscitiva, proprièque ista generent à principijs eorum
principijs etiam non cognoscitivis, dicendum ē per acceptionem illam
strictiorem non excludi à conceptu propriè generationis vitalis
generationem viventis non cognoscitivi, et à princi
pio non operante per cognitionem.

19 Itaque tamquam communem
ni generationi viventis erit à nobis explicanda præmissa
definitio stricta, quam ex Aristotele, S. Damasceno lib. 1. ortho
doxæ fidei cap. 8. et D. Thoma 1. pte. qu. 27. arti.
2. admittunt, et explicant Philosophi, et Theologi. Po
nitur origo non vero causalitas, nam stat propria gene
ratio vitalis absque causalitate, ut patet ex divini Verbi
generatione æterna, quæ cum non sit exercitium causæ, ipsaque
ē causalitas: vitalis quia generatio quæcumque licet debeat
esse origo, non tamen omnis debet ēē causalitas.

Deniq. eē origo, quo nomine hic deno
tat verus influxus, sine quo (ngnoxit) dari n̄ potest gene
|| ratio. Ponit viventis à vivente, ut significet tā princi
cipiū generaonis quā hujus trm̄ debere esse viventia ipsle
ba distincta. suposita. Id circō n̄ spectant ad vitales ge
nerationes actiones illæ, quæ seu n̄ pbeniunt à principio
vivente, seu n̄ habent pro vivens aliq. ipleq.

51. || Ponit deinde
|| principio vitæ conjuncto, vel à principio conjuncto; p. quæ &
signat, aliquid substāale principij generantis debere in
trinsecè manere vi generationis in genito. Sic ma
net in divino filio nāa eadē æterni Patris; sic in huma
nis manet nāa primi=genita, ex q. ipsis corpus
geniti, pueratq. in Parentibus. Ob defectū hujus pductio
Angeli n̄ ē generao vitalis; n̄ enī manet in Angelo
aliquid principij sui vitalis nimirū Dei, intrinsecē ipsi
Angelo. Dic similiter de pductione Adami facta à
Deo.

52. Ponit deniq. in similitudine nāæ, quæ n̄ eodē
mdo explicant à D. Doctor, inhæreneq. ipsa verba
theologicæ dificultatē gravissimā; cur scilicet pductio
Verbi divini sit generatio; n̄ autē sit pductio Spi
ritus Sancti? ex multis disurrendis vijs una ē Patris

Suñiga quę innuunt cõmuniter Recentiores nri pro
pter difficultate Theologia explicanda. Docet citatus
Author p.x illa verba significari, tm genitũ debere
ẽẽ simile principio generanti in nãa productiva im
manenti, sive in pot.a ad producendũ vitalit tm aliquid
substaalẽ viventẽ.

53 Hinc, ait, persona 2.a Trinitatis
ẽ filius; q.a virtutẽ hr immanenti productivã alicuius
personę, ẽq.e similis Patri in nãa fœcunda. Spiri
tus vero Sanctus ñ ẽ filius primę, aut 2.e processionis,
neq.e ejus productio ẽ generatio; q.a ñ hr illã virtutẽ.
Hęc ita invenio relata, quę licet ñ multo videant di
gesta, sufficiunt tamẽ in presenti. Mitto quęcumq.e
alij docte excogitarint et acute. Hunc ex Theolo
gico viridario surculũ inseruisse hic, sat ẽ. At in
doctrinã istã occurrit mulus infecunda proles ex
Asino et Equa. Ipseq.e dissimilis in nãa Parentib.
verba quoq.e definionis ultima quasi Dexit ferrato
(calce) calce. Ad utrumq.e tamẽ sic respondeo.

54 Dico
ad 1.m Muli fecunditatẽ constare ex historijs, Theophrasto
narrante Mulos in Asia ñ ẽẽ steriles; et hinc ẽẽ
p.x accidens, q.d in Europa speciẽ propagare ñ soleant,

cum remota saltem soleant fecunditatem. Dicitur ad 2um Mulum esse in natura similem Parentibus collective; sicut enim in principio generante Asinum invenitur, et Equam, ita prolem partim esse Asinum, et partim Equum, refertque Mulum utramque sui principii naturam.

55\. Et in generatione vitali, ubi quid praeter naturam, aut praeter communem ordinem naturae fiat aliquid prolis similitudinem Aristoteles non requirit, praedicatum Muli exemplum ipse attingens 7. Metaphysicae cap. 8. Alia quaeque tradita ratio, videlicet generationem vitalem ex vi sua afferre per se similitudinem in natura prolis cum Parentibus quamvis per accidens non ita semper eveniat, et inde Mulus neque sit Equus neque Asinus; neque Leopardus aut Leo sit aut Pardus.

56\. Superest alia difficultas; quod nimirum pacto exigat similitudo in natura, cum sufficiat natura eadem realiter in generante, atque in genito; ut certum ostenditur ex generatione Verbi divini: natura vero similis distinctam realiter dicitur ab ea, cui est similis. Pro solutione duo sunt distinguenda: aliud, naturam geniti similem esse naturae generantis; aliud, genitum esse in natura simile generanti. Non quidem requiritur ad veritatem generationis vitalis, quod natura geniti sit naturae generantis similis; ideoque non exigunt naturae realem distinctionem.

57 Requiritur utique quod genitum et generans distincta realiter sint; et sic erunt similia in natura, sive in habendo naturam eandem, quamvis natura uniusque sit realiter eadem: quemadmodum duo extrema realiter distincta erunt similia in albedine, quamvis eadem sit realiter albedo utriusque.

58 Dices: Pater et Filius divinus sunt idem in natura: ergo non sunt in natura similes. Distinguo consequens: ergo non sunt in natura similes similitudine naturae ad naturam, concedo: similitudine unius habentis ad alium habentem, nego. Quid remanet, ad vitalem generationem sufficere praeter reliqua convenientiam specificam in natura et ista est summa convenientia in natura, potens inveniri in creatis; non autem requiri ad generationem vitalem ejusdem convenientiam, cum sufficiat quoque natura in generante, et genito realiter eadem; et ista maxime adhuc convenientia reperitur in divinis.

59 Nota diligenter, similitudinem in natura debere haberi ex vi originis, seu modi procedendi, principio vitae conjuncto; et hoc in creatis esse per aliquam substantialem generantis; quae virtus seminalis dicitur. Haec apud nostrum Losada ita describitur: peculiaris instrumentaria virtus naturae ex proprio munere determinans ad propagationem viventis. Ergo ideo sic habet similitudo in viventia

cognoscitiva tunc generans dicitur Parens, et in eam denominatio filiationis refunditur. Fit V.

60 Ex modo procedendi ab Adamo Eva non debuit evadere ipsi in natura similis: etenim Deus equè potuit ex Adami costa attenta hujus naturae virtute, sicut Evam, ita Leonem exprimere;

61 Ideirco neque fuit Eva Adami filia, neque propriè ipsi genita. Quia vero Parentes et filij non appellantur nisi viventia cognoscitiva; inde licet vera sit plantae ex planta generatio vitalis, praedictis denominationes ipsis non tribuuntur. Fit 2º: tunc genitus est filius ejus, cujus fit, vertus vel principij illud conjunctum. Propterea quis ex Ovis, tamquam seminali virtute generantur pulli, filij sunt Avium, quae pepererunt Ova ipsa, quambis eisdem Ovis Avis alia incubuerit, pullosque exclusit. Et hinc doctrina ad alios quoque casus.

62. Supersunt
63 nunc aliqua. Primò in creatis uterque Parens concurrat ne, et quo modo ad generationem prolis. Dubium esse non debet, Patrem efficaciter concurrere, quambis non immediatè sed mediatè tantum in foetus animatione. Non immediatè; nam foetus animatur, Patre etiam longissimè absente, vel etiam mortuo. Mediatè ergo, nam communicabit

ex sua substa, cujus mat vitæ deservit, ut constituat em=
brio, et tandem foetus animet.

63 De Matre tamquam certum invenitur apud P. Losada, passive ipsam currere, san=
guinem ministrando pro mat. foetus; consequenter que præsta=
re dicursum actibus saltem remotum. At verò propria vir=
tute seminali activè, seu effectivè concurrat ad foetus
organizationem, animationemque sub dubium cadit.

64 Alegant,
quasi negent ipsi cum Arle plures Phi, atque Theologi;
quasi afirment, citantur cum Hipocrate et Galeno Me=
dici fere omnes, alij deinde plures, gravesque Theo=
logi, et Phi. Scio 3.um alium hic sentiendi modum aquo
dum Thomista Cornelio excogitatum apud Patrem Bene=
dictis lib. 8.o phisicorum, qu. 2. cap. 5. N.o 3. Abstruit
modus iste, vitalem humanam generationem perfici unius
Mulieris seminis opera; hunc tamen discurrendi
modum a vero longissimè aberrantem, probaliter in sen=
tentias non memoro.

65 Assero 1.o Matrem inviviparis effectivè
immediatè causare prolem. Sic plures Theologi cum
DD. Doctoribus, Seraphico, Subtili, atque Eximio tom.
3. in 3. partem disp. 10. sect. 2. Assertionis ratio:

9.ª in virtutem [?] Matris ē entitas pportionata, suffi-
ciens aplicata, et numquam sine ipsa foetus dispitur: 9ᵒ
ē causa phica immediata efectus. Itemque dabis raonem phi-
losophicam, cur virgo beatissima sit vera Xpti Dñi
Mater 2ʸ. carnis: 9.ª fluit efectibus immediatus deum
sed praefuit in dceptione Xpti Dñi.

66 Asero 2º: quam-
vis Mater ita dcurrat, ñ ideó sola suficit ad prolis
generaonem. Rao ē: 9.ª Patris dcursus eē nesesarius nra
lege obstendit speriencia perpetua. Et deinde ex eo, 9ᵈ
absit causa eque perfecta, aut etiam perfectior, ac efectus
ē, ñ bene colligitur, virtutem ejus eē adequatam. Hoc sa-
tis obstendit in intu, qui licet perfectior cognitio-
ne, se solo hanc ñ potest pducere.

67 Igitur, 9ᵈ Mater in-
fluat imediáte phicé in prolis generaonem, et in sua sit
equé perfecta, ñ ideó sola suficit ad generaonem prolis.
68 Asero 3º: Mater dcurrit seminali virtute propie
tali. Rao quae (si philosophicé perpendatur, invenietur
eficax) haec est: 9.ª vel in feminis ea ē virtus propie
tali, vel Maribus est denegandum. Est tamen una
diffª in dtrarium minime faciens in utramque virtutem,
9ᵈ scilicet masculinum semen, femineo ē robustius,

ut Hipocrates anotavit. Ipsaq. rerum mãa sanguis p[r]. se verum obstendit.

68 Quaeritur 2°: ex qua materia Conficiatur semi= minalis ea virtus? Dicendum est cum Antiquorum sentª. receptissima, Confici ex Sanguinis puriori parte, atq. spirituosiori. Hanc partem sanguinis videtur esse Conservaonis speciei nesessariam, quambis non ita nutritioni individui. Qua propter à Galeno semen dictum elegans sup[er]. fluum nesessarium. Observaones Anatomicae atq. experientiae communissimam senta. comprobant, reprobantq. sensum moderniorum aliquorum, qui semum partem solicet aquam (partem) lactis vel liquorem linfaticum aut chilosum humorem crudiorem designant in materiam primam, ex qua semen elaboretur.

69 Medici distin= guunt in unoquoq. semine duas partes cum hac diversitate, aliq. nimirum subtiliorem, densiorem aliq. Densiorem, inquiunt, simul cum Materno sanguine se habere pasive, dantem ut disponatur in materiam foetus; subtiliorem vero active disponere, et operari, nec ante animationem prolis Corrumpi= fit inde semen esse agens, et patiens juxta partes ejus diversitas.

70 3°. quaeritur, an in creatis semen requiratur ad vitam quamlibet generaonem? requiri saltem naalis ad humanam

et ad generationem Brutorum perfectorum Canis v.g., Leonis, Achillis, prex experientiam suadet insup. mira corporum organizatio ad quam nisi semen determinet, nulla erit causa naturalis determinans. Et in oppositum quicumque adducunt exempla vel sunt commenta Poetarum, vel semen proportionatum aliunde arcessitum includunt.

71 Imperfecta verò Alia, Muscas v.g. Vermes, Mures, et Locustas sepè Nasci ex semine Parentum speciei propriae, plerumque vero ex putri, sive ex materia putrescente nullo semine gravida, fert vulgaris, et multorum quoque Philosophorum persuasio. Hoc ipsum de plantis, herbisque omnibus parum existimat.

72 Sed Animalculi; et herbae quoque vilissimae organizatio tamque miraculum observata per Microscopium nobilissimumque temperamentum in ea naturae fabricae necessario exactum tribui philosophicè non potest nisi determinatae virtuti hujus, illius vel alterius seminis dispositi et determinati ad mirum viventis organizationem, et quidem hujus potius, quam alterius naturae viventium.

73 Qua organizatione tandem perfecta, quae dicto semini virtutis complementum, tunc causa universalis Vel specialis Concurrit ex Exigentia naturae rerum ut perficiatur generatio. In hujus

9

istius veritatis opinant aliqui, Deu in Mundi initio semina pduxisse quo plurima alii ipsiusmodi, Stirpiu, herbaru, et Elementis presertim terra, et aqua permisisse.

74 Plurimu distat ejusdi cogitatio a seminalibus virtutibus. Alii dicunt in eundem finem, multa semina tunc ab Alibus imperfectis, tunc ab herbis, et Arboribus decisa, ventis deinde, seu integra, seu in particulas dispersa deferri quaqua versu, et ipsis [deleted], deque etiam aliorum corporum putrefactione generari viventia prioribus similia, aut etiam dissimilia, p. accidens degenerante semine.

75 Et id hunc sensum bene dicitur ea viventia ex putri generari. Quod autem absque semine reali perveniat generatio vitalis, seu in viviparis, seu in oviparis, seu in reliquis viventibus longe est incredibilius (inquit Cardinalis Ptolemeus) quam quod ex fortuita typorum jactatione tandem emergat dispositio ordinata ordine libri Eneidum. Ergo quidem capere non valeo, cur bruta quae perfectiora, hoc ipse non possit absque semine reali generari, si hoc de aliquo viventе etiam imperfectissimo detur.

76 Aliud de semine experimentales adducunt Phi, in ipso videlicet ova Juneri rudimentum

q.^d vz foetus generandi, ut in plantz semine jg sint delineata radix, truncus, ramî, pori, venæ, et ptes ejusdz reliquæ omnia ibidz tenuissima; similiqz proportione servata, in aliû semine; Hoc quis n̄ reputet admodû stupendû? fidz tamê dabo âtestantibus, coad usqz professerint oculorû testimonia.

77 Sed tamê iterûz, n̄ vindé ea semina vivere: quis eñ sibi persuadeat, multos p^x. annos in horreo grana tritici vivere sine alimento, sine nutritione? aliud de, inde prorsus respuo adictis Phiû assertû, nempé generaonis in nullo alio ssistere, quâ in succo nutritio aliunde impul, so, intrâ cuncqz poros, seu tubos insensibiles illius rudimenti seminalis, ejusqz ptes in molê facile sensibilê augere.

78 Supersunt et alia. De tempore animaonis foetus, et hujus situ in utero materno, atqz in eodz hesitatione; de ptibus quoqz foetus animatis prius; de similitudine, et dissimilitudine filiorû â Parentibus in vultu, colore, alijsqz hujusdi. Medica res tanquû sronica, et pzj Philosophica; in nulla tamê harû facultatû quid firmû in responsione exhiber̄ p duvij mepositis.

79 Ipsa quidz m. pz dienctaxis, aut exeplis n̄ aliquê firmius desidunt magno cû Authorû dissidio. Quid eñ

verò dicas, si cum Aale tibi affirmante circa humanos foetus Mares quadragesimo die animari, feminas octogesimo, repugnet aliquis Itendens, Mares trigesimo, quadragesimo foeminas, aut defendens tam Mares quam feminas statim post mensem cum dimidio animari; vel alij dicant post diem septimum?

Subsectio 4.a

Augmentatio diminutioque Viventium.

80 Augetur vivens creatum, atque item et diminuitur. Hinc est consequens ad ejus generationis doctrinam doctrina de ipsius augmentatione et diminutione. Est in universum augmentatio motus a minori ad majus; diminutio motus de majori ad minus. Qui motus in substantia (~~[illegible]~~) vocantur augmentatio, diminutioque substantialis: in quantitate accretio et decretio; in qualitate intensio et remissio.

81 Igitur substantialis augmentatio est mutatio, seu transitus a minori ad majus integralis substantiae: substantialis diminutio est mutatio a majori ad mi

11 integralis substantiae. Infert, terminus a quo diae augmentationis 10)
esse non integralis substantia, nempe coad negatibus talis deceptae,
et terminus ad quem esse substantia integralis modo dicto 2º physica excessus
positivusque majoritatis.

82 Diminutionis vero terminus a quo esse subs
tantia integralis modo dicto 2º majoritatis positivusque excessus; et terminus
ad quem substantia non integralis, 2º negatibus scilicet tali decep
tus, hoc est carentis excessus physici, seu majoritatis positi
vae. Notandum augmentationem substantialem habere seu annexam
naturalis accretionem, siue quantitatis augmentum: quia nova materiae
pars aquisita per substantialem augmentationem esse non potest naturaliter
absque nova parte quantitatis.

83 Non tamen confundi parte est subs
tantialis augmentationem cum accretione. Notandum insuper, augmen
tationem quantum est ex se, esse motum ad majus, et diminutio
nem esse parte motum ad minus; quamvis per accidens non re
fulgeat majus in augmentatione 2º se tali, nec minus
in diminutione. Exemplum esto in homine aetatis iam prec
[illegible], qui nutritione non crescit, neque modo dicto reddit: et tamen ea
nutritio est philosophice augmentatio, cum in majus ipsa
tendat, quantum in ipsa est. Etc.

84 Substantialis augmentatio conside
rari potest tam in rebus inanimis, quam in animatis. In his

fit perintusfunttone, in illis p.x in pocitione. Ce in utisq. quque, an haueat augmentatio tui magnitudinis, tuiq. par vitatis diminutio. Dico 1.o in rebus inanimis substantialis diminutio (terminative accepta; n erit hic quque de actione ipsa) tui parvitatis h ab intrinseco sui; augmentatio aut h ab extrinseco tui magnitudinis.

85. Rao 1.a ptur: substantia n vivens subest ratione sui alicui determinate mensure, et pportioni, infra quam possibilis n sit naliz alia mi ejusdem substantiae mensura: g talis mensura e tuus ultimus diminutionis substantiae ejusdem ab intrinseco ipsius.

86. Rao 2.a ptur: in substantia vivente n invenit intrinseca repugnantia quam plius et amplius augeat ipsa sine tuo; circumscriptive data, haueq. tui ejus augmenti modo ob resistentiam passi, ab determinato modo cas [struck] adversariis. Sic ignis ex se n repugnans augmentationi m.xi et m.xi in infinitum, tandem invenit tui magnitudinis ob defectu combustibilis. Expressit istud Aler lib. 2. de aa cap. 4: Ignis, ait, accretio in infinitum pgreditur, et eo usq. fit, quoad usq. fit combustibile.

87. 2.o dico, in rebus animatis, et augmentatio, et diminutio ha uent ab intrinseco sui tui magnitudinis parvitatisq. Phus

post verba ejus proximé relata dicit nunquam coad priorem partem videtur tradere per expositionem, quam ipsi acomodat Comimbr. Doct.x suo lib. 2 da cap. 1. num. 18. Italei ibidem addidit:

|| ad eorum omnium, quæ natura constant, est finis quidam magnitudinis, quam accretionis. Citatus Comimbr. sic explicat ea verba, quæ natura constant, idest, vitam haventia.

88 Est deinde pro eadem parte, quod vivens havere debet ab intrinseco, ut partes ejus possint alias, et alias adjuvare; hoc autem impediret nimia partium inter se distantia havita per augmentum sine termino. Quæ dependentia partium a partibus in vivente sensitivo maxime relucet, in quo ceteræ partes innoviles, et quasi de plebe per administrationem vitalium spirituum adjuvant, foventque partibus principalibus.

89 Posse rursus dici probari suadetur: quia supposito vivens ex sua natura constat corpore organico, quod certe stare nequit in minima parte materiæ; præsertim si heterogeneum sit: havet quoque natura suum mensuram, qua in alia actu non sit ad corpus organicum: procterea ibi est terminus ultimus parvitatis coad diminutionem talis suppositi, et quidem ab intrinseco sui.

90. Hic de omni augmentatione rogatur, quandiu scilicet ipsa peragatur vulgariter, nec in philosophico rigore accepta? omnium dicun

hon͡g n̄ crescere ultra 25. ætatis anno, q.ᵈ proinde ab incunabulis t͡pus vocatᵘʳ t͡pus accretionis. Assignatᵘʳ ra[tio] persuationis Communis, q.ᵈ p.ˣ totum illud t͡pus (dictum 1.ᵃ hominis ætas) hoᵗ plus aquirit, quam deperdit substæ.

91. Nec etiam cre[scere vide]tur à 25 usq.ᵉ ad annum ætatis quadragesimum (~~Unde vocatur statum ista hominis ætas~~) q.ᵈ t͡pus 2.ᵃ ætas hominis apellatᵘʳ) p.ˣ id siquidem t͡poris hoᵗ dantum sensetᵘʳ magis aquirere, quantum deperdere creditᵘʳ; Unde vocatᵘʳ status ista hominis ætas. Nec in reliq.ᵒ vitæ t͡pore (q.ᵈ 3.ᵃ ætas dicitᵘʳ) crescere sensetᵘʳ hoᵗ, aut in statu manere; sed plus deperdere, quam aquirit substæ; ideo q.ᵉ 3.ᵃ hæc ætas t͡pus decretionis dicitᵘʳ.

92. Augmentatio divi[ditur] in nutritionem, agregationem, et simplicem augmentaonem. Datᵘʳ simplex augmentatio, q.ᵈᵒ nulla substæ p͡te p͡ducta de novo, de novo p͡duciᵗᵘʳ integralis unio Continuativa unius alterius q.ᵉ ptis: Datᵘʳ agregatio, q.ᵈᵒ substaᵗ n̄ vivens fit m.ˣ integralis p.ˣ additionem ptis denuo p͡ductæ; q.ᵈᵒ v.g. ignis ignem, quem sibi unit p͡ducit in maa p͡ximam.

93. Datᵘʳ nutritio quoties substaa vivens vitali aquirit sibi novam subs[tan]tiæ p͡tem; sive hoc fit generando novas ex ptes, si divisibilis sit aâ, in nova p͡te magis; sive p͡ducendo unionem ptium magis

aquisit cum precedente materia, si ea sit indivisibilis. Notandum est aggregationem dici in sensu lato nutritionem; et ita vulgariter dici, ignem pabulo nutriri; hanc tamen locutionem credo metaphoricam.

94 Porro ex his noveris, nutritionem esse viventis augmentationem, sive motum viventis ad novam substantiae partem, quam vitaliter aquirit sibi ipsi vivens. Noveris quoque diminutionem viventis quo modo possit explicari. Distinguere quoque facile nutritionem ab agenerattione, augmentatione simplici substantiae inanimatae: nutritio siquidem respectum dicit essentialem ad virtutem viventis ut talis; quem respectum in aggeneratione non invenies.

95. Post haec negotium totum nutritionis per agendum venit explicandum. Ad nutritionem ista sunt opus. 1.º (~~cibus~~) cibus, 2.º cibi intra vivens praeparatio, 3.º cibi jam praeparati transmutatio in substantiam viventis. Quoad cibum attinet, debet ipse cum vivente, tamque passibus cum actibus suo, ita proportionari, ut tandem à vivente immutatus evadat ad capax. Hinc viventis cibus non sunt multa etiam, quae per os descendant in interiora, ipsa tamen nihil à vivente patiuntur, nec ab ejusdem vivens; sed inalterata seser nunt postmodum.

96 Proverea ut elementum purum non videatur se habere ad vivens eamque partibus proportionatam ad viventis augmentationem, requiritur puris elementis alimenti ratio. Et quidem non videtur ita se habere: nam secus alimentum vix unquam deficeret; cum saltem aeris copia ubique superat. Inde peritioribus non probatur, sed habetur eamque fabulosa nutritio Cameleontis ex Aere.

97. Hinc quoque oritur notum discrimen veneni atque medicamenti ab alimento. Vivens sibi subjicere, substantiamque ejus transmutare, corrumpere, atque in se trahere veneno competit. Medicamentum alterari vivens, humoresque alteratos extrahere. De ratione autem alimenti est, quod ipsum viventi subjiciatur, ab isto transmutetur, et in se trahatur ab eodem. Ergo cibum assumit vivens, ut nutriatur. Ut assumatur, famem natura viventibus providit.

// 98 Fames quid? Ex Phys. est appetitus calidi et sicci, sicut est Sitis aut contra esse appetitus humidi et frigidi. Non conveniunt Authores in designando quid utrumque horum appetitum inducat. Audi sequentem explicationem. Bene fugiunt nimio stomaco. Efficit succum ejus ut alimentum deficiat in Ventriculo. Ad defectum alimenti injicit ex liene copiam melancoliae, quae vellicat, tu

mordet os ventriculi.

99 Vellicatio ista per nervos cerebro communicatur, et inde sibi excitatur imaginatio, postmodum appetitio, seu fames. Fames tunc est naturalis, quando illæ venæ attrahunt digestum satis alimentum; si vero non recte digestum attrahat ob immoderatum venarum suctum (quod absque infirmitate non accidit) tunc causat famem caninam.

100 Causat præterea sitis quando ventriculus caret humore potus, necessario ut bona fiat sibi concoctio: cibus namque dilui et deliquare debet, alias non coctio fiet, sed ustio ciborum. Hinc mala fit insipidit, cui et si tandem salcedo præsipue destruat mordicans ventriculum, dum satis ipsa non diluitur, et humoris indigentiam cerebro indicans. Quoniam potus non est nisi propter cibum, seu alimentum, prior est indigentia cibi, quam potus indigentia: ideoque naturaliter prius famem sentit, quam sitim. Accidit tamen propter magis ex calore vehementi, ut aliquando sit in prius, quam famem sentiat animal.

101 Attritus cibus dentibus, et dissolutus aliquatenus saliva descendit per esophagum, infundibulum scilicet, vel fistulam incipientem a faucibus, indeque in alias interiora descendentem. Ingressus ipse ventriculum incipit plenius dissolvi, colores induere novos, expurgationes

pati, et separationes, vias inire diversas, variis transmutationes.

102. Sed tot ego viarum, atque actionum ut compendium dicendo faciam, sic enarro: exceptus in stomacho aut ventriculo cibus alteratur per calorem nativum (adjunctum fortassis humore quodam acido) et crationibus, minusque puris ejus partibus separatis, atque in vasa inferiora emissis, quae restant prius colorem induunt plerumque cinereum, qui deinde in lacteum commutatur, fitque substantia candida, et fluida, quam chilum vocant.

103. Chilus sic eformatus descendit illicò per janitorem, sive pylorum (sic vocant inferius orificium ventriculi) ad intestina, quorum 1.um ex ventriculo ducitur per pylorum. Dicuntur intestina quidam membranosi canales, et isti quidem in humano corpore sex omnino numerantur. Inde chilus ad hepar sive jecur defertur per venas mesaraicas, ita dictas á mesenterio, seu mesareo, crassa nimirum, adiposaque membrana multis nervis, venis, glandulis iam texta, haeretque nomine a medio ejus situ iam intestina.

104. In hepate 2.a coctio celebratur, juvante plurimum calore jecoris. Hinc chilus transiens in colorem purpureum fit chimus, substantia quidem purpurea, seu constans ipsa, seu ex qua elaborantur humores quattuor.

Hi sunt flava vilis, aut colera; atravilis, seu melancolia; pituita, siue flemma; et sanguis. Indé destributio ~~flemm~~ flavę vilis ad bursam felem, seu felis vesica jecori adherendem; atre vilis ad splenem seu lienem.

105. Flemmatis veró n̄ statim fit separatio; sed veluti vanguini vehiculum per venam cavam defluit cum ipso, totum corpus irigans in venulas alias multiplices difusum, diluens interim sanguinem, et temperans ejus calorem. Postmodum ipsum flemma á renibus per venas emulgentes, quas Grece vocant *urereres*, atrahitur atque transmittitur in vesicam, seu loci receptaculum.

106. Creditur tamen, ex his humoribus nullum perfecté depurari, aut separari ab alio. Coctio 3.ª exercetur per incitum calorem, succusque membrorum, sanguine jam dispersa: et hac ultimo disponitur sanguis, sed paulatim ut transeat in substantiam aliti per animationem. Dixi *paulatim*; nam per mutationes accidentales quidem sanguis jam dispersus, et actus nutritioni sic habet status varios, ut 1.º *roris* nomen obtineat, deindé *cambium* apelletur, postea gluten.

107. Quas diximus, observatis alimenti coctionibus, poteris distinguere alimentum remotum, medium, et proximum. Facta hucusque narratio consonat Galeno

secutiq. deinceps p. multa secula medijs ipsa atri buentibus hepati vi sanguinificandi. Ea vero diso nat recentibus Anatomicis, quorum observationibus revixit Arlis, Hipocratis, aliorumq. sent.a Anti quorum officinam, fontemq. sanguinis in corde constituentium.

108. Hi perfecto anatomici, et moderni physici credunt, partem chili purioris, dum ipse p. intestina decurrit, exugi a venis lacteis, ex hisq. p. mesenterium transeuntibus deferri ad quoddam receptaculum propesumborum situm, quod vocant chili stagnum, lacteum saccum Pequetianum, sive Pe queti receptaculum, dante nomen inventore Pequeto.

109 Ex illo stanno p. quandam ejus partem in modum canalis, ductum quiliferum nuncupatum, chilum immitti dicunt, in venam sub claviam sinistram, inde in venam cavam, ex hacq. destruj in sinum cordis, ubi chilus cum precedente sanguine in hunc sepe actus deponit album colorem, assumit rubrum, naturamq. san guinis induit. Deinde p. arterias omnes in partes corporis excurrentes communicat sanguis spiritosus magis, et pro indole cujusq. membri convertitur sanguis in substantiam aliti.

110. Ex dictis colliges, ad nutritionem indigere multiplicem pot.

Inveni attrahens, retinens, alterativa, concoquens, expurgans, eademq altrix, cujus videntur administræ præcedentes reliquæ. Et omnes comprehendit facultas nutritiva, seu vegetativa plenè considerata. Quæ sit earum in se distinctio non vacat exprimere. De nutritione aliis, præsertim hominis quæcumque diximus intelligi facilè possunt omnia, extra hic cum proportione ad nutritionem explicandam viventium ex sanguine et insensibilium; quippe in plantis etiam fit concoctio quæ deest succi alimentitii in substantiam earum convertendi. 112

111 Nec deficiunt ibi facultates diversæ. Circa nutritionis causam dico, viventis (ipsa) ipsam esse principium quod radicale, cui nutritio tribuitur propter ... illud, actiones sunt suppositorum; principium quod formale, atque immediatè operativum esse animam viventis: ceterum qualitates, et accidentia inservientia disponere comparat.

112. Circa actionem, in qua nutritio formaliter consistit, dico esse conjunctam actionem, tum quæ producit unionem animæ ad novam materiam, tum quæ producit quasi reflexa unio inter unionem animæ cum materia præcedente, unionem quæ etiam animæ cum nova materia: sive producat simul unionem novæ materiæ ad materiam præcedentem viventis; sive præsupponat utraque materia jam unita, quambis non utraque prius informata anima.

113. Hæc profectò videntur essentialia, ut detur motus viventis ad nobas substantiales partes, quas sibi vitaliter agitat ipsum vivens, manens unum physicè perfectè tale. Addendum verò est, quod si anima sit divisibilis, exiguitur quoque actio productiva unionis nobæ partis ad animam praecedentem. Quia nova pars simul producitur; benè staret tamen nutritio, quambis pars illa esset antea producta, et unio ejus produceret de nobo.

114. Inquires, an nutritio fiat per totam vitam absque interruptione? Sentio, viventis esse continua operatione in nutritionem intendere; et tamen noba, et noba iterum nutritionem saepe exerceri absque morulis et interruptione. Prior mihi suadetur partes maximè ex motu cordis fere continuo, quem ad nutritionem ordinari non dubito. Loquor de motu illo, qui dividitur in duos diastolem, et sistolem, hoc est, dilatationem, et compressionem, quibus alternatim intumescit cor, et detumescit.

115. Posterius secundo teneo; nam incredibile mihi fit, quod per totam vitam in omni instanti actu fit, et ultimò disposita in viventi materies ad nobam nutritionem. Nec mihi sanè persuadere valeo, Auctorem voluisse nutritionem adeo strictissimè continuam, dum capite 8 somno, et vigilia dixit, facultatem nutritivam numquam

// dormire, idque sentio circa mortem Angelici Doctoris 2°.
// Fragmentum cap. 97. ait: Alia spem nutriunt.

116 Sentio deinde nutritionem cessare non posse per notabile tempus absque vitae discrimine. Ratio est: quia mors presto aderit nisi reparetur satis jactura, quam fere continue vivens facit propter influxum diversorum agentium tam interna, quam extra ipsum existentium. Non autem reparabitur satis, nisi virtus nutritiva agat in humidum nutrimentale, sanguinem videlicet, convertendo hunc in substantiam viventis, activitate fere eadem, ac fuerit activitas maligna aliorum agentium in humidum radicale, nimirum substantiam humidam jam animatam, vel in ipsum quoque humidum nutrimentale, inque alia ad viventis conservationem spectantia.

117 Quodcumque vero sentiam de tempore notabile definiri non posse accurate idque pro omnibus circumstantiis nec sufficit quidquid in re presenti est ex illa de Alibus diutius absque cibo viventibus: ea enim quambis cibum interim non assumant exterius nutriuntur tamen per id tempus quamquam ex massa temperamenti phlegmatici copia antea acquisitum. Refertque multum in diuturniore vel breviore absque exter no cibo nutritione defectus caloris, sive tenuis ex quo calor internus, eorundemque simul per frigidam aut humidam

natura.

118./ Praeterea dicis, absq. nova sibi sumptione ex terra, n. sanè absq. nutritione p. longu tpus vivere sina scomodi multa alia, de quibus Historici cum Arle lib. 8. Historie alij. Inq. audies de cocodrillo aquatico, q. menses quatuor hiemmala n. comedit diglire eiq. apud Martialem sic loquente:

* Tota mihi dormitur hiems, et pinguior illo
* tempore sum, quo me nil, nisi somnus alit.

Sectio 2a

De corruptione substantiali, et multa circa ipsa.

Subsectio 1a

Explicata corruptione substantiali re„ solvuntur dubia„

1a.

119./ Cum Camarrani visi sindo et in substantia rerum anepal passij obstendit gene

ducationibus corruptionem. Itaque merito apud Philosophos nomen absolutum generationis, ex quo explicuimus generationem substantialem. Et inde manet non nihil explicata substantialis corruptio (cui praecise competat absolutum nomen corruptionis) in genere atque specie dabimus nunc alia de substantiali (genera) corruptione, quibus forsasse clariora reddentur, quae dicta sunt aliqua de generatione: magis siquidem elucescunt opposita iuxta se collocata.

120. // Desitio, seu destructio compositi naturalis, remanente tamen subiecto destructi, est communis explicatio corruptionis substantialis. Facit tamen ista explicatio in ea corruptione ut naturaliter accidit. Communis tamen esse non potest, quia si Deus materiam verbi gratia ligni destrueret, forma conservata, daretur substantialis corruptio. Quid loquendo universaliter, // dicetur bene substantialis corruptio desitio compositi naturalis in // aliquid sui, sive aliquo sui manente: quemadmodum e // opposito anihilatio bene dicitur desitio rei in nihilum.

121. Si velimus autem servare semper oppositionem terminorum in explicationibus generationis, et corruptionis substantialis; tunc di // cenda erit corruptio desitio substantiae in aliquid sui, cuius produ // ctio fuerit essentialiter dependens a subiecto praesupposito. Sic apparet contraria substantiali generationi, quae productio est substantiae pendens essentialiter a subiecto praesupposito.

122. 1° hic quaeritur, quo pacto verum sit quod generatio unius e corruptio alterius? Respondeo hoc late discussum esse agentes de fini subordinatis, responsumque dedimus ex mente Philosophi quod ratum nunc quoque habemus. Quaeritur 2°, an corruptio intendatur propter se et directe? Ab agente libero sic intendi posse non solum alienam, sed propriam quoque videtur innegabile.

123 Agens naturale seu necessarium non ita intendere suadetur ex proloquio illo Dionysii de nomine ejusdem agentibus, nullus agens intendens in malum operatur; quod omnino de malo proprio, quam de alieno debet intelligi. De proprio, quia intentio agentis necessarii e appetitus innatus, qui potius est inclinatio rei in suum bonum.

124. De alieno autem per se, et directe intento: nam quod attinet ad malum corruptionis, agens necessarium sua operatione per se, et directe intendit effectum positivum, qualis non e corruptio. Si tamen actu inveniat aliquid obstans ejus intento, illud ex consequenti, et tamen ex suppositione (quod indirectam intentionem vocamus) expugnat removeri sive per corruptionem, sive aliter.

125. 3° quaeritur, an corruptio sit naturalis rebus pereuntibus? Respondeo 1°, pro ut naturale opponitur violento, corruptio non e naturalis rei pereuntis:

q. desitio rei est semper violenta eius rei, ut pote contra innatum appetitum proprie conservatorium. Resp. 2°, cum materiale est quoddam contra ordinem naturae proveniat, sive à causis naturalibus, corruptio esse potest naturalis rei pereunti. Ultima ratione non eget responsio.

126. Ultimo quaeris, corruptionis causa. Resp. corruptionis nulla est causa efficiens, nulla materialis, si proprie sit loquendo, quia corruptio non est aliquid sed nihilum, ipsa nimirum cessatio ab actione generativa. Impropie verò causa efficiens proxima corruptionis est, quae se habet à predicta actione: remota est frequenter, quae formam inducit contrariam pereunti. Causa itidem materialis impropria est subiectum illud, à quo presupposito generatio pendebat.

127. Quaeres 5°, utra sit prior generatio nova, an corruptio formae substantialis precedentis incompatibilis cum genita de novo? in quaestione non adducitur prioritas temporis: neque enim possunt coniungi formae incompatibiles coniungerentur autem, si generatio novae formae precederet tempore corruptionem antiquae: neque materia potest absque omni forma substantiali manere; maneret autem, si forma totalis, quae informabat prius tempore destrueretur, quam novam formam ipsa materia acciperet.

128. Igitur rogatur de prioritate rationis. Authores Thomistae respondent generationem esse priorem ut se habet pro agentibus, quatenus

verò se hñ ex pte passi, siue in genere cae materialis, eē post deriorē corruptione. Resp.º ritiũ prioritati mutuę in di uerso genere, quę citati DD. Doct.es abstruunt. Sunt Auth.s alij, qui nullũ ordinẽ agnoscunt prioritatis, et posterio ritatis in presenti casu. Ex Primis Doct.xe citant pro hac opinione Recentiores viros aliquos quibus subscribit Recentior quidã.

129. Defendunt Recentiores ñ nullã ge nerationẽ posteriorẽ corruptione; quamdiu ñ nemo ex P.e Comp tons hoc asserat de frã substantiali, et d'oriũ de accidentali exprimat; Generationẽ corruptionẽ priorẽ, ñ tamẽ simul posteriorẽ, uti malunt Thomistæ, decernit communior inter Recentiores nostros senta. ex PP. Hurtado, Quiros, Lince; ex trinitarios etiã, Pontioq. Alii Losada conectit. Communiorẽ istã senta. verã habeo explicatã ut statĩ fiet.

Subsectio 2.da

Respondetur questioni precedenti.

130. Ego quidẽ censeo, corruptionẽ formę generatione priorẽ, si, tña deficiat à subto, v. g.a

hui inducant dispocitiones ad novq fq, sed q.a deficiat alunde temperamentu, sive dispocitiones deviq ad ipsen" udang fq antiquq in subto. Hoc aliq.do ne acidat, nrãñ interest hic decernere, sed explicare. In exply afero al violentq, et subito ocumbentq inq. eventu jo pbavilq sententiq denuo inducit fa Cadaverica, qugbis nulla tunc p aliq.o priori qualitas fuerit inducta dtrarial dispocitionibus ad aq, aut (dispocitiones) disponens ad faq Cadavericq. 116.

131 In hoc certe casibusq. similibus nova fa substalis ideo generat, q.a corrumpit antiqua, sive pre" cedens opositq; ñ autq e dtrario, ideo fa substalis anti" qua, sive opositq precedens corrumpit, q.a nova fa substalis generat: q tunc raõ a priori generaonis est corruptio: q hec in tali casu prior e generaone. Ex dicendis raõ ista magis explicata firmavit; hec ñ credo neganda.

132. Ab Authoribus utriusq sententiq, loquentibus quidq ipsis, ut eorq raones ostendunt, de corruptione fq antiquq aliar ñ expelendq tunc a subto, nisi posi tq finissere p aliq.o priori ante corruptionq omnes dispocitiones ad fq novq substalq. Inq.o sensu ego quoq. asero cq Authoribus ejusdq sententiq, generaonq ee prionq

corruptione.

133. Afferes 2do loquens de mixtate de generatione ignis ex ligno: in predicto casu generatio ẽ falsa in 2ppie, atq. indirecte caã efficiens corruptionis: g. est prior corruptione. Pr. cõa: q. de ratione causæ ẽ aliqua prioritas sui effectus. R. aut generatio ñ sit 2ppie, neq. directe caa efficiens corruptionis, prioritati ñ officit; sed dans distinctiones: corruptio ñ ẽ aliquid positivu, nec intendit directe à 2ducente, sed nostra, ut supra declaravimus.

134. Ans. 2bat: in predicto casu q. generat nova fõa substantialis, ideo antiqua corrumpitur; sed non corrumpi q. generat aliud, ẽ q. generatio sit falsa in 2ppie, atq. indirecte, caa efficiens corruptionis: g. R. cons. 3mis: nam ibi corruptio ẽ effectus 2rius generationis, quatenus nec posita movet Deus exigentia naturali insuperabili, ut immediate cesset ipse à conservatione fõe antiquæ: g. ideo antiq. corrumpitur ist casu posito, q. nova generat.

135. Declarant Doctores vari 2bationis dicentes: generatione in dicto casu ee finis, corruptione q. medium; Medium aut prius ee in executione, quam ẽ finis, prior ipso tamen in intentione: itaq. facit vulgatum illud, q. est prius in intentione, posterius ẽ in executione. Unde in tali

casu corruptio ē prior generaone. Resp. finis id dicit,
// prox q.d consequentr ponit aliquid; dicit medium id, q.d ponit
// prox finem consequendum.

136. Corruptio n fit, ut ponat generao: Unde illa n ē ppie medium ad hanc, nec hec finis illius. In casu nostro corruptio nec utrumque finis, neq. ut medium respicit ab agente nali, sed hoc, hoc ut finem hu generaonis, atq. existente posita subsequit prex directa agentis intentionem corruptio. Id vero, q.d subsequit ad finem jam existentem, posterius ē ipso fine.

137. Hinc colliges, generaonem n movere ad corruptionem, ut sit, sive ponat ipsa generatio; sed ipsa q.a ē, sive jam existit movere ad corruptionem: proinde est caa motiva de genere phisico, et efectivo.

138. 2.o Dicunt contrarii, corruptionem in casu posito esse efectum illius n immediatum, sed mediatum generaonis: q. forma noba n raone sui, sed raone dispositionis ultimae, quam exigit, et presuponit, oponit cum forma antiqua: Unde a priori ad formam nobam dat aliquid incompatibile cum antiqua, ultima phisica dispositio ad nobam; et inde n erit prior nobae generao, quam antiquae corruptio.

139. Et nobam formam n oponi raone sui cum antiqua probare

// ex Phō dicente, q.ª substaę nihil ē ctrariū; et, substāa substaę ñ ctrariat.ᵈ Respᵒ: si raōne sui fīa noba ñ oponit̃ eī ant,igua, q.ª substaę nihil est ctrariū; (de) nec oponit̃ raōne dispocitionis ultimę, ꝗ hoc etiā conuenit eadē ratio. Aūtē, ut alibi exposuimus, loquit̃ de actuata ctrarietate, quę ex ipso dicunt cmunis Phī ñ inueniri nisi inę qualitates. Hinc fundamentū à ctrārijs positū in firmat̃, et corruunt supra ipsa structa, quę nos infra singillatī explicatū dauimus.

Subsectio 3.ª

Argumenta contraria nostræque solutiones.

140. 1ᵘ: fīa antiqua ē impedimentū ad nobę generaōnē: ꝗ prior ē corruptio antiquę, quā nobę generatio. 2ᵘ: ꝑ priori ad generaōnē fīę ē id, q.ᵈ cstituit actū 1ᵘ: ꝑximū caę ꝗ maalis, quę eficientis ad talē fīā; sed corruptio fīę antiquę cstituit ejusdē actū ad fīā nobā: ꝗ talis corruptio est ꝑ priori ad generaōnē fīę nobę.

141. Prior ꝗ pars suadet̃: q.ª maa sub fīa antigua

n. e. primi potens causare maalis frg nobg; e. damg ablata fra antigua si reliqua suporant. Posterior quoq. pars suadet, mg ablatio impedimenti patientis, g. cā efficiens n. causat actualis, constituit actu l3. primus ead efficientis; sed corruptio frg antigue est ablatio impedimenti patientis, g. caā efficiens n. causat actualis frg nobg: tale siquidem impedimentum e. fra antiguas pr. ejusdg frg corruptione antefertg: g.

112. 3o: ideo in casu questionis generas ect prior corruptione; g. nisi fra noba existat in subto, agens conservatibg antigue n. sesabit, ideo, ab hac conservanda; sed sesabit, quambiu fra noba n. existat in subto: g. Ma pbat: actus l. primus ad frg nobg conectit maalis cy fra noba; adeoq. maalis incompatibilis e. cy fra antigua; sed g. precedit aliquid maalis incompatibile cy fra agens frag sesat ~~~~~ a conservando talg frg: g.

113. 4o: expulsio unius corporis ex loco est prior introductione corporis alius in eundem locu: g. prior e. antigue frg expulsio, quo nobg introductio. Coā tenet a paritate. Ans constat in casu aeris ingredientis vi sua fenestra p priori clausa; tunc eni prius removentur particule de loco, quem ocupabant, quo aer locum eundem ocupet.

144. Sexto generatio formae novae intelligitur in signo immediate posteriori ad existentiam ultimae dispositionis ad eandem formam; sed in eodem signo intelligitur corruptio formae antiquae: ergo generatio novae, et corruptio antiquae formae non servant ordinem prioris, et posterioris, sed habent se concomitanter. Maior nititur in prioritate, quam omnes concedimus, dispositionis ultimae respectu formae, ad quam est; et similiter in connectione immediata ejusdem dispositionis cum ipsa forma.

145. Probatur minor: ideo productio novae formae intelligitur in signo immediate posteriori ad existentiam ultimae dispositionis ad eandem formam, quia talis dispositio constituit causam non tantum proxime potentem causare formam; sed etiam constituit causam, quae conservat formam antiquam, in esse proxime potentem sesare a conservatione: quod hoc modo est: quia per id causa constituitur proxime potens sesare a conservatione formae, per quod non intelligitur sub aliquo actualiter incompatibili cum formae conservatione; et ita non intelligitur per hoc, quod existat ultima dispositio ad formam novam.

146. Ad solutiones. Ad primum concesso ante; nego consequentiam quia non impedimentum omne debet auferri ante id, ad quod est impedimentum. Quippe privatio formae novae impedimentum est ad formam; et tamen impedimenti hujus ablatio non debet esse

p priori ad fr̃ nobis: aliis ipsa fr̃ deueret eē p priori ad se; 146
cũ talis ablatio sit talis ipsa fr̃. Sunt quidem impedim: da
auferibilia p ipsũ positiones ejus ad q sunt impedimentũ, quã
tenus cũ eo incompatibilia; et hæc n̄ deuent auferri p priori.
147.
Hujusmodi
ē fr̃ antiqua rũ generaõnis fr̃ nobis; ē enĩ incompatibilis
cũ generaõnẽ ista, et hoc modo impedimentũ ad talẽ genera
raõnẽ; sed p hanc inducitur corruptio fr̃ antiquæ, proveneq.
corruptio ista n̄ deuet eē p priori ad generaõnẽ fr̃ nobis.
148.
Alia impe
dimenta n̄ sunt hujusmodi; adeoq. devent auferri p priori.
Utraq. certe deuent auferri; sed ista p priori illa vero
n̄ ita. Habes doctrinæ exemplũ: vincula, quibus n̄ dis
lutis, stare n̄ possit deambulatio, hanc certe impediunt:
cæterũ si actio ipsa deambulandi n̄ sit potens ad illorũ dis
lutionẽ, devent illa p priori dissolvi; secus, si p aliã
actionẽ dissolvi possint.
149
Hinc solutio ad 2. Mi. dicta,
ngo mj utraq. prs. Ad probaõnẽ 1æ disting. 2. prs antis,
alia dicta: est tamen, ablata fr̃ antiqua, raõnẽ talis abla
tionis; ngo: est tamen, et n̄ raõnẽ talis ablationis; Ad to
tũ ergo. mã n̄ intelligitur prime potens causare mã.
fr̃ nobis, dum intelligitur sub fr̃ antiqua, sed n̄ pinde

ablatio formae antiquae constituit magis in esse proxime sic potentiae: sicut nec intelligitur ita proxime potens, dum intelligitur sub privatione formae novae; quia proinde talis privationis ablatio magis constituat proxime potentem causare materialiter formam novam.

150. Profecto talis actus qui exprimitur et prescindit a forma nova, et ab ipsa privatione formae novae; aliquando prescindit ab antiqua forma, et ab istius ablatione. Ratio a priori: quia non constituit actum primum causae, quia neque est causa, nec se habet ex parte causae; quamvis ipsum detur in eodem instanti realiter cum eo talis actus: ablatio autem formae antiquae nec causa est nec se habet ex parte causae materialis ad formam novam.

151. Probatio 2a. partis distinguatur ex premissa doctrina. Detur minor quoad ablatione impedimenti inauferibilis per ipsum, ad quod est impedimentum; negetur de ablatione impedimenti sic auferibilis. Dicatur minor, corruptionem esse ablationem impedimenti auferibilis per actum 2um generationis formae novae.

152. Ad 3um distinguo minorem quoad quia nisi forma nova existat in subiecto, agens conservativum formae antiquae non cessabit ab ea conservanda propter aliquid immediate formaliter oppositum cum forma antiqua, concedo: utrumque quia nisi formaliter, nego minorem quoad ... distinguo: sed cessabit propter

aliquid mediate formaliter oppositum cum forma antiqua, quoties forma est, non ponere; non ponere aliquid immediate formaliter oppositum; subdistinguo: si non sumpto praecisive; concedo: negative sumpto; nego minorem, et consequentiam. 120.

153. Hinc dicendum est probationem minoris, utraque secundum primum ad formam nobis esse naturaliter incompatibilem non immediate formaliter, sed mediate cum forma antiqua; exagens naturale formatum, hoc est immediate formaliter cessare a conservatione formae antiquae, quando praecedit aliquid immediate formaliter incompatibile cum eadem forma; non vero, quando praecedit aliquid tantum mediate formaliter incompatibile.

154. Implexa rei ipsa sic erit explicanda: quod ultima dispositio ad nobis formam, quae ipsa forma nova faveret utraque naturalis oppositionis, et incompatibilitatis cum forma antiqua. Sed dispositio ultima formaliter mediatam habet, forma nova immediatam formaliter, quatenus in signo rationis immediato ad introductionem formae novae intelligitur expulsio formae antiquae a forma nova, non tamen intelligitur dicta expulsio in signo rationis immediato ad introductionem ultimae dispositionis ad formam novam, sed in signo mediato.

155. Ratio omnium est: quia ipse decipit, attenta rei natura, ordo signorum in praesenti casu: primum est introductionis ultimae dispositionis ad novam formam; secundum est expulsionis dispositionis ultimae ad formam antiquam,

quæ introductionis formæ novæ 3.º expulsionis formæ antiquæ. Aliqui hoc sinserant diversum signum post formæ novæ introductionem in 3.º locatum ab ipsis; et 4.º numerant. At sive expulsio, sive ex alio signorum ordine, fit doctrina dicta oppositionis mediatæ formalis, et formalis immediate cum forma antiqua.

156. Ant.

4.ª argum. falsum est sumptum universaliter: nam dum corpus unum per impulsum in aliud ingreditur locum alterius, veluti clavus clavum trudit, pro priori est introductio, expulsio pro posteriori. Et hinc exemplum deservit potius confirmare sententiam nostram, in illo siquidem eventu introductio deservit in locum a foriculis occupatum prior est, quam exclusio earum ab eodem loco.

157. Ad 5.ª

Desertor, dicitur, non omnis disputationis quoque distinguenda est proximè. Ratione non est dicendum, quod per id causa constitutivum proximè potens dessare a deformatione formæ, per quod intelligitur vel sub aliquo materiali in disputabili, et immediate formalis oppositio cum formæ deformatione; et hujusmodi est forma nova: non vero constitutivum ita proxime potens per id per quod intelligitur vel forma, si hoc tantum mediate sit oppositum cum formæ deformatione, et hujusmodi est ultima dispositio ad formam novam. Mitto alia, quæ longissimam faciunt hanc in disceptationes deducere tam.

Subsectio 1.a

Possit ne iterum produci res postquam fuerit corrupta.

158. Omnes fere Theologi, ac Phi tenent contra Durandum, et paucos alios, reproduci posse divinitus, seu de potentia Dei absoluta entitatem semel destructam. Porro ddi hoc debet, quod absque injuria omnipotentiae negari non potest; etenim nulla probari potest contradictio in eo, quod ignis semel extinctus accendatur iterum idem numero.

159. At occurrit contra commune dictum ad privationem
non datur potentia. Occurrit aliud ex Arle cap. de oppositis: a privatione ad habitum non datur regressus. Contrarium officit. R. 1.o quia
sensus est nullus, vel supernaturalis, dari potentiam, ut res non steterit, in sensu composito de eo, quod stetit, sive ad disjunctum praeteri
160. tionem cum negatione ipsius praeexistionis. Non 2.o quia Phus non est loquitur nisi de aliquibus determinate rebus, et de ipsis non negat absolute regressum, sed ut in plurimis accidit. Interpretatio veritati consonat, atque exemplis ab Arle ibidem positis; ita siquidem ait: neque caecus unquam visus recuperavit, neque calvus comam, nec edentulus ullus dentes emisit.

Jux certè vera sunt omnia, si ordinarius eventus atten-
dat; n̄ ita si extraordinarius. Deinde Arles n̄ loquit
de poâ sup:naali; sed quicumq. eandē sensus sit ejus in
predictis verbis, de naali poâ loquit. Unde Ctra predictā
sententiā n̄ faciunt allegata ipsius verba.

161. In discernendo
an naali pduci denuò possit corrupta, quæ destructa
semel res, majus fuit, sparsumq. dissidium. Dr. sanè in judiciū
prī trahendi sunt platonici, qui fundamento prorsus des-
tituti asserebant quæcumq. periere, eadem omnino easdemq. atq.
effectus, iterū redituros post longū tempus intervallū anno-
rum millia multa complexum, qd annus apellatur magnus
et nunc annus platonicus etiā denominatur.

162. Nec favere
// credas huic cogitatoni Salomonē dicentē: nihil sub sole
// novū, et cætera immediatè sequentia: nā Salomon inten-
dit specificā similitudinē presentiū cū preteritis et fu-
turis; uti S. Augustinus exponit lib. 12. de Civitate
Dei cap. 13. Platonicos impugnans, et cū S.tus Thomas
1°. Ctra gentes cap. 81.

163. Igitur opinione hoc nomine dignatur
ut recenseatur sdū ē DD. Doct. Scholæ Dominicanæ, plerisq.
nostrorū cū D. Thoma quodlib. 1. artic. 5. et cū P. Suarez

disp. 5. Metaphisicæ sect. 3, tomoque 2. in 3 partem disp. 11. sect.
6. negativam partem adstruere. At prætensæ impossibilitatis naturalis reproductionis non ex ipsis rerum naturis provenire, sed ex divina lege citra exigentiam naturæ statuta, malunt aliqui ex nuper citatis; quos inter Hurtado, et Oviedo, perpendereque in id ipsum Eximius sect. citata Metaphisicæ num. 10. Scotistæ vero vero cum suo Doctore nostrorumque quoque non nulli tuentur partem affir

aff mativam absolute. His accedimus. Dico ipsa: idem numero effectus antea destructus potest naturaliter reproduci attentis naturis rerum.

164. Dico probatur: per hoc quod effectus fuerit antea destructus neque variatur natura causæ aut effectus, neque datur attentis naturis rerum, circumstantia aliqua reddens naturaliter impossibilem reproductionem ejusdem numero effectus: ergo consequentia est aperte legitima; et certum antecedens constat non variationem naturæ causæ aut effectus: nam quæ rerum naturæ sunt invariabiles ex eo, quod res nulla possit esse nunc hujus naturæ seu essentiæ, post ea diversæ.

165. Secunda reliqua vero probatur antecedens: attentis naturis rerum, nulla datur circumstantia reddens impossibilem naturaliter reproductionem ejusdem numero effectus: quia naturis rerum attentis nihil impedit, quod causa naturaliter ponatur in actu 1.o proximo ad talem reproductionem; sed per hoc, quod effectus fuerit antea destructus, nihil impedit attentis naturis rerum, quod causa naturaliter ponatur in actu 1.o

primo ad reproductionem ejusdem num. effectus: ergo.

166. M[r]. videtur certa

ex ratione ipsa: nam causa per se primum naturalis ad operationem est

procul dubio indifferens cum naturali impossibilitate operationis

proveniens: ergo non impedit actum illum reddere non potest impossibilem

naturali operatione. Probo ergo: praeter hoc, quod effectus fuerit antea destruc

tus, nihil impedit naturam rerum agentium, ut causa naturalis sit primo

determinata quoad speciem intra quam potest ipsa producere; et simul

a Deo naturaliter determinetur primo quoad individuum antea destructum

ex tali specie; sed causa ita determinata erit naturaliter irrita per se

primo ad reproductionem ejusdem num. effectus: ergo.

167. M[r] est veritatis

manifestae. M[r]. per se prima pars certa est. 2[a] pars debet certa na

turaliter: ergo non est cur Deo Auctori naturae denegetur posse ita determinare.

Sed respondebis: Deus ut Auctor naturae determinare non potest

causam quoad individuum effectum jam destructum; per se ergo effectus producendi

individuatio, scilicet, quod hic potius quam alius num. producatur,

pendet praeter alias circumstantias a tempore, in quo per se producitur; hoc

autem jam transiit non amplius revocabile.

168. 2[o]. ergo effectus semel

productus non manet in causa, sed est potius extra causam; et causa

proinde effectum relinquit, atque est causa impotens ad eundem effectum

iterum producendum. Talis responsionis inanitatem, probationes inefficaces.

Ratione 2.ª rejecimus tractantes de terminatione causae creatae cum defectu individuationis. Iure sunt ergo rejicienda alia, quae Thomistae objiciunt, nixa omnia in principio individuationis, quod ipsi fingunt diversimode atque in agendo de materia 1.ª individuante olim impugnavimus.

169\. Ratio 2.ª est pinguis deceptio de rebus Philosophicis. Effectum non manere in causa, à causa exire, positumque extra causam, non quidem est, quod causa jam non habeat virtutem ejusdem effectus productivam: nam alias vel tunc quando effectus 1.º producitur, sive à causa sua 1.º exijt, haec non haberet virtutem productivam talis effectus. Praeclara certe Philosophia, quod sive causa producat, quod virtutem non habet productivam! Profecto sonant eae locutiones in vera Philosophia, quod effectus aliud esse, seu aliter produci, praeterque posse ipsum effectum produci à sua causa.

170\. Effectum verò, atque exausum non nisi in proprie dicta causa, postquam suum effectum posuit in rerum natura, per alterationem quidem, et aliqualem similitudinem cum rebus, è quibus aut partu, nitione, aut actione alia foras emittuntur, sive extra hunc ea, quae intra ipsam erant materialiter; non tamen ita dicitur, ut in ratione causae significet ulla.

171\. Adde, quod si effectus nullo jam modo maneat in causa postquam fuit productus, neque de potentia Dei absoluta poterit reproduci: nulla siquidem, nulla est potentia, ut effectus, possit

a caâ, ergô nullo mô fit ipse. Adde iterū, posse adhuc destructū effectū reproduci, quibus omittat, nō posse ipm iterū exire ab eadem caâ; poterit namque ab alia, in cujus virtute dtinet, et a qua nunquā exijt, denuo poni in rerū natâ.

Subsectio 6.a

Satis fit objectionibus.

172. Objicit Arriaga: Universi pulchritudo maximè ex varietate consurgens postulat nō antiquas, sed novas in individuo res produci: ergo aeternis natu-ris rerū nō potest dari. Probat: agentia nalia suos exigunt effectus, quosque sic ordine producere, ut post A sit producendus effectus B, post B effectus C et sic de alijs: propagatio namque suis ab ipsis inventa nō obtinet, nisi per novos effectus: ergo nō possunt effectū destructū reproducere naliter.

173. Ego anū argumti: ergo solâ individuorū varietate nulla universo accrescet pulchritudo mi, quia si destructa ipsa individua

reproducerent. Sed do, accrescere; dico tamen talem pulchritudinem, non
esse realiter debitam universo attenta rerum natura. Certe quia non
esset universi pulchritudo in varietate distinctionis, si existerent om
nia individua essentialiter ad invicem diversa specifice; et tamen id non de
ueret talia, natura rerum attenta.

174. Ad 2am dico, illum ordinem quasi
alphabeticum esse fictitium, neque fatui posse ex propagatione, qua intendit realiter causa: etenim hec attenta est, effectum sic producat ab
ipsa distinctum, quibus milies possit currere. Cum non dicis, a causa
sic intendi propagationem, ut ideo numerus indivisibilium non possit discernendi, sed nobis deveat poni in qualibet instantia, in quo virtus causae
exercetur.

175. Objicit Compton: idem corpus non potest realiter esse in duobus
locis discretis, sive discontinuis: ergo neque potest esse effectus in duobus temporibus discontinuis. Firmat aliis exemplis. 1o corpus
nequit de loco in locum distantem venire realiter, quin transeat per
medium: ergo neque effectus potest existere in instantibus diversis,
quin existat in medio. 2o agens non potest operari realiter in
passum distans, quin agat in medium: ergo.

176. Respondeo vel loquitur objectio de esse simul in duobus locis, vel de esse non simul?
de esse non simul est falsum antecedens, et similiter consequens. De esse simul
antecedens est verum, et verum etiam consequens. In neutro autem est aliquid

Ɔtra nos. Ɔtraonis 1.ᵃ exemplum ē verum de transitu p.ᵃ motum corre sibi usque ad locum dicitum; sed eam verum pariter ē, q. p.ᵃ durationem usque ad instans dicitum n̄ potest effectus n̄ existere in medio, seu in instanti medianti.

177. Ɔtra verum de transitu n̄ p.ᵃ realem motum ē falsum illud exemplum: nihil enim prohibet, ut corpus transiens destructum in hoc instanti sit deinde realiter reproductum, quin fuerit ipsum in locis intermediis: et juxta pariter falsum ē consequens.

2.ᵘᵐ exemplum sit utique verum; sed ex ipso male fluit consequens: agens quidem n̄ operatur absque sufficienti applicatione ad passum; applicatur autem ad passum distans p.ᵃ actionem in medium: at simile quid n̄ exigitur existentia effectus in instanti intermedio, ut possit realiter indistanti existere.

178. Objicit secundo: reproductio realiter possibilis esset realiter debita; sed n̄ ē ita: q. Maior probatur: ex natura esse in casu corruptionis ab effectu, quam existit ipse: q. Ɔtrarium; res quam existit, exigit omne ɔmodum sibi realiter possibile; sed reproductio post corruptionem ɔmodum effectus huic realiter possibile: q. Nego maiorem et antecedens probationis. Ad probationem autem distinguo maiorem sibi realiter possibile, et actu assequibile, manente ipsa rei exigentia, ɔcedo: et n̄ assequibile actu, manente rei ipsa exigentia, nego maiorem.

~~178~~ 179. Sic ɔtra: sed reproductio post corruptionem

et dmodum effectus huic realiter possibile, et actu assequibile, manente ipso effectu exigente; ergo: et non assequibile actu, manente ipso effectu exigente; ddo maj., et nego cons. Est sensus: res exigit, dum exigit bonum sibi realiter possibile, cum quo potest ipsa djungi, quin desinat ab exigentia; non autem bonum cum quo non potest ita djungi: esset namque prorsus irrita, et inutilis omnino exigentia rei ad bonum ejus etiam realiter possibile, si hoc non potest cum ipsa re exigente djungi, nisi haec pereat.

~~180~~ 180. Ratio: quia talis exigentia numquam potest ex vi sua djungi cum suo termino: non dum manet res exigens, cum sit ad terminum non assequibilem actu, nisi res ipsa pereat; non postquam res periit; cum jam vi nullam habeat exigentiam, ut pote destructa. Hujusmodi bonum est reproductio post corruptionem, etiam realiter possibilis. Hic notare debes, quod premium actus meritorii manet adhuc debitum, postquam actus physice desiit: quia manet jus morale in persona merente.

~~181~~ 181. Objicit Losada: si forma ignis corrupta in uno tempore potest realiter in alio reprodu ci, poterit quoque hic expulsa ab una materia informari realiter alibi, posita in eodem instanti in alia materia ultimo disposita ad formam ignis. Ddimus. Losada subsumit; sed si hoc sit possibile realiter, absurde sequitur, quod ipsum forma etiam realiter ne

sessarius: q. a forma illa semel existens exigit sui conservationem, quam diu haec est realiter possibilis, et hanc reddit realiter necessarium, quamdiu non existat exigentia fortior, quali in casu posito non datur.

182. Ad rationem substantiam dico sequelam, absurditatem nego, supposito, quod deus in eodem instanti aliam materiam ultimo dispositam ad formam ignis: quia possibilis realiter credo formae conservationem in praedicto casu; et reliqua, quae inde sequi non egre fero. Scio aliter ab alijs respondere.

183. Objicit Suarez: Deus ut Author naturae non immutat decretum de conservanda hac numerica forma, nisi ad exigentiam causae 2ae petentis determinate illam destrui: ergo nec immutat decretum de conservanda privatione formae destructae, nisi ad exigentiam causae 2ae petentis determinate illam privationem destrui. Sed nulla est causa naturalis petens destrui determinate privationem formae destructae: ergo Deus ut Author naturae non immutat decretum de conservanda privatione formae destructae: ergo non potest ut Author naturae formam destructam reproducere.

184. Respondeo Suarez debet esse falsum ante arguendi rationem in sententia, quam defendit circa intensionem ex gradibus homogeneis, si 5. gradus caloris ponatur in subiecto, quod erat frigidum ut 4. et calidum item ut quatuor, tunc Deus ut Author naturae immutat decretum de conservando

oratem frigiditatis, qui expellit; et tamen dat caa 2ª exigens, expeli determinatè illam, quae ipsa expellit.

Sed omissa anti-
185. ngo cog. Disparitas assigno, etiam ē de argum. Dispa ritas: fra dy existit, exigentia hr in sui conservatione; priva tio tamen cum nihil sit ipsa, nullā hr exigentiā. Quid mirum si fra destrui n̄ possit ab Auth. nat., nisi deū prevalens aliquid contra fr̄ē exigentiā?

186. Objiciet deniq̄, resurrectionē n̄ forē mira culosā, si reproductio sit naturalis possibilis. Resp. q. si fortè in resurrectione universali erit reproductio, n̄ in precisā reproduc tionis concepte, sed in aliis pluribus invenientibus stabit qui dē miraculum, et miraculorum magna copia.

187. Ig. si generalē,
aut saltē p.ª liberā Dei provid.ª d. stet, q. destructa n̄ re producantur, scito, à multis hoc negari cum S. Doct., Ri cardo, et aliis. Ut Doct. qui nobiscum hic conveniunt in re assenunt, tale decretum si deū, eē naturalis rerum conforme n̄ positive, id ē, n̄ p. exigentiā earum positivam; sed ne gative conforme, id ē, n̄ inimicum naturalium rerum exigentiis. Hec in universum dicta n̄ impediunt, q. sit aliq.ª entitas talis conditionis, ut destructa semel n̄ possit iterum reproduci naturali-

Subsectio 6.ª

An in coruptione compositi fiat revolutio usq. ad ma.am p.am

188. Inter quaestiones de rerum corruptione praesens non est inferioris notae. Rogatur, an dum una substantia in aliam transit, vel genita de novo perseveret nil praeter mag. p.am? Dupliciter hoc potest intelligi. 1.º si quaeratur aliquid substantiale manens. 2.º si aliquid accidentale. Sed 1.um non est hujus loci. Proinde universaliter hic est á defendentibus formas subordinatas substantiales, nil substantiale manere praeter mag. p.am

189. 2.um igitur discutiendum erit in hoc loco. At sicut non est dubium, quod ma.am p.am incorruptam manere accidentia essentialiter ipsi alligata; ita neque est dubium de corruptione accidentium formae substantialis corruptae, quae propria sunt ipsius per alligationem essentialem, ubicatio v.g. eractio. Dubitatur de accidentibus quae vocantur communia, quorum ex propria indole specifica deservire non renuunt formis diversis substantialibus. Sunt hujusmodi quantitas albedo et alia multa.

190. Ex his nullus ~~compositio formae~~ quod in corrupto fuerat remanere iis nunt-

in oppositô genitor … defendunt Thomistæ et aliqui nostrorum. Scotistæ contrarium tenent, Baconi quoque sectatores, et ferè omnes DD. Doct. nostri cum Eximio disp. 14. Metaphisicæ sect. 3.ª Illis subscribimus, quorum sententia probatur 1.º quia in Cadavere remanent accidentia plurima, quæ fuerant in viuente: ergo resolutio oppositi certa.

191. Antecedens firmat experientia sensuum nostrorum: nam in Cadavere cernimus, tangimus easdem organizationes accidentales oculorum, aurium, manuum, figuram vultus eandem, eosdem nevos, maculas, et alia plerague accidentia, quæ sensibus nobis attestantibus, prius fuerant in viuente. Adde, in aceto plures vini qualitates superesse; in igne etiam ex materia sulfuris accenso remanere colores, atque odores sulfuris magis propria quam ignis: quæ in similibus plurima sunt exempla pari efficacia et claria.

192. Hic Thomistæ nos admonent nimium ne crede colori; docent eadem accidentia non esse eadem numero sed in specie tantum, non esse antiqua sed noua illis similia; et quidem nova, tunc producuntur aliis cum antiquis simul expulsis. Ego responsionis hujus et efficacem et peculiarem rationem desidero: nisi enim ratio efficax assit, mihi numquam probabilia illa, uti credo in eam subrogatio aliorum pro aliis accidentibus numero tantum distinctis.

193. Equam bis

eficax, si peculiaris non sit natura in nostris presenti, dico eorum iure, fieri in quolibet infanti, post impositum quodvis productum suberro gatione similis. Contra dixerit, contra responsiones dico, non posse designari causam aut finalem, aut efficientem illius necessaria superro gationis, siue productionis nobarum, et omnigeno similium acci dentium.

198. Non similiter, quia in quo sine natura destruxit accidentia, quae possunt in eorum subiecto deservire, sed tunc ab ipsa natura intro ducta? Deinde, quae in potentiis natura producit contra nova accidentia, quae fere nobis non deuent?? Quid de alijs dicam, quae sunt fere nobis dixeram?

195. Certe nobis fere, quae dicunt introducit mortis tempore, minime deuent nevi, cicatrices, albedo, aut alius dominans color predominans in ipso viuente. Certe calor, quae sepius experimur in recenti Cadauere, dicitur superni indoli fere nobis Cadaueris. Nec potest designari causa efficiens, ut patet erat.

196. Da sue pulchre cogitata in nostris presentibus dispada da Chiopes sub via mole nivis oppressi mori. Nunc ibi nobis causa nigredinis nobis qui procul dubio sunt experientia qui in Cadauere) caloris.

197. Quae remansit, natura non est accidentis productionibus ut dico, accidentia, quae tunc perire supo

tunc inepissima sunt ut tunc producant: q. nimiaꝫ n sunt;
neq. e acta forma Cadauerica, cui contrarius e calor; et cui n
potius utili e nigredo, quq albedo contraria. Dicendūq
nihil ut nigredinē in calore producat.

198 Respondent, dicunt thomistæ
q. causa uniuersalis (Cœlum atq. Astra dicit Goudinus)
insensissima his productionibus. Sed causa uniuersalis cum nihil
in materia operetur nisi ad exigentiā rei materialis, quid e, rogo, in
dicto casu exigens, ea accidentia produci? Respondent magistri
n quidē specificatiuē sumpta, sed quā sigillata per accidentia
prioris compositi. Ecce laribus thomistarum, sigilatio materiæ.

199. Quæ
rimus: cum materia dicitur sigilata n sit sola materia, sigillatio vel e
aliquid compositi corrupti manens cum materia, vel aliquid
denuo producatur in instanti generationis? Si hoc 2m destruitur
nec causa actiua, et exactiua, ut illud producat habens connexionem
cum nobis illis accidentibus. Si 1m resolutio compositi n
fit usq. ad materiam 1am.

200. Rogant sequebantur ipsi contrarij sigilationis
inea ponentes, q. materia 1a immediatè antea habuerit acciden
tia similia his, quæ cernimus in nouo composito, Cadauere
v.g. Ratio doctrinæ apud ipsos: q. n posset subito materia trans
sire ab his accidentibus ad contraria, vel nouiter di

uersa accidentia; cum dari non possit transitus de extremo ad ex-
tremum sine transitu per medium.

201. Invehunt sane Auth.
isti nobis et contra sensus Phig. Sensus ipsi nos docent, dari
frequenter immediatum transitum materiae de uno ad aliud extremum. Ex-
trema sunt ad invicem opposita, forma noua Cadaveris, et ante ex-
pulsa in eodem instanti.

202. Ita, et accidentia hujus carnis sunt val-
de dissimilia formae atque accidentibus ignis; ignis tamen carni appli-
ca, et statim hujus materia ad formam ignis transit, et accidentia. Ad
do: si materia potest immediate transire ab aliis ad alias non mul-
tum dissimilia accidentia, quid obstet prior sigillatio; cur praeter
istam in posito casu Ethiopis erit educenda determinate nigre-
do, et non color alius parum dissimilis?

203. Occurrit [illegible] potest ex-
doctrina Salanti dicentis, quod quaelibet creatura [illegible] exigere
conservari in individuo; exigere tamen conservari [illegible] in specie,
si videlicet propter agens robustius non valeat ipsa res individua
conservari. Aliunde ait, accidentia similia num. tantum distincta [illegible]
ri in nobis disposito ad exigentiam accidentium corruptorum.

204. Sic Sal-
lantus thomista ad sui placitum totam exerit ingenii vim,
ut more [illegible] non thomistico sententiam S. Thomistarum defendat;

At praecipue quandoque agi mens agitatur, responsio data probat abundantissime. Roga Palancus, an quando lux unica destruitur, ad ejus epigenesim producat alia omnino similis? An quando moritur homo, homo alius produci debeat.

205\. Et solicitus nescii de nova ultima dispositione ad novum hominem dum alius moritur? nam cum deficiat tunc ultima dispositio, ultima aliqua omnino similis poni necesse est, sistet --- Palanticado contra. Hinc nullus credat rei illius epigenesim, ut deserviat in specie pro novo productione alterius individui, roga insuper, cur non satis fierit illi epigenesi pro individuo aliud jam producto, et perd manens vel etiam producto de novo, sed in alia materia?

206\. Probat 2°. nostra sententia argumento desumpto ex dispositionibus tempore praecedentibus ad formam, et hujus ultimae dispositionis. Sit in exemplo calor. Hic pro priori tempore disponens materiam ligni ad formam ignis non perit in instanti, quo generatur ignis: ergo in hoc casu resolutio non fit usque ad materiam etc.

207\. Probat antecedens: nulla est causa, propter quam pereat ille calor in instanti, quo generatur ignis: ergo In ductione antecedens ostenditur: nam ex impugnatione contrarii alicujus non perit: forma siquidem ignis cum accidentibus sibi debitis non est contraria, sed valde amica illi calori disponenti ut ejus

-tur ipsa.

208. Rursus non perit ex defectu causae efficientis, cujus nomine signum dubitamus, sive potius dubitemus adesse in eo inspirari sufficiens causam ad calorem illius conservandi: deinde neque perit ex defectu subiecti, sive causae materialis idonei; cum talis subiecti, et causa non deneat necessario esse totum dispositum ut infra probavimus: ergo non perit.

Subsectio 7.a

Solvuntur argumenta opposita, et designatur

Subjectum accidentium.

209 Arguitur 1.o ex definitione generationis substantialis data ab Aristotele in 1.o de generatione cap. 4. et a nobis posita supra, sed respondetur ex data a nobis ibi explicatione. Aliud autem est quod dicitur in cathe-
// goriis cap. de substantia, nempe: non existentibus 1.is substantiis nihil
// eorum remanere posse.

210. Sed hoc nec thomistis favet, nec adversatur nobis; neque, ut communis fert interpretatio, per 1.as substantias ibi significat individua, et docet Aristoteles quod si nulla sint individua

nil erit. Deinde quod quasi probavimus ex Authoritate predicta fortassis tractans, scilicet, corruptis nobis, corrumpunt ea, quae sunt in nobis.

211\. Verum hoc erit de ijs, quae sunt in nobis specialiter, seu de ijs quae proprietates a nobis existentibus inseparabiles, et impotentes absque nobis manere. Tamen predictis omnibus, quod alij desinente aliqua tantum forma substantiali, neque materia forma ejus remaneret, et per consequens destructo aliquo nomine.

212\. Arguitur 2°. materia debet prius accipere formam substantialem, quam accidentalem; sed tiene alij resolutionem non facta usque ad materiam primam. Probatur maior: id esse simpliciter prius est quam esse secundum quid: sed materia debet formam, quae dat esse simpliciter, quam accidentale, quae dat esse secundum quid.

213\. Probatur 2°. idem est ordo in recipiendo, ac in respiciendo; sed materia prius respicit formam substantialem, quam accidentalem: ergo substantialem prius debet accipere. 3°. forma substantialis est actus primus, et accidentalis secundus, sed prius debet recipi actus primus quam secundus: ergo.

214\. Minor arguitur non solum de prioritate temporis, sed etiam rationis; Probatur minor: duobus modis distinguo: prius est, quam esse secundum quid, quod sit medium, seu dispositio ad tale esse simpliciter; nego: quod non sit medium, aut dispositio ad tale esse simpliciter; concedo. Sunt autem medium sive dispositio ad substantialem for-

plures, seu accidentales. Unde con̄ ē ng^da

215. Insanus ex Gaudio esse simpliciter ē prius, quam esse 2.^m quid, etiam ordine executionis. P.^t exemplo: nam prius in executione ē hominem esse, quam esse Doctum: ng^at assumptum. Nam exemplum n̄ urget: q.^a doctrina n̄ ē dispositio ad esse hominis, sed hominem supponi constitutum simpliciter.

216. Hominem quidem inficior esse ordine dignitatis, atque intentionis priorem substantialem formam, quam accidentalem disponentem ad illam; sed ordine executionis inversum esse assumo. Hinc ad 2.^{am} probationem ng^o m^{am}; q.^a ordo in recipiendo ē ordo executionis; ordo autem in respiciendo, si distinguatur, videtur ordo intentionis.

217. Aegrotans prius respicit sanitatem, quam medicamentum; at ista prius recipit, sanitatem deinceps. Potentia visiva innata respicit visionem prius, quam speciem impressam; hanc vero prius recipit, quam visionem.

218. Ad probationem 3.^{am} distinguo m.^m: prius debet recipi actus 1.us ordine executionis, quam 2.us in eodem ordine; c^{do}: prius debet recipi actus 1.us ordine dignitatis, et intentionis quam 2.us in eodem ordine; ng^o m^m, et con̄. Actus 1.us ordine dignitatis et intentionis ē forma substantialis; accidentalis vero est 2.us in eodem ordine. Sed ordine executionis prima est sola accidentalis

219. 3.º arguitur: in composito existunt accidentia gratia fr̃e substaalis: ergo hac pereunte destruuntur. Cessat enim finis materiae. Disting. ant.: gratia alicujus fr̃e substaalis omitto: determinate gratia fr̃e substaalis, quae destruitur, nego. Apud nos finis est, quantitasque ppe proprietas materiae, existere hujus gratia. Finis quoque accidentia recepta in ligno, et in combustione parantia non existere gratia fr̃e ligni, quae corrumpenda est, sed gratia fr̃e ignis quae generabitur.

220. Nec igitur accidentia cur destruuntur, cum adveniente fra, ad quam disponunt, lignum destruitur? Cessat ne finis materiae, cum fra substaalis generatur, propter quam accidentia illa intenduntur à materia? Sed hoc dat gratis omnino. Adhuc restat quantitas, existens quidem ipsa determinate propter materiam, sed non tamen propter hanc potius fr̃m substaalem, quam propter diversam. Perseverat ergo accidens saltem aliquod compositi destructi; unde resolutio non fit usque ad materiam primam.

221. Arguitur 4.º: accidentia recipiuntur non solum in parte, sed in toto composito; sed accidens perit pereunte subiecto suo: ergo accidentia pereunt, pereunte composito, in quo erant: ergo tunc sola remanet materia. Ad admoveo è inutilis haec potissima thomistarum ratio pro resolutione usque ad materiam primam.

222. Inutilis: q. licet m.d. ddat, adhuc [del.] 2dx ē falsam q. pereunte uno subto, aliud tunc substa'tiu idoneus, ut acidit, cu ligneo destructo igneus dpositus generat aptus recipere accidentia, quæ fuerant in ligno disponentia ad fug. ignis. Utiq. erit dposit. igneus aliis accidentiis idoneus subtum, dato semel q. in toto dposito recipiant.

223. At, inquiunt, accidentia migrare n. possunt de subto in subtu. Dis tinq.: manente 1o. subto; dco: n. manente; ngo. Reponunt: pendebant a' 1o. subto maalia: q. destruunt illo pereunte. Contra: maalis aa n. minus pendet a' subto, quã accidens; Et tamen ipsa variat subtum, secum perdit aliam, aliam et acquirit pres mã.

224. Respon: ap. dhemistas mãa magis pendet a' fã, quã accidens a' subtô; mãa siquidem nequ. divinitus ap. illos existere, potest sine fã et tamen fã una pereunte, mãa n. perit, sed mdo fã subrogetur alia. Quid q. prohibet dependa. maalis accidentis a' subto? certe, q. absq. subto suo manere possint maalia; n. veró q. valeant, alio deperdito, in aliud emigrare ipsis proportionatum.

225. Insup. ō inutilis: q. 2dx m.d. ō falsa. Prescidendo enim ab accidentibus spiritualibus, ab actibus sentiendi, et venerandi; ab accidentibus iis modo

libus (de quib. mdó [illegible] nemo) vera ê communis sent. q̃ n̄ recipi in toto composito accidentia relig. quæ tirare v.g. calorē, siccitatē, colorē. Sed potius n̄ri asserunt, quantitatē recipi in m̃aâ tantum, et accidentia reliqua in quantitate.

226. De receptione in toto composito atque in subto n̄ partis denominationis sent. ista loquitur: etenim q. totus sit soli, ut denominationis subtus minime negat. totus quidē compositum denominatur quantus, albus, &c. sed n̄ propterea totus id. omnes, sed singulas sui partes ê formale subtus quantitatis, albedinisve: sicut a suo actu discurrendi mentali totus hōo denominat discurrens; et tamē actus ille soli aiæ inhæret.

227. Communis sententia nostrorum arridet nobis, n̄ tamē ex integro. Qua propter sensus noster in præsenti difficultate sic membratim dabitur. Accidentia prædicta, dico 1o. n̄ recipiunt omnia in toto composito. Probatur: forma n̄ ê causa materialis suæ ultimæ dispositionis, nec aliorum accidentium ex forma resultantium: ergo nec ea dispositio, nec illa alia accidentia recipiunt in formâ tanquā in subto vel partiali, seu in adæquato: ergo n̄ recipiunt in toto composito. Causa uniuersalis fluit liquido ap. Themistal.

228. Arist. [illegible] in eorū principijs probat contra ipsos ex doctrina eorundē:

tunc ea dispositio, tunc accidentia illa producuntur à generante per actionem, ut Thomistae docent, eandem, qua producit formam; sed forma non est causa materialis eorum, quae producuntur per eandem actionem, qua ipsa producit: ergo probatur minor: forma non potest esse causa materialis eorum etc. nisi sit materialis causa actionis, qua ea producuntur, sed non est: ergo maior probatur:

229. Forma non est materialis causa actionis, qua ipsa forma producit, sed eadem apud Adversarios est actio, qua producuntur illa: ergo causa est plane Aristotelica, non Thomistica, et minor ostendenda, nisi dicatur, forma esse materialem causam materialis sui: etenim si forma sit materialis causa actionis, qua ipsa producit, quid, rogo, deficit, ut sit materialis causa sui?

230. Dico 2.º quantitatem in sola materia prima recipitur. Videtur hoc tradi à D. Thoma in l. de generatione lect. 15. ait: forma et species non debet locum nisi ratione materiae, quae est proprie subiectum quantitatis dimensivae. Sed ipsum probatur ubique à nostris DD: ergo a priori rationis ad formam intelligitur recepta quantitas; sed non in alio, quam in materia prima: ergo in hac: ergo materia prima est adaequatum subiectum quantitati.

231. Ratio minoris ergo a priori prius intelligitur materia indisposita, et prima dispositio materiae est quantitas, ut ait D. Thomas 3. pte. qu. 77. artic. 2.

corpore. Itz quoq. ē hęc ratio, q.d fliā mãã est. pportiona
ty quantitatis subay, et p illo priori nullz aliud p pord,
tionaty subay intelliguit. Apparet hic bonitas coq utriusque.
Ex eadz prioritate raōnis, qua precedunt ad frã formiu
anguty p reliquis dispositionibus, ut minimé recipiant
in fra. Et hac viá solet nrãz dicty l. 3muniz pbari.

232. Dico
3.º accidentia relig.a disponentia ad frã recipiunt in mãã
simul, et quantitate. Ferox sanẽ in hanc senta, quamdiu
simloutus, forwasse ñ semel ip alig sent. 3 statuens, in
sola quantitate recipi accidentia predicta. Authorz ita
sentiens nec vidi aliquz nec scio prez ingeniosy quendq
recentioxs Magistrũ.

233. Cęterz cy quantitati sbat 3muniz,
et ñ in merito, poā receptiva aliy accidentiy; et aliunde maę
l. ñ possj ego similes pōq denegare, sed p meriti 3tendo
ẽẽ ñ duoity, hinc opinor 3tra sentã. 3muniz, mãę simul
et quantitatz ẽẽ subiẽ aliy accidentiy.

234. Et hinc raōne pbativo
eformo: si eg mãã l.a, quz quantitas, precedentes ad illa
accidentia virtuz sint eorz receptivz, in utraq. paiz, et
simul aplicata recipiunt; sed eg mãã l.a, quz quantitas
hinc virtutz receptivz eorz accidentiy. precedunt et sunt

rari, et simul applicata: g.° Mdr. ex eo debet distare, q.° si utraq.e ē perfectivilis recipiendo ea accidentia, agens illa accidentia producens, perficiet utraque, educendo e forma simul, et quantitate accidentia illa, et utriq.e uniendo immediate.

235. Ita enim agens naturale operatur, ut p.a sua operatio, non perficiat quodq. p.x ipsum tum ē primo perfectibile; et perficiat quidem modo perfectiori, q.° tum primo possit. Id q.d attinet ad precedentiam explicatione, probatione non eget: q. vero attinet ad pos.m receptivam, probatur. In l. de mat. sic: Mat.a da virtute sit receptiva formali substantiali, ut distantia accidentali etiam: non quantitas recipit uel probat ut est: ergo et hic pos.m pos.m receptivam eorum accidentium, de quibus loquimur.

236. — Efficax reputo rationem illam; naturalis enim entitas mat.e sub. uel non ē apta, ut dependens ab ipsa atque a subto presupposito producat naturaliter, et uniatur ipsi forma substantialis materialis, et etiam quantitas, vel eadem entitas naturalis apta ē ad simile officium erga accidentia, de quibus nunc: non enim ad 2.m hoc officium perfectio mat.e, nec requiritur perfectio mi, si non officium mat.e perfectio, nec m.a requiritur ad illud 1.m

237 Ab hac ratione stabunt, qui docent

accidentia dicta recipi in sola mãa 1.ª Sic Hurtado, Arriaga, 13A
Benedictus, et alij. De quantitate ꝓbat sic: in Eucha,
ristiá quantitas est mãale subiectum plurium, et diversorum acciden,
tium mãalium, quæ aliás disponunt ad fõam substãalem: ergo quan,
titas hic virtus receptiva mãalium accidentium disponentium
ad fõam substãalem. Coa pt.
238. Ant. ꝓbat: siccitas, calor, humi,
ditas, frigiditas sunt accidentia diversa mãalia, solentque
disponere ad substãalem fõam; sed in Eucharistiá quantitas est
quandoque mãale horum subiectum: ergo. Ꝓbat. mj: aliquod est in
Eucharistiá mãale subiectum earum qualitatum, quarum nunc hal,
nunc illas experimur in hostiá consecrata; sed aliud ibidem
est sale subiectum nisi quantitas: ergo.
239. Ratio mj: nam earum qua
litatum induunt aliæ, alij quandoque vi mãalium agentium ex
pellunt ab hostiá consecrata; agentiaque mãalia non agunt nisi
dependenter á subiecto; et subiectum deinde, in quo illæ qualitates
recipiunt vi salium agentium, est mãale ipsius. Atque etiam est
ratio: nam in hostiá consecrata nil aliud á quantitate potest
designari, quod sit commune subiectum corruptivarum qualitatum, sic
ca quod earum pugna, ut sit spex, exerceat.
240. Ostendit iam assump
tum ex communiori Phorum, ac Theologorum sensu circa immediatum

in quantitate receptionis accidentium, quae remanent in Eucharistia. Pro quo egregium est illud S.ti Thomae dicentis 3. p. q. 77.

// art. 2: respondeo dicendum, quod necesse est dicere, accidentia alia, quae

// remanent in hoc sacramento, esse sicut in subiecto in quantitate di

// mensiva panis et vini remanente.

241. Et quamvis haec sit doctrina S.ti Thomae, nullum tamen miraculum agnoscere in eo, quod quantitas recipiat accidentia illa panis et vini. Infertur ex hucusque dictis, materiam de se esse subiectum adaequatum accidentium disponentium ad formam; et quantitatem similiter esse respectu aliorum accidentium ab ipsa distinctorum. Utrumque probant rationes factae. Ergo dum simul sunt materia et quantitas, neutra exercet ut subiectum adaequatum aliorum accidentium; sed adaequatum eorum subiectum constat ex utraque; et tum solius quantitatis ex iis omnibus accidentibus exercet materia ut subiectum adaequatum ad quod post consecrationis virtute miraculosa quantitas remanet absque subiecto, absque materia scilicet, tunc quantitas obit munus subiecti adaequati aliorum accidentium.

Subsectio 8.a

Solvuntur objectiones in doctrinam nostram de subjecto accidentium.

242. In 1.o dicas objicit 1.o à Thomistis D. Thomas, qui simul nrã opinione et ratione ejus probative impugnat docens mutuam prioritatem inter accidentales dispositiones, et formam substantialem: ait siquidem in 4.o sententiarum dist. 17. cap. 1. artic. 4: in eodem instanti terminatur alteratio ad dispositionem, quae est necessitas, et generatio ad formam, et tamen 2.o ordine naturae utrumque est prius aliquo modo alio; quia dispositio precedit formam 2.o ordinem causae materialis; sed forma est prior 2.o ordine causae formalis.

243. Ad verba S. Thomae dico, in ipsis prius naturâ usurpari latius, quam ut tantum designet causalitatem aliquam de genere physico; talis enim usurpatio etiam in scholis invenitur, ut notavimus olim. In hoc ergo sensu prior naturâ dici poterit substantialis forma respectu dispositionis ad ipsam: quia nimirum forma est prior ordine intentionis et dignitatis; qui tamen ordo nullam dicit causalitatem physicam formae in suam dispositionem.

244. Praeterea ...

Adversariorum intentum ex eo, quod D. Thomas aperte insignuat pluribus in locis compositum et suponitur cum subiectum acci-

// dentium: ex eo itemque, quod Aristoteles in cap. de substantia dicat, quod

// substantiam vel substantiam accidentibus; et lib. 1. de generatio-

// ne text. 23. generationem distingui ab alteratione in eo, quod

// subiectum alterationis est compositum.

225\. Respondeo 1. circa mentem D. Thomae, ipsum deprehendi varium in doctrina circa subiectum accidentium (et inde etiam circa resolutionem compositi usque ad materiam primam) etenim aliquando prius, aliquando demum, neque videlicet sententiam tenuit, uti volunt Capreolus, et Cayetanus, famosi thomistae, quibus consentit Pater Hurtado disp. 2. de generatione sect. [illegible] In hanc cogitationem impellunt multa, quorum modo in se contraria testimonia S. Doctoris, quae hinc, illinc alegant, utraque auctores neque inveniunt omnia.

226\. Respondeo 2. Doctorem Angelicum posse ex- poni de subiecto solius denominationis. Et sic ad 1. locum eadem in- terpretatione expedio. Ad 2. vero locum dico, ibidem ab Aristotele considerari alterationem se jungere a generatione; sicuti accidit cum corpus (verba sunt ex eodem loco) idem permanens, vicissim modo sanum, modo aegrum est: docetque hanc esse differentiam inter alterationem ipsam, et generationem, quod scilicet totum substantiale praecedens ad al- terationem sui perseverat, et denominatur mutatum per alterationem.

227. At ex toto substantiali precedente ad generationem, corruptionemque, 3.º ipsum nil substantiale praeter materiam primam perseverat, quod denominetur mutatum per generationem; utrumque ex toto semine sanguis, aut ex tota aqua aer, aut ex aere toto aqua fit, quae sunt expressa verba ex citato textu, impugnatos in objectione positum non invenio. Quod autem totum perseverans denominetur mutatum per alterationem, ex sano v.g. in aegrum, sive in contrario, non inferatur, totum substantiale esse subjectum accidentium eatenus disponentium ad formam.

228. Aliud huc adducunt ex 7. metaphysicae text. 2. ubi dicitur: substantia et ratione, et cognitione, et tempore, et natura omnium primum est. Sed quae hic includitur prioritatem temporis adversarii quoque tenent explicare. Nos prioritatem in natura in sensu lato supra posito concedimus substantiae completae. Eius prioritatem temporis non negabimus nec multarum qualitatum, sine quibus existere naturaliter possit. Et sic textum accipimus, ut doceat Aristoteles, iis omnibus prioritatibus gaudere substantiam completam; sed non omnes nec cuiusque habere impugnatos omnes convenire docemus.

229. Objicitur 2.º proprietas physica recipitur in eo, cuius est proprietas; sed quantitas est proprietas composita naturalis: quod saltem hoc accidens Doctores exprimant: non solum materiam primam, sed etiam naturales formas sive per se sequuntur: quod etiam naturales formas recipiunt in se quantitatem, a qua denominentur. Contra ista probatur 1.º nam rationali ideo non est per se quanta quia licet re

copiae in subiecto quanto ipsa dans quantitatem non recipit: quod probat 2º: ideo frigiditas recepta in subiecto albo non est alba, quia non recipit albedinem: quod.

250. Falsa est minor: quia consideratione proprietatis physicae non est ea receptio, ut exponitur infra. Sed minor omittat modo, et major distinguatur: quantitas est denominative proprietas compositi; concedo: est formaliter; nego majorem. Aliis terminis: est proprietas compositi qua constantis materia; concedo: qua constantis forma; nego. Hinc licet proprietas physica recipiatur in eo, cujus est proprietas non inferatur quantitatem recipi formaliter in toto composito, sed ad summum denominative.

251. Consequentiam distinguo antecedens, materiales formae sunt per se, hoc est, necessario quantae; concedo: per se, hoc est, immediate quantae; nego antecedens. Exigunt materiales formae subjectum quantum, et ideo sunt quantae; non dantem recipiunt in se quantitatem, sicut recipit materia, et ideo non sunt immediate quantae, quemadmodum est ipsa materia. Nego deinde consequentiam. 2a hujus probationis rationem tradit, falsum, ut anima rationalis non sit quanta.

252. Quia nec recipit quantitatem, nec exigit subjectum quantum ideo rationalis anima non est quanta. Falsum quoque ratione exhibet 2a probatio, ut frigiditas non sit alba, quamvis recepta in subiecto albo. Vera sufficiens ratio exit (data capacitate ad talem denominationem in frigiditate) quod frigiditas non recipiat, nec exigat albedinem, qua denominatur.

253 Objicies 3.º accidentis est advenire enti in actu completo; sed compositum non est ens in actu completum: ergo accidentis est advenire composito: ergo et recipi in ipso composito. Subjacet argumentum responsioni multiplici. 1.ª omisso integro syllogismo, negat subsequens consequentia: nam vitales actus spirituales sunt accidens et ratione non adveniunt enti in actu completo, non autem recipiuntur in toto ratione, sed in sola anima.

254 2.ª 2.º negat minorem: quia praedicti actus adveniunt animae rationali separatae a corpore, quae non est ens in actu completum, quemadmodum est compositum naturale. 3.ª 3.º minorem distinguit: accidentis est advenire enti in actu completo metaphysice; concedo: completo physice substantialiter; negat. Et tot subjacet responsionibus argumentum, et sub gravis jacet.

255 Objicies 4.º principium activum non potest operari nisi subsistat: ergo nec passivum potest recipere, nisi subsistat. Probatur consequentia: nam sicut actiones sunt suppositorum sive subsistentium, ita et passiones debent esse. Atqui principium passivum subsistens non datur in composito ante subsistentiam totius: nam nec sola datur in composito: ergo cum nec non detur prius ad compositum, pro illo priori nihil est recipiens: ergo compositum, quod est subsistens, est principium passivum receptivum accidentium.

256 Relinquens antecedentibus praemissis, negari potest minor subsumpta: nam ipso probabilis

seruentis materiae suae et eius subsistentiae corporis. Sed dicat non ha
uere; tunc nego antecedens argumenti. Debent sane praecedere ad subsistentiam
illius corporis totius actiones et passiones ad ipsam praeparantes
quibus tribuant omnes eius subito denominationem suppositi siue
subsistentis posterius constituto.

257 Secundo praecedit actio, qua materia producitur, aut conseruat quantitatem, et passio, qua ipsa recipit prius
priori ad formam substantialem; et ad haec deinde iuxta Aduersarios conuenit
subsistentia ~~totius~~ totius: ergo quae intelligatur subsistere, potest esse per
certi principium tam actiuum, quam passiuum. Dicendum ergo est, materiam vel
non subsistere per subsistentiam corporis totius, vel non debere intelligi
subsistentem, ut intelligatur ipsa subiectum receptiuum accidentium, eius
proxime tale, atque exercitum insuper.

258 Obijcitur ultimo grauissimum
thomistarum fundamentum: materia, cum sit pura potentia, non habet existen-
tiam prius priori ad formam: ergo donec formam accipiat, quae reddat existentem
non potest recipere accidentia: ergo materia et forma simul sunt acciden-
tium subiectum. Quid, si non omittatur oppositio falsa de existentia
materiae prius formam? at ea omissa, priorem consequentiam nego: quia si materia
non produceretur ex natura sua potest ut prius priori ad formam sit apta
proxime ad recipiendum formam, nec ut terminet prius illo priori actio-
nem creatiuam, cur non exit prius priori ad formam apta proxime ut re-
cipiat accidentia, et terminet unionem cum ipsis?

259 Deinde, omisso eius d°. conventi, 2°. cog ngo: nz fuit 138.
ap.d Adversariis existentia et subsistentia prerequiruntur ad agendum, et patiendum; et tamq neutra est ratio agendi aut patiendi, sed tantum previa conditio: ita dici potest, fig requiri, ut mãa recipiat existentia, quj inde mãa simul et fũa recipiat; sed mãa tantum sit eorum subm, et fũa tantum conditio previa.

Subsectio 9.a

Solvuntur objectiones reliquae.

26° Ultra jam posita, quae 2°. eius dicti nostri impugnarunt, contra hoc insup.x alia fiunt argumenta. 1.° Ex

|| Arlis mãa n e quantum neq. quale: g mãa quantitatem n recipit saltē ipsa sola. Resp.° Phy n negare nisi identitatem mãe cum quantitate et qualitate, q. nos alibi affirmavimus explicantes essentiam mãe. Et loquutionē n dissimili dici potest de mãa da. q. sit informis; n quidē q.a fũa n recipiat, sed q.a eo secus n identificat. Favet eius interpretaõni modus loq.di Arlicus a nobis n semel jam notatus explicandi scilicet abstracta nominibus seu terminis concretis.

261 2.º quantitas erit incorruptibilis, si recipiat in sola mat.ª: q. n. recipit in mat.ª tantu. Prob.ᵒ antec.: nam cu mat.ª destruere n. valeant agentia nalia, quantitas deficere n. poterit ex defectu subjecti; et alia deinde nulla dat via, ut possit ipsa quantitas naali destrui. Cons.º antec., q. aperte cons.dit Eximius Doct.r disp. 40. metaphis. sect. 3. num. 58.

262 Dag.e quantitas e corruptibilis solu integrali, hoc est, quoad unione ptiu ipsius inter se; q.º mdo etia mat.ª 1.ª e corruptibilis. Et proverea cu eodem Eximio asero motu ad quantitate n. ee productione quantitatis nobe, sed esse accretione, id e, adjunctione unius quantitatis ad alia, media unione integrali utriusq.e ja antea existentis.

263 Jo contra 3.º dictu fit objectio 1.ª: n. potest idem accidens sumptu essentiali ee simul naali in duob.s subjectis partialibus: q. accidentia nulla recipiunt simul [naali] in mat.ª 1.ª et quantitate. Prob.ᵒ antec.: nam si in utroq. sit, totu erit in quolibet, et sic quodlibet ex duobus illis subjectis erit adequatu. Neg.º ant., et 2.ª ptem probationis. Consideret accidens n. integrali, sicut ut habens ptes integrales, sed essentiali quatenus dicat ptes physicas. Cu ita sumptu potest simul ee naali in duob.s subjectis, totu in quolibet; nec proinde quodlibet erit adequatu subjectu illius.

264 Non ne unio informationis similiter quae tota simul est naturaliter in duobus subiectis, in materia scilicet et forma; et tota quidem unio ipsa in materia et tota simul in forma; et tamen non quodlibet ex his subiectis, sed utrumque simul est subiectum adaequatum talis unionis? Nonne actio generationis iuxta veram sententiam adsumentium formam corporeitatis subordinatam recipitur tota in materia, et tota simul in forma illa corporeitatis; quin proinde quodlibet ex illis subiectis sit adaequatum cum actione generationis? 139.

265 2.a obiectio:

Ratio subiecti ex se adaequati cum accidentibus est superflua, vel in materia vel in quantitate; sed ex probationibus nostris infertur, materiam esse tale subiectum ex se adaequatum, et quantitatem similiter esse: ergo infertur superfluum quod natura abhorret. Ergo mihi neque in materia neque in quantitate erit superflua ratio illa, nisi superfluum statuat illum entitatem realem, quam novimus in materia, vel illum, quam novimus in quantitate, ex fundamentis tunc a priori, tunc a posteriori, et adductis in nostris probationibus. Esset utique superfluum, si materia exerceret ut subiectum adaequatum, et forma simul cum eorundem accidentibus.

266 Obiectio 3.a: ut frequenter loquuntur Philosophi, materiales qualitates insunt substantiae mediante quantitate: ergo materia erit tantum subiectum quod, et mediatum accidentium a quantitate distinctorum, non vero subiectum quo sive immediatum. Doctrina autem obvia est, et quam expresse habet D. Thomas.

// artic. 2. qu.[c] 77 jg citatæ. Ibi: dispositio mãs ẽ quantitas; // ergo a qua subiũ ẽ mãa, coenĩ ẽ, q.[d] alia accidentiá referant.[d] ad // subiũ media quantitate.

267 Locutiones S.[ti] Thomæ ex aliorũ Pho// rũ, ut jacet ipsa, amicæ reputo sententiæ nrã: nã qualitates receptæ simul in mãa, et quantitate ut sunt inquantitate receptæ insunt substaẽ, mãæ scilicet, et referunt.[d] ad hanc media quantitate, cujus subiũ immediatũ est ipsa mãa. Huic tamẽ doctrinæ ñ oponit, q.[d] simul insint immediate mãæ, et in hanc referant.[e] quoq. p.[x] unionẽ immediatã cũ ipsa.

268 Sed replicas: hæc unio immediata accidentiũ cũ mãa ẽ contra mentẽ D. Thomæ; nã docet S.[ti] Doct.[x], in Eucharistia manere accidentiá 2.[3] esse (id ẽ, inhæsionẽ) q.[d] haebant ante consecraonẽ; ñ tamẽ ita manebunt, si ante conse craonẽ inhæreãt ñ solũ quantitati, sed etiã mãæ p.[x] unionẽ // immediatã. Unde loco sup.[x] citato addit: et q.[a] substracto subiecto, // remanent accidentiá 2.[3] esse, q.[d] prius habebant, coenĩ est, // q.[d] omnia accidentia remaneant fundata supra quantitate.

269 Respondeo negõ, q.[d] ñ pbat ex textu adducto. Manent utiq.[e] in sola quantitate accidentiá reliqua post consecraonẽ, quamvis antea ñ soli quantitati, sed mãæ simul inhærerent quia manent 2.[3] esse (id ẽ, exigentiã ad subiũ, cui inhæreant) q.[d] prius

habebant et adest tunc sola quantitas proportionatum sub-

tum; unde constat est, quod fundatum maneant supra quantitatem,

ut optime deludit textus allegatus.

270 2.a objectio: accidentia

non quantitatem, sed materiam denominant dispositam, ad recipiendum

formam substantialem: ergo non in quantitate, sed in materia recipiuntur. Ergo

consequentia. quod in alio recipitur non debet huic tribuere omnem deno-

minationem, quam dare potest. At actio eductiva formae substan-

tialis recepta in materia huic tribuit denominationem educti,

quam dare potest, et forma dat? in hostia consecrata aliquid est

quod denominetur album, rotundum, siccum, etc.; et tamen non aliud

nisi quantitas. (No ay parrafo es la razon porque a mi me

parecio que lo ha) quia quantitas denominationem ejusdem recipe-

re valet, ut recipit ab accidentibus, quibus recipere non possit

denominationem dispositi ad recipiendum formam substantialem.

271 Objectio

ultima: quia quantitas est physica proprietas materiae recipitur in

materia: ergo talis accidentia, quae sunt proprietates substantialis formae

recipiuntur in ipsa substantiali cujus sunt proprietates. Ergo antecedens,

accepto li quia, utpote quae est ratione formali universali, et non concreta ad

solam materiam, cujus est proprietas. Quia intelliguntur recepta, quando

nullum aliud subjectum proportionatum ipsius intelligitur, nisi materia;

ideo quantitas recipitur in sola materia. Proprietates autem, et

quæ disponunt ad ipsam, intelligunt recepta, quæ deinde forma ipsa rursus intelligitur: quæ non recipiunt in forma, cujus sunt proprietates.

272 Rogabis quid, si proprietas aliqua materialis adveniat posteriori ad formam cujus est proprietas? de hac per se adveniente dispositione non apposuimus: censeo tamen recipiendam esse in forma: non præcise quia radicavit a forma; nec quia ut eumque pendeat active permanendo a forma: hoc enim totum habere potest in instantibus sequentibus ad formam generatam, nam proprietas ejus conservata intra ipsum compositum a forma, utique a radice, interim manens in solis materia ad quantitatem recepta sibi relicta in iis fuerat in priori rationis ad formam.

273 Sed recipiendam in forma censeo; quia adveniens posteriori ad formam invenit jam ipsam proxime actam, ut per illo tunc in ipsa recipiat; cum aliunde non dubium de capacitate formæ ad recipiendam suæ physicæ proprietatem. Rogabis insuper: tunc adveniens recipietur ne in sola forma? inclino in id, quod prius secundo recipi debeat etiam in materia et quantitate: hoc enim suadet ex doctrina data in probatione 3. dicti.

274 Denique hic notandum est, accidentia distincta a quantitate, disponentiaque ad formam habere utique subjectum adæquatum materiam simul et quantitatem, per sunt ea accidentia in priori rationis ad formam ipsam; ut vero sunt etiam aliqua in priori temporis ad novum compositum inducta

in ambiguo precedens eorum productioni, videntur esse tunc reci-
pienda in materia, quantitate, et in forma simul substantiali
materiali ambigui compositi, si possint ipsa
esse perfectio alius formae. Infert
hoc quoque ex 3.i dic-
ti probati-
ne.

Finis. Constat hic. lib. ex
141. paragrafis.

Index sectionum, subsectionum, et Articulorum, quae in hoc lib. Continentur.

Titulus ... fol. 1.

Lib. 1 ... De generatione, et corruptione accidentali ... fol. 2.

Sectio 1 ... Generatio, et corruptio in communi ... fol. 3.

Sect. 2 ... Alterationis natura explicatur ... fol. 5.

Sect. 3 ... Definitur et dividitur qualitas alterationis terminus ... fol. 6.

Sect. 4 ... Qualitatis intensio et remissio in quo consistant? ... fol. 7

Subsect. 1 ... Difficultas proponitur, et aliquae sententiae de qualitate non vitali impugnantur ... fol. 8.

Sect. 2 ... Impugnantur Ægidii, suorumque placitum ... fol. 11.

Subsect. 3 ... Refellitur Thomisticum placitum ... fol. 14.

Subsect. 4 ... Quae favent radicationi Thomisticae solvuntur ... fol. 16.

Subsect. 5 ... Vera sententia, ejusque probationes proponuntur ... fol. 22.

Subsect. 6 ... Fit satis objectionibus contra sententiam nostram ... fol. 26.

Subsect.. 7.. || Quaestiunculae aliquae. . . . . fol.. 30.
Subs... 8.. || Quid alij, quid nos de intentione qualitatis formaliter vitalis? . . . . . fol.. 34.
Subs... 9.. || Contrarijs argumentis respondet. . . . . fol.. 38.
Sect.. 5.. || Natura graduum intentionis qualitatis non vitalis.
Subs. 1... || Aliquibus praemissis, de possibili quaeritur, atq. statuitur. . . . . fol.. 42.
Subsec.. 2... || De facto sunt homogenei. . . . . . . fol.. 49.
Sect.. 6... || Nonnulla circa alterationem explicantur.
Subsect.. 1... || De alteratione univoca agentis accidentalis ad perfectè assimilandum, et in jam simile . . . . fol.. 57.
Subs. 2... || Solvuntur obiecta in conclusionem proximam. . . . . fol.. 61.
Subs. 3... || Stat praecedens doctrina cum Antiperistasi, reflectione, et refractione. . . . fol.. 63.
Subs.. 4... || Qualitatis activitas, et resistentia, reactio quoque, et repassio. . . . . fol.. 70.
Subse. 5... || Reliqua circa alterationem notanda. . . fol.. 76.
Sect. Appendix. De raritate et densitate.
Subsect... 1... || Refertur sententia nostra, post relatas alias

atq.e rejectur . . . . fol. 7?..
Subs... 2... Solutio pbat . . . . fol.. 83.
Subs... 3... Ab objectionibus vindicat Disio. fol.. 87..

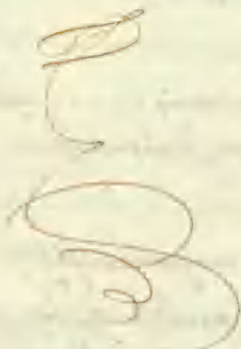
Liber 2.us

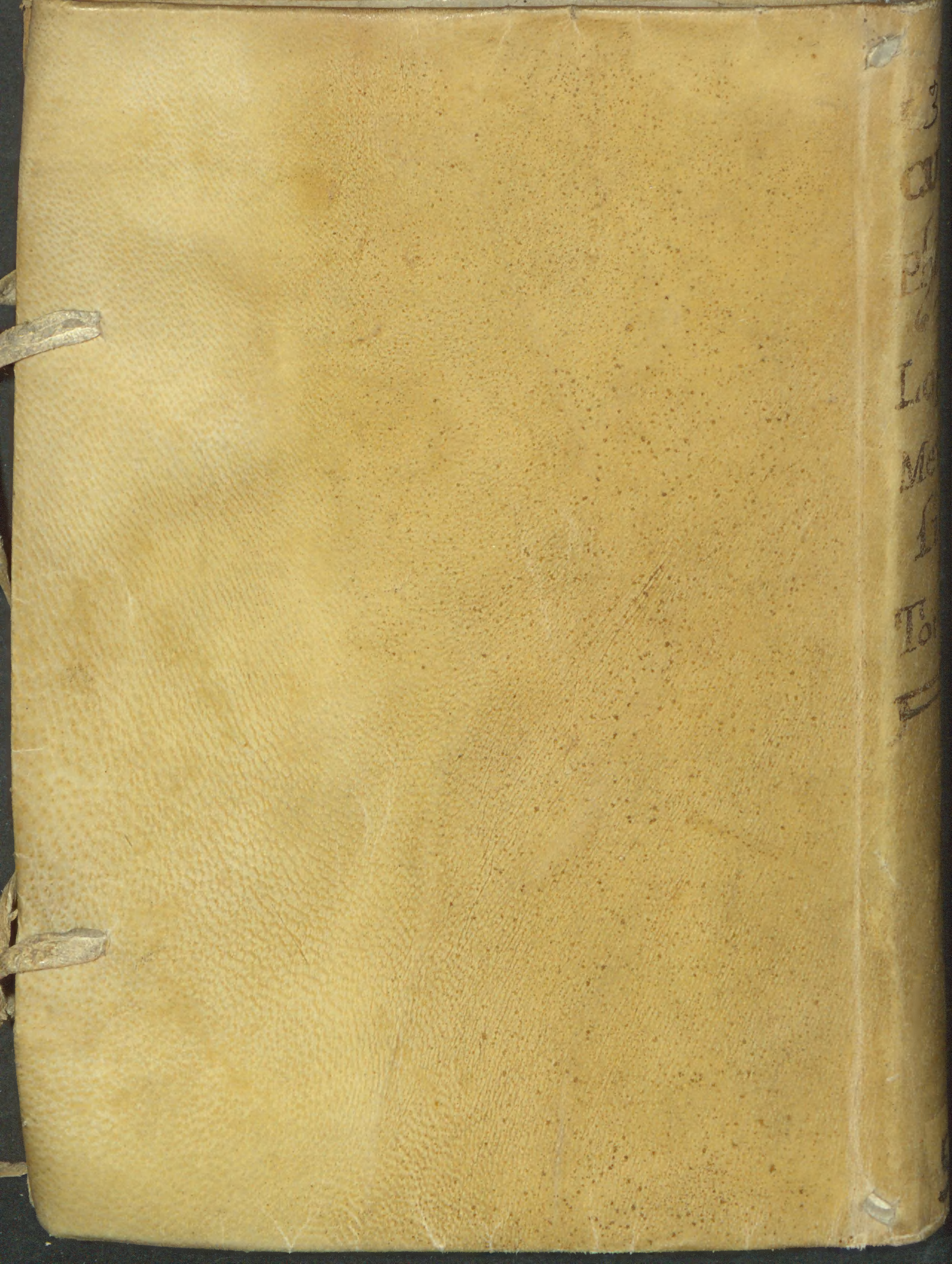
De generatione et corruptione substan cialibus.

Sect. 1. ... De generatione substali in gene re, et in specie . . . . . . fol..
Subs... 1... plura circa generations subs tialis in comuni seu in ge nere . . . . fol.. 92..
Subs... 2... circa generations substalis diversibg . . . . fol.. 96..
Subs.. 3... Generatio viventiq . . . . fol.. 100..
Subs.. 4... Augmentatio, diminutioq. viventiq . . . . fol.. 106..
Subs.. 5... Explicata corruptione subs tiali resolvunt du viola.. fol.. 113..
Sect.. 2..... De corruptione substali et multa circa ipsa . . . fol. 113.
Subs.. 2... Responde quest.i precedenti fol. 115..

Subs. 3. Argumenta contraria neg. solutiones. . . . . fol. 117.
Subs. 4. Possit ne iterum produci res postquam
fuerit corrupta. . . . . fol. 121.
Subs. 5. Satisfit objectionibus. . . . . fol. 123.
Subs. 6. An in corruptione compositi fiat re
solutio usque ad mat. primam. . . . . fol. 126.
Subs. 7. Solvuntur argumenta opposita, eademque
nat. substantiae accidentium. . . . . . . fol. ~~125~~ 129.
Subs. 8. Solvuntur objectiones in doctrinam
nostram de substantia accidentium. . . . . fol. 135.
Subs. 9. Solvuntur objectiones reliquae. . . . fol. 136.

Finis.

332

CURSUS Philosophicus

Lopez

Metaphisica.

Tom. 4

57

la pared es el objecto de mi vista. Vidimus al
clonge quid est qd vidimus quando obiectum represen
tat visivi al intuiti. al. prima de q o secret. secret intuiti ju
dicare de ello quo intuiti representat quidq. re
presentat intuiti nil est nisi alia q praecitata
espar est pre obiti. q est probata. sequen tamen
bien aquello del filosofo intuiti intelligit
fit omnia. Por q quidq intelligo espar
ty al.

* sipt. rasonis est cognocere per cognitione
prim rasonis
A v.g. et cognocere illy cognitione B; sed hec
sunt duo prim rasonis q requiecunt bien sit res
nsi.
i el filosofa dice sang. B bat
dung. el
oz cacere cognivore espacial